

ถนนหนังสือ

เตโชธรรมา

สองขอบบั้งเสด็จธรรม

สารบัญ

ถนนวนหนังสือ ฉบับ เสขิยธรรม

ฉบับที่ ๑๑ ปีที่ ๒ เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕

๔	สาราใหม่โรง	
๕	จดหมายจากสหายธรรม	
	หน้าแรก	
๗	■ จริยธรรมกับการอดอาหารประท้วง	ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
	เรื่องจากปก	
๑๑	■ สองขวบปีแห่งเสขิยธรรม	ปรีดา เรืองวิชาธร
๑๖	บทนำ	
	ปาฐกถาธรรม	
๑๘	■ คุณค่าของน้ำ	พระมหาสมชัย กุศลจิตโต
	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
๒๔	■ ความสุขในปัจจุบัน	พระมหาประจวบ ปัญญาทีโป
	อนุทินเสขิยธรรม	
๒๖	■ การอบรมพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ครั้งที่ ๓	นุชรี ศรีวิโรจน์
๓๒	■ เปิดป้ายมูลนิธิพิพิธประชานาถ	ปรีดา เรืองวิชาธร
	กระแสใหม่	
๓๔	■ สวีเดนที่ไปเห็นมา	พระไพศาล วิสาโล
	พระดีศรีสยาม	
๔๐	■ ดำนานแห่งพระอนุรักษ: พระมหาจันทร์ คุณวุฑโฒ	พิภพ อุดมอิทธิพงศ์
๔๗	มองลอดหน้าต่างวัด	
	สตรีและเด็ก	
๕๐	■ บทสัมภาษณ์ผู้หญิงกับพุทธศาสนา	ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์
๕๓	ตู่หนังสือเสขิยธรรม	
๕๘	บทกวี	
	มุมมองใหม่	
๖๐	■ พิธีกรรมสำหรับพุทธศาสนิกกร่วมสมัย	ส. ศิวรักษ์
๖๕	แขวงแขวในดงขมิ้น	
	ตามสถานการณ์	
๖๙	■ ความตื่นตัวของพระภาคใต้ต่อ คจก.	ชลพนา ณ แดนใต้
๗๓	บริการข้อมูลนักเทศน์สมัยใหม่	

สาราโหมโรง

มา ตาด อีสุโหมหิติ อนาคตาย ปตารยิ
“อย่าสำคัญตนว่า เรามีอำนาจยิ่งใหญ่
แล้วทำให้ประชาชนพลอยพินาศด้วย”

ปิด ฉากลงเสียแล้วสำหรับละครโรงเล็ก ที่นำแสดงโดยบรรดาบัก ๆ ที่น่ารักทั้งหลาย แต่แรกเริ่มเดิมทีย้อนหลังไปเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ คคที่แล้ว บุรุษ ๔-๕ คน อ้างตนว่าเป็นดัง “อัครวิณม้ขาว” เถลิงอำนาจแก่ตนเอง ด้วยเหตุผลที่มองดูเบื้องต้นคล้ายว่าจะชอบธรรม ๔-๕ ประการ จากนั้นจัดการสร้างคณะ “หุ่นเชิด” จำนวน ๔๔ คน (ไม่รวมตัวหัวหน้า) เพื่อทำหน้าที่ “เป็นมือเป็นเท้า” แทน (จะเข้าทำนองเป็น “หนังหน้าไฟ” ด้วยกรรมัง) เมื่อเริ่มทำให้ตัวเองเป็นที่ยอมรับมากเข้า ก็เริ่มสวมบทบาทของผู้เขียนบท เขียนกติกาเสียเอง จนภายหลังการยอมคืนอำนาจแก่ประชาชนชั่วคราว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคมที่ผ่านมา ก็เริ่มต้นสวมบทบาทเป็นผู้แสดงเสียเองอีกด้วย ด้วยการ

เข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าคณะบริหารที่กำลังจัดตั้งกันอย่างชะมักเขม้น

อย่างนี้กรรมังที่เรียกว่า “คิดเรื่องเอง เขียนบทเอง กำกับการแสดงเอง ช้ายังเล่นบทตัวเอกเองเสียด้วย”

ครับ! ฉบับนี้ขออุทิศหน้าสาราโหมโรง เพื่อเป็นการอวยชัยให้พรแด่ผู้ที่ก้าวเข้ามาชี้หลังเสือคนใหม่ โดยเสนอพุทธศาสนสุภาษิตข้างต้นเพื่อเป็นข้อเตือนใจ และขอตอบท้ายด้วยพุทธศาสนสุภาษิตสั้น ๆ อีกบท ที่ท่านเจ้าคุณพระเทพเวที (ประยูรธ ปยุตโต) รวบรวมไว้ว่า

สภกาโร กาปริส หนตุ

“สักการะย่อมฆ่าคนชั่ว”

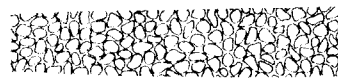
ครับ! สวัสดิ์

จดหมาย

จาก

สหายธรรม

วิจารณ์หนังสือและชมเชย

วัดเก่าโบราณ

ชลบุรี

ขอวิจารณ์หนังสือ “เวชกรรมตามใจฉัน” ดังนี้

“ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นภัยในชีวิต โดยเฉพาะคนในกรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่ว่า นอกจากภัยบุรี อากาศเป็นพิษ ลูกกรงเหล็กในอาคาร ทองที่ห้อยโซ่ที่คอ ฯลฯ แล้ว ปัจจุบันยังมีสิ่งที่เป็นภัยอีกมากมายที่น่าจะเขียนถึง เช่น วิดีโอเกมส์ เครื่องดื่มชูกำลังหลายยี่ห้อ น้ำโคล่าทุกยี่ห้อ ซึ่งกำลังมีการโฆษณาอมเมาประชาชนอยู่ในปัจจุบันนี้”

และขอชมเชยหนังสือเสขิยธรรมที่ทำให้รู้ว่า พระในเมืองไทยยังมีอีกหลายรูปที่รวมกันเป็นหมู่กลุ่มทำงานเพื่อศาสนาและสังคม ยกระดับตัวเองออกจากการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นกาฝากของสังคม ขอชื่นชมด้วยความจริงใจ อยากเข้าร่วมในการทำงานนี้ด้วย เพราะใจรักในการเผยแผ่ศาสนา จะทำอย่างไรดี

ขอขอบคุณสำหรับหนังสือ **ปฏิวัติศสมัยด้วยฟางเส้นเดียว** ที่กรุณาส่งมาให้ด้วยหนังสือที่ขอเล่มต่อไปคือ **สถานะและชะตากรรมของมนุษย์ในยุคคอมพิวเตอร์**

ขอให้กำลังใจการทำงานของกลุ่มเสขิยธรรม สังคมยังต้องการพวกท่าน พวกท่านคือความหวังใหม่จริง ๆ

พระมหาวิเชียร ชินวังโส

ขอขอบพระคุณสำหรับคำวิจารณ์และคำชมเชย แต่คำสุดท้ายฟังดูเสียว ๆ นะครับ ประเภท “ความหวังใหม่”, “ความหวังเก่า” อะไรนี่ “กลิ้ง” ยังกะอะไรดีเลยละครับ

เสียงที่เล็ดลอดจากดงใหญ่

พุทธศาสนสถานธรรมจิต (น้ำพุต)

บุรีรัมย์

งานที่กำลังทำดูเหมือนว่าจะทวนกระแสโลก และเป็น การขัดผลประโยชน์ของพวกเขา และดูคล้ายว่าเจียบไป จริง ๆ ไม่เจียบ แต่ถูกบีบและบิดข่าวต่างหาก ไม่ยังถูกตัดโคนด้วย เลื่อยยนต์ และนกยังถูกยิงเพราะป่อน้ำมีแห่งเดียว นกถูกยิงหมดเป็นพันตัว หลวงพ่อและพระเดินบิณฑบาตไกลกว่า ๑๓ กิโลเมตร ต้องเดิน ๔ ชั่วโมงกว่า ดูแล้วลำบากเหลือเกินในการ ตรวจป่าและการอยู่ที่นี่ แต่ก็ยังหวังที่จะทำหน้าที่นี้อยู่ต่อไป

คุตตจิตโตภิกขุ

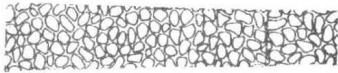
ทางเราเอาใจช่วยอยู่เสมอนะครับ เสขิยธรรม ปรารถนาตัวยินดีเป็นสื่อกลาง ทั้งการแสดงความคิดเห็นและ ให้กำลังใจต่อหลวงพ่อบริรักษ์ ท่านที่ต้องการช่วยเหลือ ด้วยสิ่งอื่นอย่างใด ขอให้ติดต่อหลวงพ่อโดยตรง ถ้าหาก ไม่สะดวกจะให้ทางศพพ. เป็นธุระก็ไม่ขัดครับ

วัดศรีเมือง เพชรบูรณ์

ขอนุโมทนาในการทำงานของทุกท่านที่มีความเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ (ป่า) อยาได้เทพธรรมะ “พระกับปามีปัญหาอะไร” ของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) เพื่อศึกษาสัก ๑ ม้วน ขอความกรุณาทางคณะผู้จัดทำ โปรดส่งไปให้ตามที่อยู่ข้างบนด้วย ขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

พระบุญส่ง อุดมฺโม

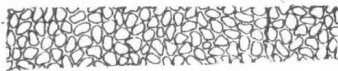
เทป “พระกับปามีปัญหาอะไร” ได้จัดส่งไปเรียบร้อยแล้วครับ ท่านอื่นที่ยังลังเลใจไม่ขอมาย่ารอช้าของดีย่อมมีจำนวนจำกัด อ่านกติกาในเล่ม แล้วเขียนมาขอได้เลยครับ

วัดเก่าโบราณ ชลบุรี

อาตมาได้รับหนังสือเสขิยธรรมเสมอมา ตั้งแต่ปีแรกจนถึงปัจจุบันนี้เป็นปีที่สองแล้ว ก็ได้รับความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนา และความรู้อื่นๆ อีกมากมายจากหนังสือเสขิยธรรม ขอนุโมทนาในกุศลเจตนาอันแรงกล้าของคณะผู้จัดทำทุกท่าน ที่อุตสาหะเพื่อสมาชิกทั้งหลาย ความจริงการงานทุกแขนงก็ต้องมีอุปสรรคเป็นธรรมดา การใช้กำลังสติปัญญาพร้อมกับกำลังกายต่อสู้และแก้ไข นั่นแหละคือการแก้ปัญหาที่ดี เพราะฉะนั้นขอให้คณะผู้จัดทำทุกท่าน จงมีกำลังกายกำลังใจ ในการที่จะดำเนินงานต่อไป

พระวินัย จิตสังวโร

ดักเตือนคนทำหนังสือ (๒)

สำนักสงฆ์พระธาตุกรุงชิง

นครศรีธรรมราช

ขอนุโมทนาในเสขิยธรรมฉบับที่ ๑๐ ที่เริ่มเข้าสู่ “มัชฌิมาปฏิปทา”-ทางสายกลาง และกรุณาช่วยยกระดับสถาบันสงฆ์ ให้อยู่ในทิศเบื้องบนของสังคมด้วย และเตือนมายังคณะสงฆ์ทุกรูป “จงทำคุณธรรมให้มีในตน ก่อนจะไปแนะนำ-อนุรักษ์อะไร? ต่อมีอะไร? โดยยังมีอุปกิเลสเต็มจิตเต็มใจ” (ไม่ว่าประโยชน์ตนหรือประโยชน์ท่าน ขอให้พอเหมาะพอดี) ข้อวิจารณ์ที่สงสัยคือ “ทำไม? พระอยู่เมืองจึงบ้าแนะนำเรื่องไกลจากตัวนัก เพราะพระที่อยู่ป่าจริงๆ นั้น ไม่เห็นมีปัญหาอะไร? นอกจากพระรูปนั้นมีความต้องการไอ้อวดอะไรบางอย่างแน่นอน”

สุดท้ายนี้จึงทำ “เสขิยธรรม” เป็นเสขิยวัตร คือสำรวจในส่วนองสงฆ์ และด้านฆราวาสควรสนับสนุนและปรับปรุงตามคำแนะนำ ไม่ใช่ติงสังฆมาฆวักกับโลกมากเกินไป

เมตตาจิตมีเมตตาธรรม

พระธุดงค์ธรรมงาม

(พระภิกษุโสภณ ธมฺมโสภโณ)

จริยธรรม กับ การอดอาหาร ประท้วง

“การอดอาหารของคุณฉลาดมีความหมายยิ่งเพราะเป็นดัชนีชี้ระดับศีลธรรมในสังคมไทยขณะนี้”

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

ขอ ความสันติสุขจะมีแต่ทุกท้าน วันนี้เมื่อได้รับชวนมาแสดงความเห็นเรื่องการอดอาหารประท้วงของรต. ฉลาดวรจักร ก็ขอกล่าวถึงการอดอาหารประท้วงในฐานะวิธีการหนึ่งในแนวปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Nonviolent actions) โดยจะขอพิจารณาในทางวิชาการ

เมื่อมองดูคุณฉลาดผู้นอนอยู่ที่นี้เป็นเวลากว่า ๒๐ วันแล้ว แต่ละคนคงมีความรู้สึกไม่เหมือนกัน เพราะที่นั่งร่วมกันอยู่ในที่นี้ มีทั้งคนที่สนใจการบ้านการเมือง มีทั้งคนที่ต้องมาตามหน้าที่ ทั้งในแง่ของการดูแลรักษาความสงบต่างๆ ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ก็อาจจะเริ่มรำคาญเพราะ “มันนานเหลือเกิน” “เมื่อไรจะเลิกเสียที” อะไรทำนองนั้น เพราะตัวเองก็ต้องมาเหนื่อยเหมือนกัน บางคนอาจเริ่มรู้สึกโกรธที่คุณฉลาดก่อความลำบากให้ แต่คำถามที่น่าคิดคือ “โกรธผิดที่หรือเปล่า?” บางคนก็รู้สึกสังเวช “คุณฉลาดได้อดก็อดไป อีกหน่อยถ้าอดจนถึงจุดหนึ่งไม่ไหว ก็เลิกไปเอง” อะไรทำนองนั้น คงจะต้องยอมรับความจริงว่า มีคนรู้สึกเช่นนั้นจริงๆ

คนอีกมากไม่ได้รู้สึกเช่นนั้น คือคงคิดเหมือนคนส่วนใหญ่ที่นั่งอยู่ในที่นี้ คือไม่อยากจะเห็นคุณฉลาดเป็นอะไรไป ความไม่อยากจะเห็นคุณฉลาดเป็นอะไรไปนี้ เกิดขึ้นเพราะตระหนักถึงความสำคัญของตัวคุณฉลาด ควรเข้าใจว่า การอดอาหารประท้วงในกรณีนี้ เป็นผลมาจากเหตุอื่น เพราะฉะนั้นจึงต้องมาตรวจสอบกันเสียก่อนว่าการอดอาหารประท้วง ในทางหลักวิชาเป็นอย่างไร

การอดอาหารประท้วงมีหลายแบบ เวลาคนเห็นการอดอาหารประท้วงมักคิดในใจว่าเหมือนคานธี แต่วิธีของคานธีเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการอดอาหารประท้วงเท่านั้น ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองของโลก มีผู้คนที่ลุกขึ้นมาอดอาหารประท้วงในรูปแบบต่างๆ มากมาย เช่นผู้ที่อดอาหารในฐานะที่เป็นพลังในทางศีลธรรม เป็นแรงกดดันในทางศีลธรรม ดังกรณีท่านโรมัส เจฟเฟอร์สัน ประธานาธิบดีคนที่ ๓ ของสหรัฐฯ อดอาหารประท้วงอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๗๔ คงจำกันได้ว่า อเมริกาขณะนั้นอยู่ใต้อาณาจักรนิคมของอังกฤษ อังกฤษต้องการจะปิดท่าเรือแห่งหนึ่งที่เมืองบอสตัน พวกของโรมัส เจฟเฟอร์สัน ก็ชักชวนประชาชนว่าอดอาหารประท้วงอังกฤษก็แล้วกัน

“สิ่งที่คุณฉลาดได้ทำคือการอดอาหาร ประท้วง ทุกครั้งมีเหตุมีเป้าหมายที่ เป็นไปในทางธรรมะ เป็นไปในทาง ที่ดี ที่ควร ในแง่ที่คุณฉลาดเป็นตัว แทนของความไฝ่ฝันในทางธรรมะ”

ในไอร์แลนด์โบราณก็มีประเพณีบางอย่างคือเจ้าหน่อ
อดอาหารประท้วงลูกหนี้ คือเวลาที่เจ้าหนี้เขาไปทวงหนี้จาก
ลูกหนี้แล้วไม่สำเร็จ เขาก็อดอาหารประท้วงด้วยการนั่งหน้า
บ้านลูกหนี้แล้วไม่กินอะไร ไม่เคลื่อนไหว ไม่ย้ายไปไหน
ในกฎหมายอังกฤษสมัยโบราณ มีพิมพ์ไว้เหมือนกันในปี
ค.ศ. ๑๙๐๓ ระบุว่า “ใครก็ตามที่ไม่รู้สิทธิอะไรกับการ
อดอาหารประท้วง พูด่ง่ายๆ เป็นคนไม่มีอารยธรรม”
(ปรบมือ) หรือแม้กระทั่งในอินเดียก็มีนโยบายคล้ายๆ กัน
เขาเรียกว่า “**หังทรนา**” เหมือนกันคือเวลาเจ้าหน่อทำอะไร
ลูกหนี้ไม่ได้ เจ้าหน่อก็เอาผ้าขาวไปปูนั่งหน้าบ้านลูกหนี้ แล้ว
ก็อดอาหาร ไม่ขยับไปไหน จนกระทั่งลูกหนี้เดือดร้อน เพราะ
เมื่อเจ้าหน่อมานั่งแล้วมีคนมาดู พอมีคนมาดูมากๆ ลูกหนี้ก็
อาย พออายในที่สุดก็ต้องยอมจ่ายหนี้ให้เจ้าหน่อเสีย

ปัญหาที่ว่าการอดอาหารแบบนี้จะได้ผลหรือไม่นั้น
ขึ้นอยู่กับทรัพยากรสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศนั้นๆ ทรัพยากรนั้นคือ “**ยาง**” ถ้ายางโดยเฉพาะยางอายุมีมาก ความ
รู้สึกจะไว แต่ถ้าไม่มีหรือมีน้อยก็จะมีปัญหามาก (หัวเราะ)

ยังมีตัวอย่างอื่นๆ อีกมากมาย ทั้งในศาสนาต่างๆ
ในแนวทางต่างๆ ตัวอย่างที่ดีอีกอันหนึ่ง คือในประเทศอิตาลี
ในหมู่เกาะซิชีลี มีนักต่อสู้เพื่อความยุติธรรมคนสำคัญคนหนึ่ง
ชื่อ **ดานิโล โดลชี** เขาเป็นปัญญาชน เป็นนักเขียน เป็น
อะไรอื่น ๆ อีกหลายอย่าง เวลาที่มีปัญหาอย่างกรณีเด็กขาด
อาหาร แต่รัฐบาลหรือประชาชนไม่สนใจ เขาก็จะทำการอด
อาหารประท้วง เพื่อทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหา เมื่อ
เผชิญกับพวกมาเฟีย วิธีการของดานิโล โดลชีและพวกก็คือ
พยายามอดอาหารประท้วงเพื่อช่วยตำรวจ ที่จริงการอด

อาหารประท้วงทำงานได้หลายอย่าง รวมทั้งช่วยตำรวจด้วย
คือในเวลานั้น เมื่อพวกอิตาลีมีปัญหาเกี่ยวกับพวกมาเฟีย
เขาจะไม่ยอมไปขึ้นศาล ไม่ยอมไปให้การกับตำรวจๆ จึง
จับพวกอาชญากรไม่ได้ ดานิโล โดลชี ก็ชักชวนประชาชน
ประท้วงด้วยการอดอาหาร เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ
แล้วประชาชนก็เริ่มมีความกล้าหาญมากขึ้น ยอมไปให้การ
กับตำรวจ ในที่สุดตำรวจก็จัดการกับพวกมาเฟียได้ดีขึ้น
กว่าเดิม เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นประมาณปี ๑๙๖๒

ตัวอย่างเหล่านี้ชี้ว่า การอดอาหาร
ประท้วงเป็นเรื่องของผู้คนซึ่งต่อสู้กับเรื่อง
ความไม่ถูกต้อง ในอดีตมีการใช้กันมา
โดยตลอด เพียงแต่ว่าหลายคนไม่ทราบ
เท่านั้นว่า เขาใช้วิธีการแบบนี้ มาตั้งแต่
จุดไหน

บางคนก็สไตรค์ด้วยการอดอาหาร วิธีนี้เห็นกันมาก
ที่สุด ในกรณีของนักโทษประท้วงพวกนั้นก็คือพวกที่ซึ่งใน
ที่สุดทำอะไรไม่ได้ ต่อสู้กับระบบทุกระบบ รวมทั้งพัลส์ไมได้
แล้ว ก็มีอยู่วิธีเดียวคือการอดอาหารประท้วง อันนี้ก็เกิดขึ้น
ในหลายๆ แห่ง เช่นกรณีนักโทษกลุ่มกองทัพอากาศรัฐ
ไอริชในคุกอังกฤษ เป็นต้น

ที่รู้จักกันทั่วไปคือเป็นวิธีอดอาหารประท้วงแบบของ
คานธี ซึ่งเรียกว่า “**สัตยาเคราะห์**” สัตยาเคราะห์คือพลัง
แห่งสัจจะ (Truth Force) คานธีเคยเตือนไว้ว่าไม่ใช่ใครๆ

ก็จะอดอาหารในกรอบของหิงสาแบบคานธีได้ เพราะมีเงื่อนไขหลายประการ **เงื่อนไขสำหรับการอดอาหารประท้วงที่สำคัญแบบของคานธีก็คือ บุคคลที่ถูกประท้วง จะต้องรักผู้ประท้วง** ความรักเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ ผู้ประท้วงไม่สามารถใช้การอดอาหารเพื่อเรียกร้องอะไรจากเขา แต่ทำเพื่อจะไปปฏิรูปตัวเขา คานธียกตัวอย่างสมมติว่าพ่อของเราดีมีเล่ห์ และเราอดอาหารประท้วง เพื่อให้ท่านเปลี่ยนพฤติกรรม อันนี้เป็นวิธีการอดอาหารแบบของคานธี

ปัญหาที่ตามมาก็คือว่า สิ่งที่คุณฉลาดกระทำอยู่ในขณะนี้ สอดคล้องกับแนวทางของคานธีหรือไม่ การอดอาหารประท้วงเองก็มีหลายวิธี ที่สำคัญคนที่จะอดอาหารประท้วงจะต้องเป็นคนที่บริสุทธิ์ **คานธีเองบอกว่า วิธีอดอาหารประท้วงแบบที่เขาทำ เป็นวิธีสุดท้ายในกระบวนสันติวิธีทั้งหมดที่จะทำ และมีเงื่อนไขที่จะประสพชัยชนะหรือทำให้ฝ่ายแพ้มากมาย**

ส่วนสุดท้ายที่จะพิจารณาในที่นี้คือ เนื่องจากวิธีการอดอาหารประท้วงมีหลายแบบเช่นนี้ วิธีของคุณฉลาดจัดอยู่ในแบบไหน ท่านทั้งหลายคงต้องตัดสินใจเอง ในที่นี้เพียงจะเสนอว่า การอดอาหารประท้วงของคุณฉลาดนั้น เท่าที่ทำมาก็ทรงคุณค่ายิ่ง และเพียงพอแล้ว ดังนั้นจึงควรยุติการอดอาหารได้ เหตุผลสำคัญคือ ถ้าคิดว่าการอดอาหารประท้วงของคุณฉลาดมุ่งจะเปลี่ยนพฤติกรรมของคน คือคิดแบบคานธี คงเป็นไปได้ เพราะว่าคุณคนที่ฉลาดอดอาหารประท้วงนั้น เขาคงไม่รักคุณฉลาด เขาอาจรักคนอื่นอีกหลายคนหรือรักสิ่งอื่น

แต่การอดอาหารของคุณฉลาดมีความหมายยิ่ง เพราะเป็นดัชนีชี้ระดับศีลธรรมในสังคมไทยขณะนี้ เมื่อถือการอดอาหารของคุณฉลาดเป็นหลัก อาจแบ่งคนในสังคมไทยออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ คนประเภทที่สโลงใจปามาให้ การสโลงใจมา ไม่ได้บอกอะไรมาเกี่ยวกับการอดอาหารของคุณฉลาด แต่บอกชัดเจนเกี่ยวกับนิสัยและพื้นฐานของคนส่ง ว่าเขามีความรู้สึกละอย่างไร เห็นชีวิตมนุษย์เป็นอย่างไร บางคนก็อาจเห็นว่า คนตายสักคนสองคนไม่มีความหมายอะไร คนประเภทนี้ก็มิให้เห็น โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในบ้าน

เมืองนี้จำนวนหนึ่ง ที่ไม่เห็นคุณค่าของชีวิตตน แต่ผู้คนในสังคมไทยจำนวนมาก เป็นคนซึ่งไม่ยอมเห็นใครสูญเสีย ไม่ยอมเห็นความเดือดร้อนของผู้คน ไม่ประสงค์จะเห็นความวินาศของบุคคล โดยเฉพาะในกรณีนี้ ยิ่งคุณฉลาดมีชีวิตอันทรงคุณค่า และยืนหยัดในหลักการแบบนี้ด้วย เขายังตระหนักถึงคุณค่าเช่นนี้ คนจำนวนมากลุกขึ้นมาเดือดร้อนกับกรณีนี้ นี่สะท้อนมาตรฐานทางศีลธรรมในสังคมพอสมควร การอดอาหารบรรลุดุติประสงค์แบบนี้ คือสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นอยู่อย่างไร คือทำให้คนเป็นจำนวนมากเห็นว่า ผู้มีอำนาจส่วนหนึ่งไม่แยแสสนใจชีวิตคน เช่นนี้แล้วอาจสนใจในเรื่องอื่น ๆ ที่สำคัญกว่านี้ได้ยาก (ปรบมือ)

อีกเรื่องหนึ่งคือ **การให้เกียรติกับคนในสังคมไทย** นานมาแล้วที่สังคมไทยให้เกียรติกับคนผิด ๆ คนอย่างคุณฉลาดที่มีอยู่อีกมากมายในบ้านเมืองนี้ เป็นคนมีเกียรติแท้จริง เพราะได้อุทิศตนเพื่อส่วนรวม

ควรมองสิ่งที่คุณฉลาดได้ทำคือการอดอาหารประท้วง เข้าใจว่าเป็นครั้งที่สามของคุณฉลาด ทุกครั้งมีเหตุมีเป้าหมายที่เป็นไปในทางธรรมะ เป็นไปในทางที่ดี ที่ควร **ในแง่ที่คุณฉลาดเป็นตัวแทนของความไฝ่ฝันไปในทางธรรมะ** เป็นไปในทางที่ดี ที่ควร

ในยุคสมัยสังคมไทยที่รู้สึกว่าจะจมอยู่ใต้ระบอบที่ถืออำนาจเป็นธรรมะ คุณฉลาดเป็นตัวแทนความถูกต้อง คือเตือนเราว่าความไฝ่ฝันในแนวทางสันติวิถี การปกครอง การบริหารบ้านเมืองด้วยธรรมะก็ดี เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การต่อสู้ด้วยสันติวิธีเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ จึงใคร่สรุป โดยใช้คำกลอนที่ฝรั่งเขียน แต่ได้แปลออกมาเป็นกลอนแปดภาษาไทย ซึ่งเคยแสดงไว้ครั้งหนึ่งที่ธรรมศาสตร์นานมาแล้วว่า

“อย่าลืมนั่นเตือนใจให้ไฝ่ฝัน

เพราะหากพลันฝันเพื่องเปรื่องสลาย

ชีวิตแปรเปลี่ยนไปให้กลับคล้าย

ปีกนกหายพาวิหคตกสู่ดิน”

“บันทึกการเสวนาร่วมกับนักวิชาการอีก ๒ ท่านคือ อ. โคทม อารียา และอ. ขวัญสรวง อดิโพธิ์ ณ บริเวณหน้ารัฐสภา วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๓๕ เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สองขวบปีแห่งเสขิยธรรม

ปรีดา เรืองวิชาธร

ภูมิหลังและความมุ่งหมาย

กลุ่มเสขิยธรรม นับเป็นผลจากการสั่งสมประ-

สภการณ์ของพระนักพัฒนารุ่นอาวุโสทั่วทุกภูมิภาคของไทย ในเบื้องต้นพระคุณเจ้าเหล่านี้ก็มีความมุ่งมั่นจะสรรสร้าง ความจำเริญในท้องถิ่นของตน ๆ โดยอาศัยภูมิปัญญาทาง พุทธศาสนาเป็นแกนหลักในการปฏิบัติ เมื่อบทบาทหน้าที่ ของท่านดำเนินไปด้วยดี และปรากฏผลแห่งความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับกัน ไม่เฉพาะแต่เพียงในชุมชนท้องถิ่น หาก ยังรวมไปถึงบุคคลรอบนอกเป็นอย่างยิ่งด้วยได้ ทำให้ท่าน ทั้งหลายเหล่านี้มีปัญหาและต้องรับภาระหนักมากขึ้น เป็น สาเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านเหินห่างจากการปฏิบัติสมณธรรม อันเป็นหัวใจหลักแห่งกิจของพระสงฆ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ

เกิดการสวนทางขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ของมหาชน และประโยชน์ส่วนตัว

ดังตัวอย่างพระสงฆ์ผู้ใหญ่บางรูปซึ่งมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักและยอมรับนับถือกันเป็นอย่างดีในวงการพัฒนา ผู้ซึ่งไม่เพียงสามารถนำงานพัฒนา จนสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ชาวบ้านในท้องถิ่นแล้ว ภายหลังยังมีการแผ่ขยายงานออกไป ตามความจำเป็นของชุมชนอื่น ๆ ใกล้เคียง มิใช่ต้องกล่าวถึงการประสานงานกับองค์กรภายนอกอีกหลายองค์กรที่มักต้องการท่านเป็นปรึกษา ในการทำงานพัฒนากับชุมชนท้องถิ่นเสมอ จนท่านถึงกับต้องออกปากปรารภเองว่าท่าน “วุ่น” มากกว่า “ว่าง” เสียแล้ว

ด้วยเหตุผลนี้เองในกลางปี ๒๕๓๒ จึงได้มีการจัดการพบปะกันในระหว่างพระนักพัฒนา ณ **วัดป่าแห่งหนึ่ง กลางเมืองนครปฐม** การพบปะในคราวนั้นได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น เพื่อหาทางออกในปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีข้อสรุปว่าต้องแก้ไขไปตามสถานการณ์ และควรจัดให้มีการพบปะเป็นประจำทุกปี โดยให้ถือเป็นการพักผ่อนไปในตัว และจะได้เจริญสมาธิภาวนาร่วมกัน แล้วจึงมีการจัดประชุมพบปะเป็นครั้งที่ ๒ ในเดือนพฤษภาคมในปีถัดมา ณ **อารามข้างเขาริมชายทะเล จ. ระยอง** ผลสรุปของการประชุมในครั้งนี้ที่ประชุมมีความเห็นพ้องต้องกัน ให้มีการจัดตั้งกลุ่มพระนักพัฒนาขึ้นโดยใช้ชื่อว่า **กลุ่มเสขิยธรรม**

รากฐานความคิดสำคัญของการรวมตัว มาจากการที่พระเถระหลายท่านมองว่า ในแต่ละท้องถิ่นจะมีพระนักพัฒนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน บางท่านก็ทำงานเพียงลำพัง ไม่มีกัลยาณมิตรให้กำลังใจ บางท่านก็มีกลุ่มพระสงฆ์ในท้องถิ่นบ้างแล้ว ดังนั้น พระนักพัฒนาควรที่จะรวมตัวให้เป็นปึกแผ่น หรือเป็นเครือข่ายขยายให้กว้างออกไป เพื่อพึ่งพิงอาศัยกัน และสามารถสร้างพระนักพัฒนารุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมารับช่วงงานต่อจากพระเถระรุ่นก่อนได้

หลังจากนั้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของกลุ่มเสขิยธรรมในขั้นต้นดังนี้

๑. เพื่อขยายบทบาทพระสงฆ์ในการทำกิจกรรมพัฒนาสังคมให้มากยิ่งขึ้น

๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนะการทำงานพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในอริยสัจ ๔ ของสังคมไทย

๓. เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาการการศึกษาและปฏิบัติสมณธรรม อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อพระสงฆ์ และต่อมหาชน

๔. เพื่อสร้างเครือข่ายพระนักพัฒนาให้กระจายครอบคลุมมากขึ้น พร้อมกันกับการสร้างเสริมพระนักพัฒนารุ่นใหม่ให้ก้าวมารับช่วงงานของพระเถระรุ่นก่อน

๕. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทั้งด้านศาสนธรรม และด้านปรากฏการณ์ปัญหาสังคมแด่พระสงฆ์

ทั้งนี้ ยังเห็นร่วมกันที่จะปฏิบัติตามภายใต้วัตรปฏิบัติอันงดงามตามพระธรรมวินัย และกำหนดข้อวัตรเฉพาะกลุ่มเพิ่มเติมบางประการ เพื่อให้เท่าทันกับปัญหาภัยมุขสมัยใหม่ ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์อันเชี่ยวกรากที่กำลังกระหน่ำซัดสังคมไทย โดยเฉพาะก็คือ **การกดขี่ซึ่งสิ่งเสพติดทั้งหลาย** มีบุหรี, เครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น และต่อต้านรูปแบบการบริโภคนิยมสมัยใหม่ ซึ่งเล็งเห็นว่า เป็นรากเหง้าของปัญหาสังคมในปัจจุบัน เช่น การดริ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมต่าง ๆ รวมทั้งยังมุ่งปฏิบัติตนให้เท่าทันกับ**ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันวิกฤต** ดังการแยกขยะในการใช้บรรจุภัณฑ์จากพลาสติก หรือโฟมก็ดี ซึ่งล้วนเป็นมูลเหตุสำคัญของความเสียสมดุลในรบบนิเวศน์

กลุ่มเสขิยธรรมได้แต่งตั้งประธาน รองประธาน พระประสานงานประจำแต่ละภาค กรรมการบริหาร และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คณะกรรมกรศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.) เป็นกองเลขานุการในการจัดประสานงานกิจกรรมของกลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีมติให้มีการจัดทำจดหมายข่าวเสขิยธรรมราย ๒ เดือน เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างพระสมาชิก พร้อมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ (ดูรายละเอียดได้จากจดหมายข่าวเสขิยธรรมฉบับที่ ๑)

กิจกรรมในรอบ ๒ ปี

หลังจากก่อตั้งกลุ่มแล้วกลุ่มได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการจัดกิจกรรมจากความต้องการของพระสงฆ์เป็นหลัก ซึ่งมี ศ.พ.พ. เป็นผู้ประสานงานโดยตลอด กิจกรรมในรอบ ๒ ปีโดยสังเขป เรียงลำดับตามเวลา ดังนี้

๑. จัดถวายการอบรม **“พระสงฆ์รุ่นใหม่กับการพัฒนา”** เดือนกรกฎาคม ๒๕๓๓ ณ วัดโกเมศรัตนาราม จ. ปทุมธานี เป็นการอบรมเพื่อเตรียมให้พระรุ่นใหม่ที่สนใจการพัฒนาสังคม ก้าวมาสู่การทำงานพัฒนาอย่างจริงจังต่อไป

๒. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ **“พุทธศาสนิกกับการอนุรักษ์ป่าไม้”** เดือนตุลาคม ๒๕๓๓ ณ วัดผาลาด จ. เชียงใหม่ เป็นการสัมมนาเพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพระนักอนุรักษ์ป่า ผลพวงจากการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้มีการจัดตั้ง “กลุ่มพระสงฆ์เพื่อการอนุรักษ์พัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม” ขึ้น

๓. ศ.พ.พ. ร่วมกับ พระอธิการสมนึก นาโถ กรรมการประสานภาคท่านหนึ่งของกลุ่มจัดวิทยากรบรรยายเสริมในงาน **ปฐกฐกรรมวัดปลักไม้ลาย** เดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๓ เนื้อหาบรรยายเป็นเรื่องปัญหาสังคมไทย เช่น ปัญหาการฉ้อโกงสิทธิเด็ก ปัญหาโสเภณี และปัญหาในชนบท เป็นต้น

๔. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ **“พระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”** เดือนธันวาคม ๒๕๓๓ ณ สวนโมกขพลาราม จ. สุราษฎร์ธานี เป็นการถกกันถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในภาคใต้ ประเด็นที่เน้นย้ำคือ การศึกษาผลกระทบจากโครงการสร้างเขื่อนแก่งกรุง และการหาทางออกที่เหมาะสม

๕. จัดสัมมนา **“พระสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม”** เดือนมกราคม ๒๕๓๔ ณ วัดเขาสก ประเด็นที่เน้นย้ำคือ ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ (การท่องเที่ยว) จนเกิดความเสื่อมโทรมทั้งสภาพแวดล้อมชายฝั่งตะวันออกทั้ง ๔

จังหวัด และความเสื่อมของวัฒนธรรมไทย การสัมมนาครั้งนี้มีการจัดตั้งกลุ่มเสขิยธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๖. พระสงฆ์เสขิยธรรมเข้าร่วมงานบวชชีพราหมณ์และพิธีบวชต้นไม้ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ณ อุตุตถสถานธรรมจิต (น้ำผุด) จ.บุรีรัมย์ กิจกรรมนี้ถือเป็นกุศโลบายที่หลวงพ่อประจักษ์นำมาใช้เพื่อรักษาป่าดงใหญ่

๗. จัดโครงการเดินป่าศึกษาธรรมชาติพิทักษ์ป่าคลองยัน เดือนมีนาคม ๒๕๓๔ โดยมีพระสงฆ์เสขิยธรรมเข้าร่วม เป็นโครงการต่อเนื่องจากการสัมมนาที่สวนโมกขฯ จุดหมายเพื่อสร้างกระแสทัศนคติโครงการสร้างเขื่อนแก่งกรุง โดยการประยุกต์พิธีกรรมทางศาสนา คือ การบวชต้นไม้

๘. จัดประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อปฏิบัติ กรณีเงื่อนไขทางการเมืองการเสนอให้หลวงพ่อประจักษ์ คัดตัดจิตโยย้ายสำนักสงฆ์ไปอยู่ชายป่า เดือนเมษายน ๒๕๓๔ ผลสรุปปรากฏเป็นข่าวตามหนังสือพิมพ์ทั่วไป

๙. จัดสัมมนาพระสงฆ์ภาคกลางกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๔ ณ วัดปลักไม้ลาย เนื้อหานำไปที่ภาพร่วมปัญหาสิ่งแวดล้อมทั่วไปในภาคกลาง และผลกระทบจากการสร้างเขื่อนเขื่อนรอก

๑๐. จัดประชุมใหญ่ประจำปีครั้งที่ ๒ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๔ ณ วัดกรวด จ.สุราษฎร์ธานี มีข้อสรุปที่เป็นแผนปฏิบัติการของกลุ่ม คือ การพัฒนาหลักสูตรการบวชระยะสั้น การจัดอบรมศาสนทายาท และจัดอบรมสัมมนาด้านนิเวศวิทยา

๑๑. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ” เดือนมิถุนายน ๒๕๓๔ ณ วัดเทพมงคล จ.อุบลราชธานี การสัมมนารั้งนี้ นอกจากจะกล่าวถึงวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมในแถบภาคอีสานแล้ว จุดที่เน้นหนักก็คือ ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านจากโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากมูล อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

๑๒. จัดสัมมนา “พระสงฆ์นักพัฒนาเขตอีสานใต้” เดือนกรกฎาคม ๒๕๓๔ ณ วัดสามัคคี จ.สุรินทร์ สุดท้ายของการสัมมนาได้มีการจัดตั้งกลุ่มเสขิยธรรมอีสานใต้ โดยมีคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนาสุรินทร์ เป็นกองเลขาฯ ตามมติเดิมจัดประชุมครั้งต่อไปในเดือนธันวาคม ๒๕๓๔ ที่วัดเทพมงคล แต่ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงบางประการ และกำลังอยู่ในระหว่างวางแผนดำเนินงานต่อไป

๑๓. จัดประชุมเพื่อวางแผนสร้างหลักสูตรอบรมพระภิกษุสามเณรผู้บวชระยะสั้น เดือนกรกฎาคม ๒๕๓๔ ณ อาศรมวงศ์สนิท ผลสรุปได้มีการรายงานในจดหมายข่าวเสขิยธรรม ฉบับที่ ๗ เดือน ก.ย.-ต.ค. แล้ว

๑๔. จัดโครงการอบรม “พระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๓๔ เป็นต้นมา ซึ่งได้จัดอบรมสำหรับกลุ่มพระป่าในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๔ และกลุ่มพระบ้านและพระเมืองในเดือนมกราคม ๒๕๓๕

๑๕. จัดประชุมเชิงเสวนา “พระสงฆ์กับความสอดคล้องระหว่างพระธรรมวินัยและกฎหมาย” เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์ที่ประสงค์จะบำเพ็ญสมณธรรมในราวป่า รวมทั้งหาทางออกแก้ความขัดแย้งในเรื่องการอยู่ปฏิบัติธรรมในป่าของพระสงฆ์ กับข้อกำหนดกฎหมายต่าง ๆ

๑๖. จัดการอบรมพระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ครั้งที่ ๓ เดือนมีนาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นเนื้อหาการอบรมต่อเนื่องจากการอบรมเดือนพ.ย. ๒๕๓๔ และเดือนม.ค. ๒๕๓๕

บทสรุป

เมื่อสรุปเป็นภาพรวมของงานจะสังเกตได้ว่า กิจกรรมที่จะสร้างเสริมเครือข่ายพระนักพัฒนาหรือศาสนทายาทเป็นกิจกรรมที่ได้ริเริ่มทำเพียงครั้งเดียวแล้วไม่ได้ติดตามทำอย่างต่อเนื่อง แต่ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญอย่างเสมอมา อย่างเช่นเมื่อคราวประชุมใหญ่เสขิยธรรม ครั้งที่ ๒ ซึ่งมีมติให้พัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมศาสนทายาทอย่างจริงจังขึ้นมา แต่ ศ.พ.พ. ดัดเจื่อนไชบางประการ จึงไม่สามารถจัดได้

หากแต่ในรอบ ๒ ปี งานเสขิยธรรม ๘๐% กลับไปเน้นด้านนิเวศวิทยา เนื่องจากสอดคล้องกับที่ปัจจุบันหลายฝ่ายกำลังสนใจให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากเกิดวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งยังจะลูกกลมเป็นประเด็นทางจริยธรรม กล่าวคือ การจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมนั่นเอง ทำให้กิจกรรมด้านนี้มีการสัมมนาอบรมเสริมความเข้าใจในเชิงนิเวศวิทยา และกิจกรรมที่ต้องเผชิญ

กับความขัดแย้งต่อกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยตรง เช่น กรณีการรณรงค์ช่วยเหลือพระประจักษ์ คุตตจิตโต เป็นต้น

สำหรับการผลักดันให้มีการสร้างเครือข่ายพระนักพัฒนาในรอบ ๒ ปี มีการจัดสร้างเครือข่าย ๓ ครั้ง

๑) กลุ่มพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม

๒) กลุ่มเสขิยธรรมภาคตะวันออก

๓) กลุ่มเสขิยธรรมอีสานใต้

ครั้งแรกเป็นการสร้างเครือข่ายตามลักษณะงานที่พระสงฆ์ทำอยู่ อีกสองครั้งจัดตั้งตามเขตภูมิภาค แต่ทั้งสามกลุ่มยังไม่มีภารกิจดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมภายหลังการตั้งกลุ่ม ด้วยสาเหตุสำคัญคือ ขาดผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรม

แต่เฉพาะเพียงกลุ่มเสขิยธรรมอีสานใต้เท่านั้น ที่ขณะนั้นแผนงานของกลุ่ม ฯ ได้ถูกบรรจุเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานประจำปีของกลุ่มสหธรรม ฯ โดยมีพระครูพิพิธประชานาถ (หลวงพ่อนาน สุทสโล) เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และมีคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา สุรินทร์ เป็นกองเลขา ฯ คาดว่าคงจะเริ่มดำเนินการตามแผนงานต่อไปได้ในเดือนพฤษภาคมที่จะถึงนี้

สำหรับกิจกรรมด้านการศึกษา พระเถระหลายท่านได้เคยบอกราวว่า ควรที่จะให้มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักพัฒนาและจัดตั้งเป็นวิทยาลัยพระนักพัฒนาในอนาคต นอกจากหลักสูตรพระนักพัฒนาแล้ว กลุ่มเสขิยธรรมควรให้ความสนใจงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างจริงจังด้วย ในรอบ ๒ ปีที่ผ่านมา กิจกรรมด้านนี้เพียงได้จัดวางงานสังเขปหลักสูตรแก่ผู้บวชระยะสั้นเท่านั้น

ประเด็นต่อมาคือ งานด้านส่งเสริมการเจริญสมาธิภาวนาในหมู่พระสงฆ์ กลุ่มเสขิยธรรมยังไม่ได้จัดกิจกรรมด้านนี้ให้เป็นรูปธรรมขึ้นมา นอกจากแต่ละท่านจะจัดในวัดของตนเองเท่านั้น สำหรับเรื่องที่สัมพันธ์กับการเจริญในสมณธรรมอีกประการหนึ่งคือ การถือข้อวัตรปฏิบัติเพื่อตนเอง อบายมุขสมัยใหม่ เสขิยธรรมได้รณรงค์ทั้งในช่วงเวลาที่มีการจัดอบรมสัมมนา และยังได้เผยแพร่ในจดหมายข่าวเสขิยธรรมด้วยเช่นกัน

เสขิยธรรมเมื่อก้าวมาถึงบัดนี้แล้ว คงจะต้องทบทวน
 บทบาท และประเมินศักยภาพเพื่อหาความเหมาะสมและ
 ความสอดคล้องกับสังคมไทยในขณะนี้ เป็นนิมิตหมายที่ดี
 ประการหนึ่งกล่าวคือ พระสงฆ์หลายท่านได้สละเวลาเข้ามา
 ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเสขิยธรรม และเชื่อได้ว่า
 หากพระสงฆ์ผู้รักในสันติภาพ และอิสรภาพทั้งหลาย
 สามารถรวมตัวกันได้อย่างเป็นปึกแผ่น มีกัลยาณมิตรธรรม
 เป็นที่ตั้ง กลุ่มเสขิยธรรมก็คงจำเริญเติบโตเป็นนอานาบุญ
 ของมหาชน โดยเฉพาะผู้ยากไร้ในสังคมได้ トラบานาน
 เทอานาน

บทนำ

เรียน สมาชิกวุฒิสภาทุกท่าน

จำ เติมน้ำที่ประเทศไทยได้ริเริ่มให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นต้นมา ไม่มีห้วงเวลาใดอีกต่อไปแล้ว ที่ระบอบดังกล่าวจะมีความหมาย และเป็นทีที่ไผ่หาของประชาชนเท่ากับที่เป็นอยู่ในเวลานี้ แม้ว่าการทำรัฐประหารเมื่อปี ๒๕๓๔ จะเป็นต้นเหตุให้พัฒนาการของประชาธิปไตยในประเทศมีอันต้องสะดุดหยุดลง ทว่าในที่สุดก็เป็นทีที่ประจักษ์ชัดว่า หากผู้ใดจักอาจะทำการเหี้ยมร้ายประชาธิปไตยนี้ไว้ไม่ให้หวนกลับมาได้ไม่ เพราะตราบาจนกระทั่งวันนี้ระบอบเผด็จการไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของประชาชนไทยเท่านั้น หากยังเป็นการขัดขืนต่อกระแสโลกซึ่งโน้มนำไปสู่การกระจายอำนาจและการรับรองบทบาททางการเมืองของประชาชน ซึ่งเพิ่มมากยิ่งขึ้นทุกทีแล้ว

ประเทศไทยมีความจำเป็นในอันที่จะต้องก้าวรุดหน้าไปบนมรรคาแห่งความถูกต้องดังมาอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างซึ่งประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่ออนาคตของประเทศชาติ และเป็นทีที่น่าเลียวัวระเบียบกติกากาทางการเมืองที่มีอยู่เวลานี้ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มิหนำซ้ำกลับจะโน้มน้าวเหี้ยมร้ายประชาธิปไตยมิให้ดำเนินไปตามวิถีทางอันควร การที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้บุคคลหนึ่งใดสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี การที่วุฒิสมาชิกซึ่งมีจำนวนถึง ๒ ใน ๓ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจในการไม่ให้ความไว้วางใจรัฐบาลก็ดี ล้วนเป็นรูปธรรมอันแสดงออกซึ่งการขาดความเคารพและไม่คำนึงถึงความสำคัญแห่งมติมหาชน ที่มีปรากฏออกมาโดยผ่านทางการเลือกตั้งครั้งล่าสุด

ย่อมเป็นการผิดถนัดหากจะนึกไปว่า กระแสแห่งการต่อต้านนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันเป็นผลจากการเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้าน แท้ที่จริงแล้วสิ่งที่ปลุกเร้าประชาชนให้

ตื่นตัว และพากันลุกขึ้นมาคัดค้านก็คือ ความสำนึกในประชาธิปไตย และความไม่พอใจเชื่อเผด็จการที่เร้นตัวอยู่ภายใต้บทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ การที่ประชากรราษฎรเป็นอันมากต่างพากันแสดงออกซึ่งความเข้าใจและเห็นใจ กับทั้งเห็นพ้องต้องด้วยกับคำเรียกร้องของเรืออากาศตรีฉลาด วรฉัตร ผู้ซึ่งกำลังประจักษ์ด้วยการอดอาหารอย่างไม่มีกำหนดเวลานี้ ย่อมเป็นสิ่งชี้ชัดว่าประชาธิปไตยนี้แล เป็นสิ่งที่ประชาชนเรียกร้องต้องการเป็นอย่างยิ่ง

ในบัดนี้เราขอเรียกร้องต่อสมาชิกวุฒิสภาทุกท่าน ไม่ว่าท่านจะมาจากทางเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง และแม้ว่าท่านจะมาจากต่างพรรคต่างอาชีพกันก็ตาม ขอท่านทั้งหลายโปรดเปิดดวงใจอกรับกระแสแห่งสัจจะความจริงของมติมหาชนดังกล่าว ด้วยศีลแลสัจจที่เร้าทั้งหลายได้พากันร่วมสมทาทนขณะอดอาหารอยู่นี้ เราทั้งหลายขอส่งเสียงวิงวอนตรงมาสู่มนโธรมล่านักแห่งท่าน โปรดรีบรุดดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้รัฐธรรมนูญได้รับการแก้ไขให้เป็นประชาธิปไตย อันจะเป็นการเกื้อกูลการเมืองของไทยให้ดำเนินไปบนหนทางแห่งความถูกต้องดังมา ซึ่งมีผลเป็นที่สุดคือการแซ่ซ้องยอมรับของมหาชน

ในจุดเบี่ยงปลาย ประเทศไทยย่อมเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ไม่ช้าก็เร็ว มโนธรรมสำนึกแห่งท่านย่อมมีส่วนช่วยเร่งเร้าให้ประชาธิปไตยเป็นของประชาชนรวดเร็วยิ่งขึ้น และนำพาประเทศไทยให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับกระแสโลกได้ในเวลาอันใกล้ แต่หากท่านไม่นำพาซึ่งมติมหาชน และไม่คำนึงถึงพระปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงสละพระราชอำนาจให้ราษฎรแล้วไซ้ ท่านก็อาจ

ประสบความสำเร็จในการรักษาการศึกษาการเมืองอันไม่ชอบธรรมเอาไว้ แต่นั่นก็เป็นเพียงชั่วครั้งคราว เพราะในท้ายที่สุดแล้วบ้านเมืองย่อมเลื่อนไหลไปตามกระแสใหญ่ อันมีประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายปลายทางอยู่นั่นเอง

กลุ่มอาจารย์ ๑๐ สถาบัน
กลุ่มชุมชนแออัด
กลุ่มศาสนาสังคม

เดือนกุมภาพันธ์

พระเถระผู้ใหญ่ท่านหนึ่งมีอันต้องออกหัวเมืองบักซ์ได้โดยทางรถไฟ เพื่อกิจการคณะสงฆ์ประการหนึ่ง เมื่อถึงที่หมายท่านเจ้าคณะจังหวัดและพระเถรานุเถระภายในจังหวัด ได้ตั้งแถวคอยต้อนรับ และทำการนมัสการทักทายกับท่าน

พระเถระผู้ใหญ่ “ข้าว่าท่านร่วมมือกับนายทุนเอาหัววัดไปตั้งตลาดสดจริงหรือขอรับ”

เจ้าคณะจังหวัด “พระเดชพระคุณเชื่อหรือ ที่เกล้าฯ ยังไม่เชื่อเลย ที่มีข่าวว่าพระเดชพระคุณเอาเงินวัดให้หลานชายไปตั้งโรงพิมพ์”

ผู้มีวิวเยอะ

ชาวนาผู้หนึ่งมีลูกชายเป็นถึงมหาเล็ก แต่ก็ยังทำนาอยู่ ต่อมาโจรได้ขโมยวัวไปเสียตัวหนึ่ง เหลือหนึ่งตัว ไถนาไม่ได้ พอลูกชายกลับมาเยี่ยมบ้านจึงบอกให้ลูกชายช่วยทูลขอวัวจากพระเจ้าแผ่นดินให้สักตัวหนึ่ง ลูกชายแนะนำว่าพ่อมันแหละควรทูลขอวัวเสียเอง จึงแต่งคำพูดให้พ่อไว้เพื่อทูลขอจากพระเจ้าแผ่นดิน

“ข้าแต่พระผู้เป็นจอมแห่งนรชน ข้าพระพุทธเจ้ามีวัวอยู่คู่หนึ่ง ต่อมาโจรได้ลักเอาไปเสียตัวหนึ่ง เหลืออยู่ตัวหนึ่ง ขอพระเจ้าอยู่หัวโปรดประทานวัวให้สักตัวหนึ่งเถิด” แต่พอถึงวัง ด้วยความประหม่า ชาวนาจึงกราบทูลว่า

“ข้าแต่พระผู้เป็นจอมนรชน ข้าพระพุทธเจ้ามีวัวอยู่หนึ่ง ต่อมาโจรได้ขโมยเอาไปตัวหนึ่ง เหลืออยู่ตัวหนึ่ง ขอพระเจ้าอยู่หัวจงโปรดรับเอาไปด้วยเถิด”

พระเจ้าแผ่นดินได้ยินดังนั้นก็ทรงสรวลพลางตรัสถามมหาเล็กว่า

“ที่บ้านเธอมีวัวอยู่เยอะหรือ”

“มีมากพะยะค่ะ ถ้าได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้”

พระเจ้าอยู่หัวทรงพอพระทัยที่มหาเล็กฉลาดทูลจึงพระราชทานวัวให้ชาวนาเป็นจำนวนมากมาย

คุณค่าของน้ำ

พระมหาสมชัย กุศลจิตโต

ขอ เจริญสุขท่านสาธุชนผู้สนใจในธรรมทั้งหลาย
รายการปาฐกถาธรรมประจำวันอาทิตย์ที่ ๑๒ เมษายน
๒๕๓๕ วันนี้อาตมาภาพจะขอพูดในหัวข้อเรื่อง “คุณค่าของ
น้ำ” การที่ได้คัดเลือกเอาเรื่อง “คุณค่าของน้ำ” มาพูดใน
วันนี้ ก็เพราะเห็นว่ามีเหตุซึ่งควรจะพูด หรือว่ามีที่มาใน
การที่จะพูดเรื่องคุณค่าของน้ำนี้สามสี่ประการด้วยกัน

ประการแรก เมื่อไม่นานมานี้ มีข่าวว่าโรงงานที่จังหวัด
ขอนแก่นได้ปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ ลำน้ำพอง ลำน้ำชี และ
ลำน้ำมูล จนเกิดสภาพน้ำเน่าเสีย ไหลเหม็นคloyงไปตลอด
สองฝั่งแม่น้ำ ทำให้สัตว์น้ำทั้งปู ปลา ตายกันเป็นเบือ และ
มีผลกระทบต่อสภาพอากาศ มีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยว
ถึงกับไม่ไปเที่ยวยังริมฝั่งแม่น้ำดังกล่าว

“ไม่ทราบว่าคุณโยมเคยสังเกตหรือเปล่าว่า น้ำเข้ามามี บทบาทสำคัญในพระศาสนา จะเรียกว่าทุกศาสนา”

ประการที่สองก็คือ ในช่วงนี้เราจะเห็นว่า เป็นฤดูแล้ง ทางภาคอีสานเกิดสภาพแห้งแล้งอย่างมาก ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้กันอย่างหนัก จึงได้เรียกว่า เป็นช่วงซึ่งกำลังร้อนคือ ร้อนทั้งภายนอก คือร้อนอากาศขาดน้ำ ร้อนภายใน คือมี อดะโรคอยู่ภายใน สังคมไทยจึงอยู่ในภาวะที่เราร้อนกันอยู่ ประการที่สาม เป็นที่ทราบว่ามันวันนี้ วันที่ ๑๓ เมษายน ก็จะเป็นวันเทศกาลสำคัญของพวกเราชาวไทย ที่เรียกว่า “วันมหาสงกรานต์” วันสงกรานต์นี้มีอะไรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับเรื่องน้ำอยู่อย่างมาก ถ้าพูดว่าสงกรานต์หมายถึงอะไร เพื่อบรรยายให้เพื่อนชาวต่างประเทศเขารู้ เขาเข้าใจ วัน สงกรานต์ก็เป็น Water Festival คือเป็นเทศกาลการรดน้ำ ดำหัว หรือเทศกาลที่เราใช้น้ำสาด น้ำใส น้ำเย็น น้ำ หอม ๆ ไปสรงน้ำพระพุทธรูป ไปสรงน้ำพระสงฆ์ที่วัดใกล้บ้าน ไปอาบน้ำผู้ใหญ่ที่เจริญด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ เป็นพ่อแม่ปู่ย่า ตายาย เป็นลุงป้าน้าอาของเรา เพื่อขอพรให้มีความเจริญ ความก้าวหน้า ความสุข มีความร่มเย็นในชีวิตซึ่งจะดำเนิน ไปในปี ๒๕๓๕ อันเป็นปีใหม่ตามคตินิยมของไทย

นี่คือสาเหตุที่อาตมาภาพ ได้เลือกพูดเรื่อง “คุณค่า ของน้ำ” ในวันนี้ คำว่า “น้ำ” ในที่นี้ก็จะพูดได้ว่า มีทั้ง “น้ำภายนอก” และ “น้ำภายใน” เนื้อหาของเรื่อง “คุณค่า ของน้ำ” ก็อาจจะแบ่งเป็นหัวข้อพูดได้ ดังนี้ **ประการแรก ธรรมชาติของน้ำ หรือว่าน้ำโดยธรรมชาติ** ในพระพุทธ ศาสนา น้ำจัดว่าเป็นธาตุหนึ่งในสี่ธาตุสำคัญ ที่เรียกว่า “มหาธาตุ” หรือ “มหาธาตุรูป ๔” อันมี **ปฐวีธาตุ-ธาตุดิน, อาโปธาตุ-ธาตุน้ำ, เตโชธาตุ-ธาตุไฟ และวาโยธาตุ-ธาตุลม** ธาตุน้ำหรืออาโปธาตุ เราเรียกว่าเป็น “Water Ele- ment” หนึ่งในสี่นี้ แต่หลักการทางพระพุทธศาสนาถือว่า น้ำที่เป็นธาตุหรือโดยเนื้อแท้จริง ๆ เราทราบได้โดยลักษณะ ของน้ำคือ ลักษณะเหลว ไหล ลักษณะเชื่อมประสาน เป็น ตัวเชื่อมประสานธาตุที่เหลือทั้งสามคือ ธาตุดิน ธาตุลม

ธาตุไฟเข้าด้วยกัน เราจะเห็นตัวอย่างง่าย ๆ เวลาเราผสม คอนกรีต การที่หินก็ดี อิฐก็ดี หินยาก็ดี จะมาผสมรวมกัน แล้วเกิดเป็นคอนกรีตที่แข็งแรง แข็งแกร่ง สมความตั้งใจ ของช่าง ก็จะต้องมีน้ำเข้าไปเป็นตัวเชื่อมประสาน ในหลัก การของพระพุทธศาสนา ธาตุน้ำหรืออาโปธาตุ มีลักษณะ ที่ละเอียดอ่อน โดยภาวะเป็นปรมาณูที่เล็กซึ่ง อาจจะมีลักษณะ ใกล้เคียงธาตุในทางวิทยาศาสตร์ที่ท่านบอกว่า ธาตุน้ำ ซึ่ง ผสมด้วย ไฮโดรเจน 2 อะตอมและออกซิเจน 1 อะตอม หรือ H₂O แต่ในทางพระพุทธศาสนาจะให้ความสำคัญ **ละเอียด ของน้ำ ลึกซึ้งไปกว่านั้น คือบอกว่า ธาตุน้ำนั้นเป็น ธาตุละเอียดสัมผัสไม่ได้ กระแทบไม่ได้** เพราะฉะนั้น น้ำที่เรากิน น้ำที่เราดื่ม น้ำที่เราอาบ ในหลักการทางพระ พุทธศาสนาบอกว่า อย่างนี้มีเชื้ออาโปธาตุ แต่เป็นน้ำ ภาษา บาลีเรียกว่า “อุทกะ” หรือ “ปानीยะ” เป็นอุทกะเป็น น้ำธรรมดา เป็นปानीยะเป็นน้ำที่ควรดื่ม มิใช่เป็นอาโปธาตุ เพราะว่าน้ำที่เราดื่ม เราอาบ หลักการของพุทธศาสนาถือว่า ได้ผสมรวมกันแล้ว คือรวมทั้งธาตุดิน ธาตุลมและธาตุไฟ เพราะฉะนั้น ในน้ำจึงมีไฟอยู่ด้วย

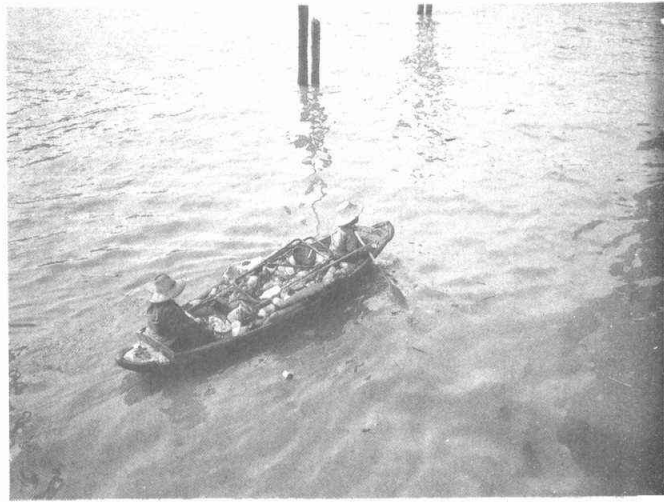
เพราะฉะนั้น ธาตุน้ำจึงมีส่วนสำคัญต่อมนุษย์มาก คือเป็นองค์ประกอบสำคัญของร่างกายมนุษย์ เราต้องดื่มน้ำ เราต้องชำระล้างร่างกาย และในตัวร่างกายของเรา ก็มีส่ว นประกอบซึ่งมาจากน้ำ เช่นท่านบอกว่ามีดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ น้ำลาย น้ำตา เป็ดมัน น้ำมูก ไขข้อ มูลร เหล่านี้เป็นธาตุน้ำหรือเป็นลักษณะของธาตุน้ำ

ประการที่สอง ที่น่าจะพูดถึง และเป็นหัวใจในการ แสดงปาฐกถาธรรมเรื่อง “คุณค่าของน้ำ” ก็คือ **น้ำกับธรรมะ หรือน้ำแสดงธรรมะ** ไม่ทราบว่าคุณโยมเคยสังเกตหรือ เปล่าว่า น้ำเข้ามามีบทบาทสำคัญในพระศาสนา จะเรียก ว่าทุกศาสนา เราดูเรื่องพระพุทธศาสนา ก่อน ประการแรก เราจะเห็นว่า **น้ำเป็นพาหะ ตัวนำ หรือเป็นสื่อ ที่จะนำ**

เอาความรัก ความปรารถนาดี ไปให้ต่อกัน เช่น ประเพณี สงกรานต์ เรามีการสงฆ์น้ำพระพุทธรูป-พระพุทธรูปเจ้า สงฆ์น้ำ พระภิกษุ อาบน้ำผู้ใหญ่ อย่างนี้น้ำได้เป็นสื่อแห่งความ ปรารถนาดี ความเคารพรักความมีไมตรีต่อกัน น้ำเป็นสื่อ ที่นำการขอขมาลงโทษ เช่น เมื่อมีผู้ตายเรามีการอาบน้ำศพ น้ำเป็นตัวสื่อที่จะอุทิศส่วนบุญกุศลคุณงามความดี ที่เรา ทำแล้ว ให้แก่ผู้ล่วงลับไป เช่น เวลาโยมไปทำบุญที่วัด หรือ ทำบุญที่บ้าน หรือทำบุญที่สถานที่ใดสุดแล้วแต่ เวลาพระ ท่านจะอนุโมทนา ท่านจะบอกว่า “โยมกรวดน้ำนะ” เรา ก็ตั้งใจเทน้ำลงภาชนะรองรับ และอุทิศบุญอุทิศกุศลไปให้ แก่ผู้ตาย นี่คือน้ำเป็นสื่อทำบุญกุศล นำความดีไปถึงผู้ตาย

น้ำยังเป็นองค์ประกอบในการประกอบพิธีสำคัญ เช่น น้ำมนตร์ เมื่อคราวที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดเมืองไพศาลี หรือเวสาลี ชาวบ้านเมืองเวสาลีเกิดโรคระบาดล้มตายลงเป็น จำนวนมาก พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เสด็จไป แล้วทรงสวดพระปริตรสูตรต่าง ๆ ทำน้ำมนตร์ขึ้น แล้วโปรดให้พระอานนท์นำน้ำมนตร์ไปประพรมทั่วนคร เวสาลี ด้วยอานุภาพของน้ำมนตร์ อาจจะเรียกว่า “Holy Water” ของพระพุทธเจ้า ทำให้ประชาชนหายจากโรคภัย ไข้เจ็บ แล้วอยู่กันอย่างปรกติสุขดังเดิม นี่คือน้ำมนต์ของ น้ำพระพุทธมนตร์

นอกจากนี้ น้ำยังไปเกี่ยวกับศาสนาอื่น ๆ เช่น พวก พราหมณ์หรือศาสนาพราหมณ์ ถือว่าการได้ลงไปอาบน้ำใน แม่น้ำคงคา จะทำให้บาปหมดไป ถือว่าอาบน้ำในแม่น้ำ คงคาแล้วจะชำระบาปได้ ก็ลงไปอาบกัน นอกจากนี้ยังถือ กันว่า ในรอบ ๑๒ ปีจะมีประเพณีที่สำคัญของฮินดู ดวง อาทิตย์จะโคจรมาถึงราศีสำคัญ คนฮินดูจะลงร่วมกันอาบน้ำ ในประเพณีที่เรียกว่า “กุมภเมลา” ในประเทศอินเดีย รู้สึก จะเป็นที่เมืองปายัค คนที่จะไปอาบน้ำกันมีเป็นจำนวนลี้- ห้าล้านเลย นั่นก็เป็นความเชื่อทางศาสนา เดียวนี้ถ้าโยม ไปริมฝั่งแม่น้ำคงคาที่ประเทศอินเดีย ยังจะเห็นคนลงไป อาบน้ำทุก ๆ วัน นอกจากนั้นเวลาที่มีการเผาศพ ก็เก็บเอาอัฐิ เอากระดูกของผู้ตายไปลอย แล้วเราก็ได้ถือเอาประเพณีฮินดู นี้มาทำในบ้านเราเหมือนกัน

ซึ่งถ้าหากจะมองไปที่ศาสนาเพื่อนของเราอีกศาสนา หนึ่ง คือศาสนาคริสต์ นับถือพระเยซูเป็นพระศาสดา เราจะเห็นว่าในประวัติของพระศาสนานี้ พระเยซูก่อนที่จะ ประกาศพระศาสนา ได้ไปรับศีลจุ่มกับท่านจอห์น เดอะ บัพติสม์ ซึ่งถือว่าเป็นพระศาสดาพยากรณ์องค์หนึ่งรับศีล จุ่มก็ คือได้รับการอภิเษกหรือเหมือนกับการครอบครอง อะไร ท่านองค์นี้ ทำในแม่น้ำจอร์แดนหลังจากรับศีลจุ่มแล้ว ท่าน ก็เริ่มออกประกาศพระศาสนา จะเห็นว่าน้ำมีส่วนสำคัญใน การนำไปเป็นสื่อ เป็นองค์ประกอบในการประกอบพิธีทาง ศาสนา

อีกประการหนึ่งที่อยากจะพูดก็คือ น้ำเป็นสื่อ นำ ธรรม มีการสอนธรรมจากน้ำ เช่น ในประเพณีไทยเรา เวลาจะสอนสวดไทยให้มีคุณสมบัติเป็นสวดไทยจริง ๆ ผู้ใหญ่ เขาจะสอนว่าสวดไทย จะต้อง มี “เรือน ๓ น้ำ” คุณโยม คงทราบ ว่า เรือน ๓ ก็คือ เรือนผม เรือนครีว เรือนนอน สวดไทยต้องมีเรือนผม เรือนครีว เรือนนอนอย่างเหมาะสม ถูกต้อง สะอาด และถูกหลักอนามัย น้ำ ๔ โบราณก็ต้อง มีน้ำเต้าปูน น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำคำ น้ำใจ ถ้าหากน้ำเต้าปูนแห้ง ก็แสดงว่าแม่บ้านไม่ขยันขันแข็ง น้ำดื่ม น้ำใช้ก็ต้องดูไว้ให้ พร้อมสำหรับสามมี สำหรับบุญบริดา น้ำคำก็ต้องไฟเพราะ แม่บ้านต้องพูดไฟเพราะ น้ำใจต้องมีน้ำใจ

“พระพุทธเจ้าเปรียบเทียบกิเลสว่าเป็นเหมือนน้ำ เรียกว่า เป็น “โอมะ”

อาตมา

ยังจำได้และประทับใจมากเวลาไปร่วมเจริญพระพุทธมนต์งานแต่งงานหรืองานวิวาท์ พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญญาของอาตมาภาพเองคือ พระเทพญาณเวที (บุญมา ญาณวิมล) เจ้าสำนักเรียนวัดมงคลทับคล้อ อ. ทับคล้อ จ. พิจิตร เวลาท่านจะอนุศาสน์คู่บ่าวสาว ท่านสอนได้ไพเราะจับใจมากโดยยกเอาน้ำพระพุทธมนต์ ยกเอาน้ำสังข์มาเป็นหลักการสอน ท่านชี้ว่าชีวิตการครองคู่ของสามี-ภรรยา นั้น จะมั่นคง จะอยู่กันจนกระทั่งถึงไม่เท่ายอดทองกระบองยอดเพชรได้ ต้องดูแลลักษณะของน้ำ ๔-๕ ประการคือ

๑. **น้ำมีลักษณะชุ่มเย็น** สามีภรรยาต้องรักษาความชุ่มเย็นต่อกันให้เสมอดันเสมอปลายเหมือนกับลักษณะของน้ำ

๒. **น้ำมีลักษณะเชื่อมประสาน** น้ำจะไม่แยกตัวนาน แม้จะถูกคนเอามืดมากริดเอาก่อนดินโยนลงไป เอาก่อนหินโยนลงไป อาจจะแยกตัวสักครู่เดียว แล้วก็กลับมารวมสนิทกันดังเดิม จะสนิทกันอยู่อย่างนี้ตลอดไป สามีภรรยาก็ต้องดูแลลักษณะนี้ ต้องสามัคคีกัน ต้องทะนุถนอมเอาใจกันไว้ให้ได้

๓. **น้ำจะมีลักษณะเรียบ สม่ำเสมอ** รักษาความสม่ำเสมอได้เรียบ น้ำอยู่ที่ไหนจะรักษาระดับของตัวเองคืออยู่ในที่ต่ำ เวลาช่างก่อสร้างเขาจะหาระดับเสาที่ดี ระดับพื้นที่ดีเขาจะใช้ปรอทน้ำหรือไม่ก็ใช้สายพลาสติกกรอกน้ำเข้าไป แล้วหาระดับโดยดูสองข้าง ทั้งด้านซ้าย ด้านขวา ของสายพลาสติก ถ้าน้ำมันหยุดอยู่แค่นั้น แสดงว่าระดับมันเท่ากัน สามีภรรยาก็ต้องรักษาความรักใคร่ ความเอื้ออาทรกันให้เสมอดันเสมอปลาย เหมือนกับว่าน้ำรักษาระดับของตน

๔. **น้ำมีลักษณะปรับตัว** สามี-ภรรยาก็ต้องปรับตัว ๆ ให้เข้ากันและกัน เพราะทั้งสองคนมีอุปนิสัยไม่เหมือนกัน มาเป็นชีวิตเดียวกันก็ต้องปรับตัว ต้องยอมรักกันได้

ต้องทนกันได้ นอกจากนั้นยังต้องปรับตัวให้เข้ากับญาติของทั้งสองฝ่าย พ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย ให้เข้ากับสังคมให้เข้ากับวัฒนธรรม หรือให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจ ระบบการครองตัวอะไรต่างๆ ต้องปรับ น้ำนั้นมันปรับตัว จะเห็นว่ามันเข้าไปอยู่ในแก้ว ก็มีรูปเหมือนแก้ว อยู่ในขวดมีรูปของขวด ความสั่นยวทั้งหลาย ก็เท่ากับลักษณะของภาชนะที่น้ำเข้าไปอยู่

ลักษณะพิเศษคืออยู่ต่ำนี้ ท่านจอมปราษฎ์ของจีนคือท่านเล่าจื้อ ได้ยกเอาน้ำมาเป็นตัวอย่างแล้วสอนนักปกครองไว้ อาตมาภาพขออรรถาธิบายของท่านโดยตรง ท่านพูดไว้อย่างนี้ว่า “แม่น้ำและทะเล ที่จัดเป็นจอมวารีอันยิ่งใหญ่กว่าธารทั้งหมด ก็เพราะว่ามันอยู่ในสถานที่ต่ำกว่าธารน้ำเหล่านั้น ฉะนั้นท่านที่ปรารถนาจะเป็นจอมคน อยู่เหนือประชาชน จึงบำเพ็ญตนให้ปากกับใจตรงกัน และตั้งตนอยู่สถานะที่ต่ำกว่า ถ้าปรารถนาเป็นผู้หน้าประชาชน ก็พึงตามประชาชน” อันนี้ท่านพูดไว้ในคัมภีร์เต๋าเต็กเก็ง

นอกจากนี้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาพูดไว้เยอะเลยเรื่องน้ำ นี่สำคัญมาก เช่น น้ำถูกนำไปอุปมาในบทอนุโมทนาของพระ เวลาโยมกรวดน้ำ พระท่านจะสวดว่า “ยะถาวาริวหา ปูรา ปะริปุเรนติ สาคะรัง เอวะเมวะ อโธ ทินนัง เปตานัง อุปะกัปปะติ” ซึ่งแปลความว่า “ห้วงน้ำที่เต็มแล้วย่อมยังสาครให้เต็มฉันใด ท่านที่ให้แล้วแก่โลกนี้ ย่อมสำเร็จแก่บรรพชนของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ฉะนั้น” นี่อุปมาด้วยน้ำ จะเห็นว่าน้ำที่เต็มในสาคร ก็ทำให้มหาสมุทรเต็มได้ อีกบทหนึ่งที่พระพุทธเจ้าพูดถึงเรื่องวรรณะ ๔ อันนี้ก็น่าฟังมาก พระองค์ทรงคัดค้านระบบวรรณะ โดยยกเอาม่น้ำมาเป็นตัวอย่าง เป็นอุปมาเปรียบเทียบ ท่านตรัสไว้ อย่างนี้ว่า “ดูก่อน ปณาราท มหานทีเหล่านี้ คือ คงคา ยมุนา อจิรวดี สรรภูมที เมื่อไหลลงสู่มหาสมุทรย่อมละชื่อเดิมของมัน ถึงการร้องเรียกว่ามหาสมุทรฉันใด ดูก่อนปณารัท

วรรณะ ๔ เหล่านี้คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ คูทร ก็ฉนั้นนั้น เมื่อออกบวชในพระธรรมวินัย ที่พระตถาคตเจ้า ประกาศแล้ว ไม่มีบ้านเรือน ย่อมละชื่อและตระกูลเดิมของตนได้รับการเรียกขานว่า “พระสมณศากยบุตร” เท่านั้นแล

ในพระธรรมบท มีเรื่องสามเณรบัณฑิตเดินทางไปกับอาจารย์ เห็นคนไข่น้ำก็ว่า “เอ๊ะ น้ำไม่มีใจ แล้วคนไข่น้ำน้ำไปได้อย่างไร” แล้วสามเณรบัณฑิตก็กล่าวคติธรรมเองว่า “ชาวนาไข่น้ำเข้านา ช่างครดดีลูกคร ช่างไม้ถากไม้บัณฑิตก็ควรฝึกตัวเอง” คือสามเณรดูน้ำแล้วก็เกิดความคิดว่า เราจะต้องฝึกตนเอง น้ำไม่มีใจยังฝึกได้ ทำไมคนมีใจจึงฝึกไม่ได้ เกิดแรงบันดาลใจขึ้นมา สามเณรฝึกตัวเองจนกระทั่งบรรลुพระอรหันต์ แม้ว่าตัวเองจะมีอายุเพียง ๗ ขวบ

ที่นี้ข้ายังถูกไปเปรียบเทียบกับคนอื่นอีก เช่น พระพุทธเจ้าเปรียบเทียบกับกิเลสว่าเป็นเหมือนน้ำ เรียกว่าเป็น “โอชะ” จะมีอยู่ ๔ ประการด้วยกันคือ กาโมชะ ได้แก่ กามคุณคือกิเลส ทิฏฐิโชะ คือ ทิฏฐิ ภโวชะ คือ ภพ อวิชโชะ ก็คือ อวิชชา เหล่านี้เป็น “โอชะ” มีลักษณะที่ท่วมใจมนุษย์ๆ ถูกโอชะทั้ง ๔ ท่วมทับอยู่ ไม่สามารถจะไผ่พ้นได้ ท่านจึงสอนให้พวกเราสร้างเกราะ สร้างที่อยู่ สร้างที่กำบังที่ห้วงน้ำเหล่านี้จะท่วมทับไม่ได้ หรือบางครั้งพระพุทธเจ้าก็สอนว่า “สิญจะ ภิกขุ อิมัง นาวิง สิตตาเต ละหุเมสสตี” “ภิกษุเธอจงวิตเรื่อนี้ เรือคืออตภาพที่เธอวิตแล้วจะไปถึงโดยเร็ว” คือเราต้องบรรเทาตัวโอชะตัวกิเลสทั้ง ๔ ตัวให้เบาบาง เหมือนกับวิดน้ำจากเรือ คน

ธรรมดาทั่วไปหรือปุถุชน ก็เหมือนกับเรือที่เพียบด้วยน้ำ คือเต็มด้วยน้ำ เราต้องวิดออก ต้องบรรเทาความมัวเมา บรรเทาภิเลสภพทั้งหลาย ต้องให้มันลดน้อยลง ทิฏฐิ ความถือตัวรังทั้งหลาย ต้องให้มัน ลดน้อยลง กรรมชั่ว กรรมลามกทั้งหลาย ก็ทำให้มันน้อยลง ความโง่ ความมัวเมา ความหลง ก็พยายามกำจัดด้วยการสร้างปัญญา คิดโดยหลักเหตุหลักผล

ที่นี้เมื่อพูดถึงความสำคัญของน้ำเหล่านี้ คือรวมทั้งน้ำภายนอกคือน้ำจริง ๆ แล้วก็น้ำใจหรือคุณงามความดี ความเมตตาไมตรี ก็เมื่อเราเห็นความสำคัญของน้ำอย่างนี้แล้ว เราจะอนุรักษ์น้ำอย่างไร เป็นที่ทราบกันว่า ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติบ้านเรา เริ่มหมดไป เริ่มลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ แม้กระทั่งน้ำก็เริ่มแห้งไม่มีดื่ม ไม่มีน้ำพอทำการเกษตร ที่มีอยู่แล้วก็เริ่มเน่าเสีย แม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มไม่ใส ลำคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ในเมืองใหญ่ ๆ เริ่มเน่าเสีย เป็นสภาพซึ่งไม่น่าปรารถนา ไม่น่าเกิดขึ้น เราก็คงไม่อยากพบ ไม่อยากเห็น

เพราะ

ฉะนั้น การที่เราจะช่วยกันอนุรักษ์นั้น อาจจะพูดว่าเราต้องเริ่มอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารจริง ๆ ป่าต้องรักษาไว้ให้ครบถ้วน ให้บริสุทธิ์ แหล่งน้ำต้นลำธารต้องรักษาไว้ให้สะอาด ให้บริสุทธิ์ ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง ไม่ทิ้งถุงพลาสติก ไม่ปล่อยน้ำเสียลงไปในคูคลอง ในแม่น้ำ

“หลักการของพระพุทธศาสนา ก็พูดถึงเรื่องการประหยัด ใช้อย่างประหยัด รักษาสภาพน้ำให้สะอาด”

ต่าง ๆ การกระทำให้แม่น้ำสกปรกก็ดี ทำให้อากาศสกปรกก็ดี มีลักษณะเหมือนกับว่าเรากำลังถ่มน้ำลายขึ้นฟ้า หรือว่าโยนของหนักขึ้นบนฟ้า แล้วมันก็จะตกลงมากระทบตัวเอง เราทำให้น้ำอยู่ข้างบ้านเราสกปรก เราก็ต้องดื่มความสกปรก เราต้องได้สูดอากาศเสียเหล่านั้นชั่วเวลาปี เราไม่สูดคนเดียว ลูกหลานเราหรืออนุชนรุ่นหลัง ก็จะต้องรับผลกระทบ คือต้องสูดอากาศไม่บริสุทธิ์อย่างนี้ตลอดไป ต้องใช้น้ำไม่บริสุทธิ์อย่างนี้ตลอดไป

นอกจากนี้ก็พยายามประหยัดใช้ทรัพยากรเหล่านี้ แม่น้ำก็ต้องใช้อย่างประหยัดอดมาภาพประทับใจที่**ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ**พูดว่า ท่านเป็นคนประหยัด แม้กระทั่งการรดน้ำล้างเท้า ก็ยังต้องใช้อย่างประหยัด หลักการของพระพุทธศาสนา ก็พูดถึงเรื่องการประหยัด ใช้อย่างประหยัด รักษาสภาพน้ำให้สะอาดเช่น **พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้พระภิกษุจระเข้ บัสสาวะลงน้ำ ไม่ให้วันเซพระลงในน้ำ ก็เพื่อรักษาน้ำหรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ให้สะอาด ให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ** อาตมาภาพได้พบกับกลุ่มชาวญี่ปุ่นบ่อย ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เขาบอกว่าที่ญี่ปุ่นเดี๋ยวนี้เขาณรงค์เรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น แต่ก่อนเขาใช้ตะเกียบที่ทำจากไม้ซุง ไม้จริง ๆ ซึ่งปรกติคนญี่ปุ่นใช้ตะเกียบแทนช้อน จึงต้องสิ้นเปลืองไม้ไปกับการทำตะเกียบไม่รู้เท่าไร ปัจจุบันเขาไม่ใช้ตะเกียบที่ทำจากต้นไม้แล้วหันมาใช้ตะเกียบที่ทำจากพลาสติก หรือแม้ปัจจุบันมีการใช้กระดาษแบบหมุนเวียน คือใช้แล้วนำกลับไปใช้ได้อีก เหล่านี้ก็เป็นวิธีประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อพูดถึงการอนุรักษ์น้ำจริง ๆ ที่เป็นน้ำภายนอกแล้ว ก็มาถึงเรื่องน้ำภายในคือเรื่องน้ำใจบ้าง สิ่งที่อาตมาอยากจะพูด อยากจะย้ำก็คือ ถ้าเราเลี้ยงช้างนอกแล้วในใจต้องไม่เลี้ยง การที่จะอนุรักษ์น้ำใจให้อยู่ให้มีความชุ่มชื้น ความปรารถนา

ดีต่อกัน อาตมาอยากเสนอว่าน่าจะทำได้โดยการปฏิบัติหลักธรรม ๕ ประการคือ ประการแรกคือ**หน้าที่** ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดี ประการที่สอง **ความกตัญญูต่อกัน** ประการที่สาม **เมตตา** มีความหวังดีต่อกัน ประการที่สี่ **ซื่อสัตย์** ประการที่ห้า **ให้อภัย** หน้าที่ กตัญญู เมตตา ซื่อสัตย์ ให้อภัย ธรรม ๕ ประการนี้ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับลักษณะของน้ำสี่ห้าประการก็จะเข้าลักษณะอย่างนี้ว่า หน้าที่ก็คือความเชื่อมประสานของน้ำ กตัญญูต่อกันก็คือน้ำอยู่ในที่ต่ำ เมตตาความหวังดีต่อกันคือน้ำมีลักษณะชุ่มชื้น เอื้อกัน ความซื่อสัตย์คือน้ำมีลักษณะราบเรียบ ความให้อภัยคือน้ำมีลักษณะปรับตัว

นี่ก็คือลักษณะของน้ำ ความมีวิธีการจะอนุรักษ์น้ำคือทั้งน้ำภายนอก ทั้งน้ำภายในคือน้ำใจด้วย เพราะฉะนั้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่จะถึงในวันพรุ่งนี้แล้ว ก็ขอฝากข้อคิดเตือนใจท่านทั้งหลายว่า อย่าลืมไปวัด ไปทำบุญกันตามประเพณีสงกรานต์ ไปสรงน้ำพระพุทธ ไปสรงน้ำพระสงฆ์ ไปอาบหน้าญาติผู้ใหญ่ ญาติตายาย ขอพรท่าน แล้วทำบุญอุทิศแก่ผู้วายชนม์บ้างส่งลูกอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน แล้ววิธีการไปสรงน้ำ ก็ขอให้รักษาประเพณีที่ดีงามว่า ไปแล้วขอให้ใช้น้ำสะอาด ใช้น้ำหอม อย่าใช้น้ำสกปรก อย่าขว้าง อย่าโยน ต้องอนุญาตก่อนที่จะรดจะรด แล้วอากาศก็กำลังร้อนอยู่แล้ว ก็อย่าเพิ่มความร้อนด้วยการเติมน้ำเมากันให้มากเกินไป หรือว่าเล่นการพนันกันจนเกิดความเร่าร้อนมากเกินไป

สุดท้ายนี้ก็ขออวยว่า

“จนอะไรก็จนเกิด แต่อย่าจนใจ

แล้งน้ำแล้งทำก็แล้งเกิด แต่อย่าแล้งน้ำใจ

ปาฐกถาธรรมเรื่อง “คุณค่าแห่งน้ำ” ประจำวันอาทิตย์นี้ สมควรแก่เวลาแล้ว จึงขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ ขอเจริญพร

*แสดงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย วันอาทิตย์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๓๕

ความสุขในปัจจุบันวัย

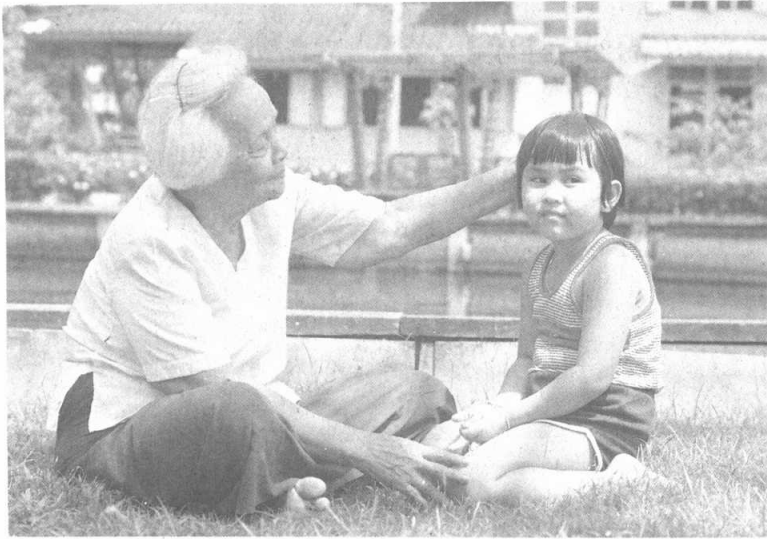

พระมหาประจวบ ปัญญาทีโป

ความเป็นอยู่อย่างผาสุก ไม่แก่เร็วและอายุยืน เป็นที่ปรารถนาของปกตินชนทุกคน แม้จะยากจนหรือร่างกายไม่สมประกอบ ก็ยังอยากจะมีชีวิตอยู่นานๆ ตั้งสุภาษิตจีนที่ว่า “เป็นคนขอทานที่มีชีวิต ยังดีกว่าพระราชที่สวรรคต” เป็นต้น

เป็นข้อความเริ่มต้นของ “ความสุขในปัจจุบันวัย” ซึ่ง ยง พิศยานิกม ได้เรียบเรียงขึ้นจากเอกสารต่างๆ ของนายแพทย์จำนวน ๓ ท่าน คือ แพทย์หญิงสุพัฒน์า เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา นายแพทย์เจก ธนะสิริ และศาสตราจารย์นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ ขนาดหนาเพียงแค่ ๒๘ หน้า ไม่มีคำนำ ไม่มีสารบัญ ลักษณะคล้ายเป็นบทความ แต่การเดินเรื่องเป็นลักษณะของรายงานซึ่งเรียงเนื้อความจากธรรมดาพื้น ๆ ไปหาข้อความที่หนัก ๆ จากตื้นไปหาลึก จึงทำให้ไม่รู้สึกเหมือนกำลังอ่านตำรายิ่งการเรียงพิมพ์ที่เว้นวรรคคำต่อคำ และย่อหน้าแยกผละความออกเป็นตอนเล็กตอนน้อย ก็ยิ่งทำให้น่าอ่าน ชวนติดตาม ทำให้ความรู้สึกที่ว่าหนังสือไม่ได้แยกเป็นบท ๆ หรือเป็นตอน ๆ ไป

“ความสุขในปัจจุบันวัย” ได้เสนอความคิดในแง่มุมต่าง ๆ ให้ผู้อ่านจะกินเท่านั้น บ้านในฝัน จึงควรเป็นบ้านชั้นเดียวปลูกในบริเวณเดียวกับบ้านของลูกหลาน ขนาดย่อม ๆ มีห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องน้ำ โถส้วม

ควรใช้นิตนึ่งห้อยเท้า มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ควรอยู่ติดถนน หรือใกล้รั้วบ้านคนอื่น ควรมีไม้ประดับ ไม้ดอก ไม้ใบ ให้แลดูสดใสมุมขึ้น ควรมีบริเวณสำหรับออกกำลังกาย แต่ถ้าผู้พอกินข้างกินไม่พอบ้าง บ้านในความ เป็นจริงน่าจะเป็นเพิงหมาแหงนอยู่ใกล้บ้านลูกคนที่ักตัญญู ที่สุด ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องรับแขก ก็ใช้รวม ๆ กับลูกหลาน เพียงแต่ลูกหลานคอยเอาใจใส่บ้างก็น่าจะพอ **“ให้รู้จักประมาณในความสบายนั้น ๆ ให้พอเหมาะพอดี”** (สปปายะ มตฺตญญุตตา)

สำหรับผู้สูงอายุ การออกกำลังกายด้วยการเดินเป็น วิธีที่ดีที่สุด การออกกำลังกายจะช่วยให้อารมณ์แจ่มใสและปอดแข็งแรง มีประสิทธิภาพ หัวใจจะเต้นช้าลง กล้ามเนื้อเจริญ หลอดเลือดขยายตัว ไม่ก่อให้เกิดความดันสูง ช่วยให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น เนื้อหนังจะสดใสไม่หยาบกร้าน

นี่เป็นการการบริหารกาย ส่วนการบริหารจิตให้ทำสมาธิ คือการฝึกจิตให้สงบ ตั้งมั่นอ่อนโยน ให้มีสติกำหนด รู้ทุกขณะไม่ว่าจะทำอะไร แม้แต่การดื่อกินอาหารเข้าปาก ไม่เผลอตัว ไม่หลงลืม นอกจากนี้ยังต้องทำให้จิตสมบูรณ์องอก-งามด้วยความรู้ สติปัญญา รู้เท่าทันในเหตุการณ์ต่างๆ ที่มาเกี่ยวข้อง มีเหตุผล ไม่หลงเชื่อง่าย ๆ จึงควรรับข่าวสาร จากวิทยุ โทรทัศน์บ้าง

“ความสุขในปัจฉิมวัย” เสนอแนะมุ่งลึกไปถึงการ

ปฏิบัติตัวในแง่ของพุทธศาสนิก รู้จักให้ทาน รักษาศีล อย่าง เป็นรูปธรรม แม้จะเป็นเรื่องเฉพาะของพุทธศาสนิก แต่ก็ เท่ากับว่า คนในศาสนาอื่นก็ต้องยึดแนวแห่งศาสนาของตน เป็นทิศทางในการดำเนินชีวิตยามปัจฉิมวัย การเสพเมถุน ในคนสูงอายุ ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าควรหรือไม่ควร หา ข้อยุติไม่ได้ ขึ้นอยู่ตามความเหมาะสมของแต่ละคน แต่ถ้า อยากมีอายุยืน ควรงดเสียบ้าง เพราะผู้ประพฤติพรหมจรรย์ มักมีอายุยืน ได้เสนอทางออกว่า “ยุติเรื่องเพศสัมพันธ์ พา กันไปนั่งเคียงคู่นวด ให้อาหาร สวดมนต์ ฟังธรรม ทำศีล ให้บริสุทธิ์ ฝึกสมาธิ สร้างปัญญา หาความสุขสงบใจ จะได้ จากโลกไปอย่างผู้มีจิตสงบเย็น”

ส่วนใครที่พอจะมีสมบัติอยู่บ้าง ก็เตรียมตัวไว้เพื่อ สิ้นกรรมคือเขียนคำสั่งไว้ก่อนตาย และถ้าให้ดีกว่านั้นก็ควร “เขียนหรือสั่งด้วยวาจาไว้กับลูกหลานเกี่ยวกับการจัดการ ศพของตนเองด้วยก็จะเป็นสิ่งที่ดี”

“ความสุขในปัจฉิมวัย” แม้จะเสนอในแง่ของพุทธ- ศาสนาด้านเดียว อาจไม่เป็นสากลสำหรับคนทุกศาสนา แต่ได้เสนอหลักที่เป็นสากลไว้มากมาย แต่ละบรรทัด แต่ละ หน้าเต็มไปด้วยสาระ จนเมื่ออ่านจบแล้ว จำต้องอ่านทวน อีกครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นคนในปัจฉิมวัยได้อ่านแล้ว ก็เหมือน ได้ไฟฉายส่องทางเดินไปสู่เป้าหมายได้อย่างปลอดภัยใน ยามค่ำคืนเดือนมืดทีเดียว

การอบรมพระสงฆ์ กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ครั้งที่ ๓

นุชรี ศรีวิโรจน์

ป้อมปราการ เนินดินและคูค่ายพรายน้ำรายรอบ
อนุสรณ์สถานอนุমানราชชน-พระสารประเสริฐ (อาศรม-
วงศ์สนิท) นครนายก ได้ถูกมาเยี่ยมชมอีกครั้ง ในการ
จัดอบรมพระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นครั้งที่ ๓
จากวันที่ ๒๔-๓๑ มีนาคม ๒๕๓๕ โดยกลุ่มเสขิยธรรม
และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา

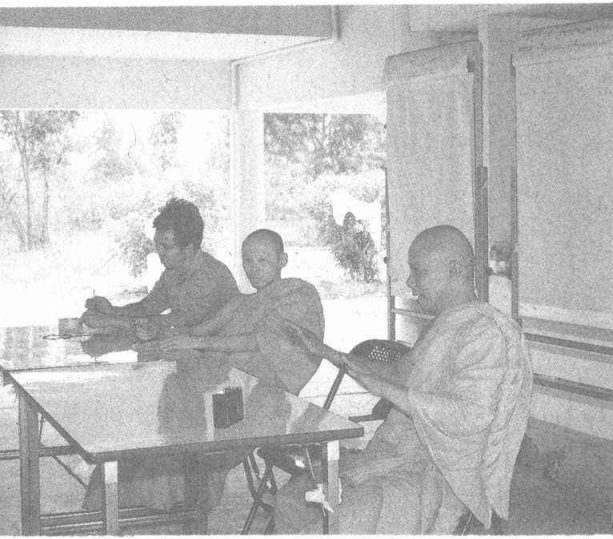
“อาตมาเป็นพระของประชาชน ที่ยังต้องช่วยเหลือชาวบ้าน ไม่ใช่เป็นพระของนายอำเภอ ที่จะต้องไปนิพพาน”

การอบรมสัมมนาครั้งนี้เป็นกระบวนการสืบเนื่องจากการอบรมสองครั้งที่แล้ว โดยมุ่งเน้นการแปรกระบวนการคิดสู่เทคนิคการเขียนและการบริหารโครงการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยทางคณะผู้จัดอบรมหวังว่า จะได้รับการบ้านการฝึกเขียนโครงการที่ฝากไปกับการอบรมครั้งที่แล้ว มาเป็นโจทย์ติดตามในการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ด้วยข้อผิดพลาดทางเทคนิคบางประการ คือพระกลุ่มเป้าหมายที่เคยเข้าร่วมอบรมครั้งที่แล้ว มาเข้าร่วมน้อย ส่วนใหญ่เป็นพระรูปใหม่ **อาจารย์พยอม วงศ์สารศรี** จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาการท่านแรกจึงได้ปรับกลยุทธ์การสัมมนาใหม่ โดยปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเขียนโครงการให้กับพระรุ่นใหม่ และอาศัยการฝึกปฏิบัติจริงโดยการแบ่งกลุ่มย่อยช่วยสร้างความเข้าใจให้มากขึ้น **ท่านอาจารย์พระมหาจันทร์คุณวุฒโท** เกิดข้อสงสัยว่า “เหตุใดเล่า จึงจำเป็นต้องศึกษาการเขียนโครงการ ในเมื่อการทำงานที่แล้ว ๆ มาของอาตมาก็มิได้มีการเขียนโครงการมาก่อนเลย แต่ก็สามารถบรรลุผลสำเร็จได้” เรื่องนี้ท่านอาจารย์พยอมได้ชี้แจงว่า “การเขียนโครงการช่วยให้การทำงานทั้งโดยตัวของผู้ทำเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นระบบมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการสืบทอดการทำงานและช่วยให้การได้รับพิจารณางบประมาณขอความร่วมมือ สามารถปรับปรุงจุดอ่อนเสริมสร้างจุดเด่น และเห็นพัฒนาการของโครงการได้อย่างชัดเจน”

เมื่อสามารถเข้าใจกระบวนการเขียนโครงการบ้างแล้ว การบริหารโครงการให้บรรลุผลสำเร็จดังเป้าหมาย ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน **อาจารย์สุพล จรรยาภูล** แห่งวิทยาลัยครูจอมบึง ราชบุรี ผู้ได้สละเวลาจากการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในประเทศอังกฤษ มา

ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของท่าน ตลอดการสัมมนาครั้งนี้ โดยชี้ประเด็นการทำงานระหว่างโครงการของเจ้าหน้าที่รัฐและโครงการของพระสงฆ์ หรือระหว่างคนนอกกับคนใน ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ทั้งในแง่มุมมอง การกำหนดนโยบายและวิธีการทำงาน โดยได้แบ่งกลุ่มย่อยฝึกตีประเด็นที่ควรสนใจในการบริหารโครงการ เช่น การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การบริหารเวลา การบริหารการเงิน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การแบ่งงาน การประสานงาน ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข ปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยยกกรณีศึกษา ๓ กรณี คือ การเทศน์มหาชาติ การสร้างวัด และการเกษตรแบบธรรมชาติเป็นหัวข้อในการฝึกฝน บรรยายภาคการสัมมนาเป็นไปอย่างสนุกสนาน และเป็นกันเองมาก

นอกจากการศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว **พระครูพิพิธประชานาถ หรือหลวงพ่อนาน สุทธสีโล** ได้มาร่วมถ่ายทอดประสบการณ์งานพัฒนาของท่าน ท่านมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวบ้าน จากที่เคยพึ่งตนเองสู่การพึ่งคนอื่น ด้วยความรู้สึกลึกเป็นหนี้บุญคุณที่วิถีชีวิตของท่าน ได้รับความเกื้อกูลจากชาวบ้านมาโดยตลอด นายอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่เห็นด้วยกับวิธีการทำนากระชับมิตรของท่านร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งครั้งหนึ่งในสมัยคอมมิวนิสต์ยังเพื่อง เคยถูกปรามาสว่าเหมือนระบบ “นารวม” และแจ้งข้อหาจับกุมท่าน โดยกล่าวว่า “งานด้านพัฒนานั้นรัฐได้ดำเนินการอยู่แล้ว หน้าที่ของหลวงพ่อก็คือการมุ่งศึกษาปฏิบัติธรรมเพื่อไปนิพพาน” ท่านจึงได้กล่าวตอบนายอำเภอไปอย่างเยบคายว่า “อาตมาเป็นหนี้ชาวบ้าน บ้านไม่ต้องเช่า ข้าวไม่ต้องซื้อ ชีวิตอยู่ได้แต่ละมื้อเพราะ

ชาวบ้าน トラบไคที่ชาวบ้านต้องการให้อาตมาไปช่วย
อาตมาก็ต้องไปช่วยชาวบ้าน ฉะนั้นอาตมาก็ยังเป็นพระ
ของประชาชน ที่ยังต้องช่วยเหลือชาวบ้าน ไม่ใช่เป็นพระ
ของนายอำเภอที่จะต้องไปนิพพาน”

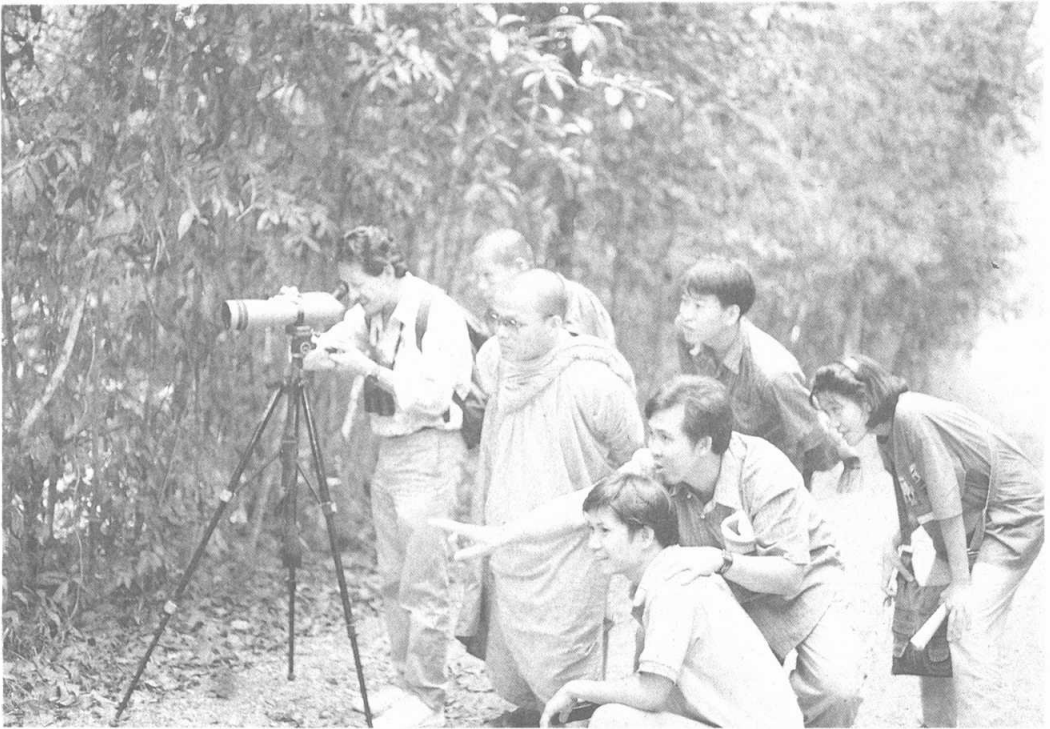
จากความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านการศึกษา อบรม
ดูงานในที่ต่าง ๆ หนุนเนื่องให้ท่านตั้งสัจจะที่จะช่วยเหลือ
แก้ปัญหาปากท้องของชาวบ้าน โดยไม่ผิดต่อสมณวิสัย ท่าน
เห็นประโยชน์แห่งการรวมกลุ่ม เพื่อจัดตั้งเครือข่ายองค์กร
ชาวบ้านที่เติบโตจากจุดเล็ก ๆ แล้วขยายใหญ่สู่การจัดตั้งเป็น
มูลนิธิพิพิธประชานาถในปัจจุบัน ริเริ่มกิจกรรมที่ชาวบ้าน
สามารถมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและบริหารดูแลเอง เช่น การ
ทอดผ้าป่าข้าวจากคนรวยช่วยเหลือคนยากจน งานก่อเจดีย์
ข้าวเปลือก ครงการปลูกข้าวไร่สารเคมี จัดตั้งกองทุน
หมู่บ้าน สหบาลข้าว ร้านค้ากลาง บริษัทส่งออกข้าว ซึ่ง
ล้วนเป็นผลสืบเนื่องจากแนวความคิดที่จะตัดบทบาททาง
เศรษฐกิจของพ่อค้าคนกลางออกจากวงจรผลิตผลทางการ
เกษตรของชาวบ้าน ผลงานของท่านสามารถเป็นเครื่องพิสูจน์
ได้อย่างดียิ่งถึงคำพูดข้างต้น และเป็นจุดเริ่มต้นที่มั่นคง
สำหรับผู้ที่จะสานต่อแนวคิดและการปฏิบัติเพื่อการพึ่งตนเอง
ของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

หลังจากนั้น **พระไพศาล วิสาโล** วัดป่ามหาวน

ชัยภูมิ ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายในหมู่
พระสงฆ์ว่า แต่เดิมนั้นองค์กรทางพุทธศาสนามีลักษณะ
เป็นระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ทางภูมิ-
ศาสตร์ แต่หลังจากการจัดตั้งองค์กรบริหารทางศาสนาความ
สัมพันธ์ในหมู่พระสงฆ์จากแนวระนาบถูกแปรเปลี่ยนเป็น
ความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง คือจากการติดต่อกันโดยตรงเป็น
การสั่งการจากบนลงล่าง ส่งผลให้การทำงานของพระสงฆ์
มีลักษณะโดดเดี่ยว การฟื้นฟูการสร้างเครือข่ายในหมู่สงฆ์
โดยอาศัยหลัก **สามัคคีคือพลัง** ที่ก่อร่างจากความสนใจที่
ตรงกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สมุนไพร เกษตร
ธรรมชาติ หรือการพัฒนาแบบยั่งยืน จะช่วยให้เห็นความ
เป็นไปได้ เกิดกำลังใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
โดยได้แกมท้ายผลกระทบจากโครงการ คจก. ที่รุกไล่ที่ทำกิน
ของพี่น้องชาวอีสานในเขตพื้นที่ป่าสงวนกว่า ๑๐ ล้านคน
เป็นกรณีศึกษาในการสร้างเครือข่าย

หลังจาก การอบรมติดต่อกันมาเป็นเวลา ๓ วัน
เต็มในสถานที่เดิม จึงได้มีการเปลี่ยนบรรยากาศไปทัศน-
ศึกษาที่เขาใหญ่ “มรดกโลก” และอาจเป็นมรดกทางธรรม-
ชาติแห่งสุดท้ายของประเทศไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายเผยแผร์และ
ประชาสัมพันธ์จากเขาใหญ่ ได้ให้การต้อนรับและกรุณาให้
ความกระจ่างแก่ทางคณะของเรา ในเรื่องราวเกี่ยวกับอุทยาน
แห่งชาติเขาใหญ่ ประกอบการชมวิดีโอ ชีวิตสัตว์ หลังจาก
นั้น **คุณมกล โกมลสิน** ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนก จาก**ชมรม
ดูนกกรุงเทพฯ** ได้มาสาธิตวิธีการดูนก มีการเดินป่าเป็น
ระยะสั้น ๆ ช่วยให้เกิดความเข้าใจเรื่องระบบนิเวศน์ผ่าน
การศึกษาพฤติกรรมของนกอย่างเป็นธรรมชาติ หลังจากนั้น
จึงเดินทางไปชมธรรมชาติที่น้ำตกเหวสุวัตและน้ำตกเหว
นรกก ได้ออกกำลังกายยืดเส้นยืดสายกันพอได้เหงื่อกับการ
เดินทางขึ้นลงบันไดขั้นนับร้อยขั้นของน้ำตกเหวนรกก ซึ่งพระ
ผู้เข้าร่วมอบรมหลายท่านจึงทราบว่ ที่ชื่อว่า **“เหวนรกก”**
ก็เพราะบันไดเหล่านี้นั่นเอง ได้พิจารณาสังขารของธรรมชาติ
ที่เคยคงคามบนเขาใหญ่ก่อนประกาศปิดอุทยานพอเป็น
กระสัย แล้วจึงเดินทางกลับ

“ในการเผยแผ่ธรรมของพระพุทธเจ้า
ประกอบด้วยองค์คุณ ๔ ประการ คือ
สันตัสสนะ สัมปหังสนะ สมุตเตชนะ
และ สมาทปนนะ”

ย่างเช้าวันที่สี่บรรยากาศการอบรมวันนี้เป็นไปแบบ
ผ่อนคลาย แต่ขณะเดียวกันก็สามารถดึงดูดความสนใจของผู้
เข้าร่วมอบรมได้อย่างดี เนื่องจากกลยุทธ์ธรรมมาศน์เดี่ยว
ของ **พระมหาสมชัย กุศลจิตโต** คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ และ **พระเมธีธรรมาภรณ์**
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ในการเสนอเทคนิคการสอนและ
การสื่อสารพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

พระมหาสมชัย กุศลจิตโต ได้ยกภาษิตที่พระเจ้า
พิมพิสารได้กล่าวชมการแสดงธรรมอันแจ่มแจ้งของพระพุทธ-
เจ้าไว้ว่า

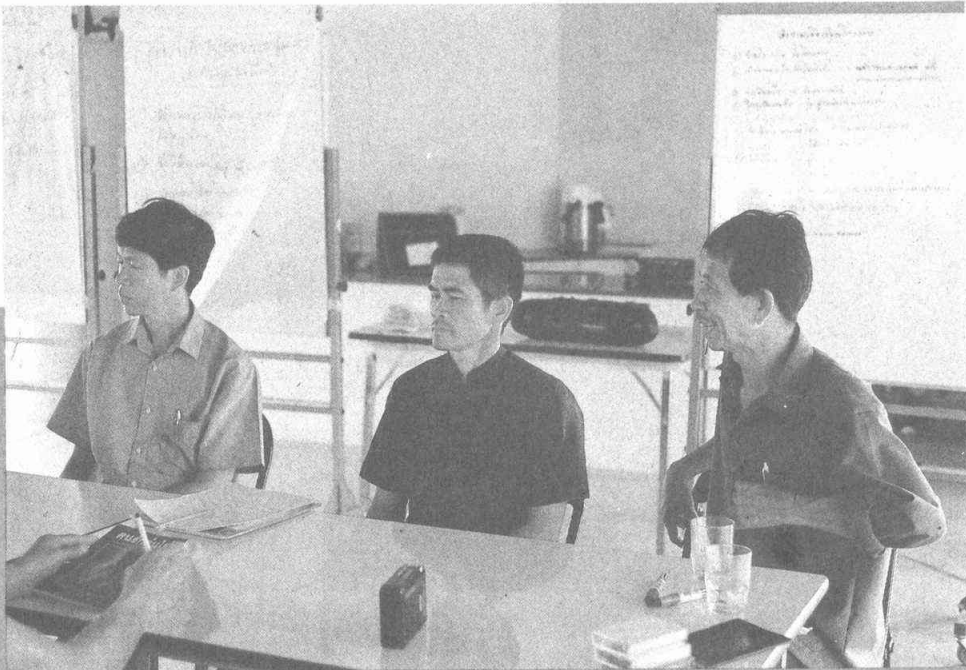
“แจ่มแจ้งเหลือเกินพระเจ้าข้า แจ่มแจ้งเหลือเกิน
พระเจ้าข้า เหมือนกับหงายของที่คว่ำอยู่ เหมือนกับเปิด
ของที่ปิดอยู่ เหมือนกับบอกทางแก่คนที่หลงทาง เหมือน
กับชูประทีปในที่มืด ด้วยหวังว่า ผู้ซึ่งมีตาดีก็จะมองเห็น”

จากภาษิตดังกล่าวสะท้อนหลักในการเผยแผ่ธรรมของ
พระพุทธเจ้าไว้ว่า ประกอบด้วยองค์คุณ ๔ ประการ คือ
สันตัสสนะ แสดงธรรมโดยชัดเจนแจ่มแจ้ง มีเหตุมีผล ทำ
ของยากให้เป็นของง่าย **สัมปหังสนะ** การสอนธรรมให้ถึง
ธรรม ต้องเทศน์แล้วคนฟังรำเริง **สมุตเตชนะ** จูงใจให้เกิด
ความอาภายญกแล้วกล้า และ **สมาทปนนะ** ทำให้คนปฏิบัติ

ตามได้

พระเมธีธรรมาภรณ์ ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมไว้ว่า การเผยแผ่ธรรมนั้น จะต้องก่อให้เกิด**สังวร** (สำรวมระวังไม่กระทำสิ่งชั่ว) **ปหานะ** (พูดให้ถูกต้อง เลิกละการกระทำชั่ว) **ภาวนา** (กระตุ้นให้เขาทำความดี) และ**อนุรักษนา** (ส่งเสริมให้ทำความดีต่อไป) ข้อใดข้อหนึ่ง ท่านได้เสนอรูปแบบการแสดงธรรมแบบประยุกต์ ๔ รูปแบบ คือ **ธัมมกถาหรือธัมมเทศนา** (การเทศน์เดี่ยว) **ธัมมสากัจฉา** (ปุจฉา-

ลัชชา) **อุปนิสินนกถา** (การพูดจากประสบการณ์) และ**ธัมมนิพนธ์** โดยจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับจริตของผู้รับ และเนื้อหาธรรมต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย เวลาและสถานการณ์โดยสอดคล้องกับสภาวะจิต คำคม นิทาน หลักธรรมอุปมาอุปไมย ที่ง่ายต่อการเข้าใจ สนุกสนาน และชวนติดตาม สมดังองค์คุณทั้ง ๔ ประการ คือ แจ่มแจ้ง ทำให้รู้แจ้ง จูงใจให้แก้สงสัย มุ่งให้ปฏิบัติตาม ดังที่วิทยากรสาธยายไว้จริง

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขอความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น พระเถระผู้ใหญ่ ชาวบ้าน หน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชน ดังนั้นเทคนิคการประสานงานระหว่างบุคคลและองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกื้อหนุนความสำเร็จของการทำงาน **พระมหาประจวบ ปัญญาทีโป** ได้ให้ภาพกว้าง ๆ ในแง่ของทฤษฎีของการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เน้นความชัดเจนในจุดมุ่งหมาย การสื่อสาร และนโยบายเพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของโครงการ หลังจากนั้น **พระปลัดสงวน จารุณโณ** พระผู้มีไวยาจรคัมภายได้เล่าประสบการณ์การทำงานของท่าน ในการอนุรักษ์ป่าและจัดตั้งกลุ่มพุทธบุตร ประกอบภาพสโลตและวิดีโออย่างสมบูรณ์แบบ ท่านยึดหลักความเกื้อกูล เมตตาธรรม ความจริงใจจริงจัง เสมอต้นเสมอปลายเพื่อให้เกิดการประสานงานโดยธรรมชาติโดยเริ่มจากผู้น้อยไปหาผู้ใหญ่

ในช่วงปลาย **พระมหาเจิม สุวโจ** ได้ช่วยเสริมความเข้าใจในการประสานงานระหว่างองค์กรของรัฐและเอกชนเพิ่มเติม โดยชี้ประเด็นเรื่องจุดเด่นของพระสงฆ์ว่าเป็นตัวประสานงานโดยธรรมชาติ ในการผสมผสานความแตกแยกของวัฒนธรรมกระแสเก่าและกระแสใหม่ ความรอบรู้เกี่ยวกับกฎหมาย สถานการณ์บ้านเมือง รูปแบบและบทบาทโครงสร้างของสถาบันสงฆ์ไทย รวมถึงการสร้างผลงานที่มีความถูกต้องชัดเจนบนพื้นฐานแห่งความบริสุทธิ์ การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน และการให้โอกาสฝ่ายตรงข้ามได้กลับใจ จะสามารถช่วยให้การประสานงานต่าง ๆ เป็นไปโดยราบรื่นขึ้น

คุณสาธิต มนัสสุรกุล คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) ตัวแทนสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการประสานงานกับสื่อมวลชนว่า สามารถทำได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อมูลและการให้ข่าวในพื้นที่ สื่อมวลชนและพลังของข่าวสารข้อมูล สามารถสร้างพลังถ่วงดุลยระหว่างกลุ่มพลังต่าง ๆ ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ สร้างมติมหาชนเพื่อระดมพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม และการกำหนดนโยบายของรัฐ

ได้อันจะเป็นประโยชน์ในการทำงานของพระสงฆ์

การอบรมในวันสุดท้ายมีความคึกคักมากเป็นพิเศษ **คุณประชา หุตานวัตร** ได้เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนในเรื่องการหาแหล่งทุนและทรัพยากรบุคคล ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อมาอุดหนุนการทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาในระดับรากหญ้า สิ่งแวดล้อม ผู้หญิง และเด็ก ส่วนในแง่ของทรัพยากรบุคคล ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ว่า ทำลายวิถีชีวิตทางการเกษตร ทำให้คนหนุ่มสาวเกิดโลกจืดสีบเนื่องเป็นปัญหาการขาดแคลนแรงงานในชนบท พระสงฆ์มีส่วนสำคัญในการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาช่วยแก้ปัญหา โดยผลักดันให้เกิดกิจกรรมที่จะดึงคนหนุ่มสาวกลับมามีส่วนร่วมในหมู่บ้าน ฝึกอบรมให้สามารถพึ่งตนเองได้ อบรมกรรมฐานเพื่อให้เกิดโยนิโสมนสิการที่จะไม่สิ้นใจไปตามกระแสสังคม

ในช่วงปลายผู้นำระดับภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ **คุณเดชา ศิริภัทร, คุณคำเตื่อง ภาษี และผู้ใหญ่ วิบูลย์ เข็มเฉลิม** ได้มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืน ที่มุ่งประเด็นการเสวนาไปสู่วิถีการผลิตทางการเกษตรแบบธรรมชาติ และกระบวนการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาให้ผู้ทำ มีกินในระดับแรกและเป็นสวัสดิการแก่ชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เป็นการเสนอทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาที่จะเป็นทางออกสำหรับเกษตรกรของไทย การอบรมในวันนั้นนับว่าได้รรรรสมมาก ทำลายสถิติการใช้เวลาในการเสวนาถึงกว่า ๔ ชั่วโมง

จากผลการประเมิน จึงพอสรุปได้ว่า พระคุณเจ้าทุกรูปสอบผ่านในการฝึกเขียนโครงการ แต่ต้องกลับไปทำการบ้านเพื่อให้โครงการต่าง ๆ มีความเป็นไปได้และเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ข้อคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในแง่การทัศนศึกษาดูงาน การจัดโปรแกรมวิดีโอ การแต่งกายของพิธีกรและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการอบรม ทางผู้จัดต้องขออภัยรับไว้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การอบรมครั้งต่อไปเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ●

เปิดป้ายมูลนิธิพิพิธประชานาถ

: อีกก้าวหนึ่งของกลุ่มสหธรรม

ปรีดา เรืองวิชาวร

เข้า วันอาทิตย์ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๕ พระสงฆ์กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาและพระสงฆ์ในแถบจังหวัดสุรินทร์ ประมาณ ๕๐ รูป พร้อมด้วยคณะญาติโยมบ้านท่าสว่างร่วมร้อยคน ได้เดินทางมาร่วมสักการะแสดงมุทิตาจิตแด่**พระครูพิพิธประชานาถ** (หลวงพ่อนาน สุธสฺสีโล) ในงานพิธีเปิดป้ายเพื่อสมทบกองทุน **“มูลนิธิพิพิธประชานาถ”** (มพป.) ณ วัดสามัคคี บ้านท่าสว่าง จ.สุรินทร์ ทำให้บรรยากาศภายในวัดดูครึกครื้นแจ่มใสเป็นพิเศษ แม้อากาศในหน้าแล้งจะร้อนอบอ้าวก็ตามที

งานพิธีนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก งานฉลองเนื่องในสิริโอกาสสำคัญ ๓ ประการคือ ๑) อายุครบ ๕ รอบหลวงพ่อนาน ๒) ฉลองปริญาบัตรกิตติมศักดิ์คณะสังฆมณฑลสาขาคณะพัฒนาชุมชน วิทยาลัยครูสุรินทร์ ๓) ครบรอบ ๑๐ ปีการจัดปฏิบัติธรรม โดยคณะศิษยานุศิษย์ ร่วมกับองค์กรพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันจัดงานฉลองเนื่องใน

โอกาสดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๐-๑๓ มีนาคม ๒๕๓๒ เพื่อแสดงกตัญญูตเวทีตาคณะแต่หลวงพ่ และถือโอกาสอันควรนี้จัดระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนงานพัฒนาชนบทและการศึกษา ในนามของกลุ่มสหธรรมฯ ซึ่งปรากฏว่าสามารถระดมทุนในคราวนั้นได้ สองแสนบาทเศษ ดังนั้นเพื่อเป็นการสืบสานเจตนารมณ์ของหลวงพ่อนานและสมาชิกกลุ่มสหธรรมฯ ในความประสงค์ที่จะส่งเสริมการศึกษาและกิจการมงานของพระนักพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มสหธรรมฯ ให้ดำเนินการได้อย่างมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น และพึ่งพาเงินทุนจากองค์กรภายนอกให้น้อยลง จนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ทุกฝ่ายที่แลเห็นความสำคัญจึงนำเอากองทุนที่ระดมได้ จัดตั้งเป็น **“มูลนิธิพิพิธประชานาถ”** ในเวลาต่อมา และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกองทุนมูลนิธิฯ ให้มั่นคงยิ่งขึ้น คณะกรรมการฯ ร่วมกับองค์กรพัฒนาทั้งรัฐและเอกชนจึงได้จัดงานพิธีเปิดป้ายขึ้นในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๕ เพื่อระดมทุนสมทบกองทุนเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการจัดระดมทุนในคราวแรก (รายละเอียดในการบริหารมูลนิธิฯ ติดต่อสอบถามโดยตรงได้ที่กลุ่มสหธรรมฯ)

พิธีในวันนั้นเริ่มขึ้นหลังจากที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ (เป็นประธานแทนผู้ว่าฯ) ได้ทำการรับมอบทุนจากผู้มีจิตศรัทธาเป็นทีเรียบร้อยแล้ว ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดตั้งกองทุนเพื่อสมทบในกิจการของมูลนิธิ โดยย้ำในตอนท้ายว่า ชุมชนจะดำรงอยู่ได้ด้วยดีก็ต้องอาศัยการเกื้อหนุนระหว่างวัดกับบ้าน หากมีความสมานฉันท์ดังชื่อของวัดนี้ (วัดสามัคคี) แล้ว จะทำให้ทุกฝ่ายร่วมกัน

มองปัญหาของชุมชนได้ชัดเจน อันจะนำไปสู่ขบวนการแก้ไขปัญหาที่ถูกตรงยิ่งขึ้น และขอให้มูลนิธิดำรงอยู่เป็นเสมือนร่มเงาของผู้ยากไร้สมดังปณิธานของหลวงพ่อนานตราบนานเท่านาน จากนั้นได้เปิดแพรคลุมป้ายอันเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มกิจการมูลนิธิฯ ท่ามกลางความปิติของผู้มาร่วมงาน

ช่วงบ่ายของวันเดียวกันมีการจัดอภิปรายในหัวข้อ **“บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนา”** โดยพระมหาเจิม สุวโจ (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (มจร.) นายเกื้อ วงศ์บุญ (ประธานกลุ่มเกษตรกรรมอีสาน) นายบุญเลิศ เนินทอง (นายอำเภอเมืองสุรินทร์) และนายสุคนธ์ จงอยู่ เป็นผู้ดำเนินรายการ การอภิปรายมีบทสรุปที่หลายฝ่ายควรพิจารณาดังนี้

“ปัจจุบันสถาบันสงฆ์ถูกลดทอนบทบาทในการเป็นผู้นำทางการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านพุทธศึกษาและจริยศึกษาตลอดจนบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคม พระสงฆ์ถูกกำหนดให้เป็นเพียงผู้ดำเนินการในพิธีกรรมเท่านั้น เป็นเหตุให้เกิดช่องว่างระหว่างสถาบันสงฆ์กับสังคม โดยเฉพาะในแง่ของการสื่อสารทางพุทธศาสนา ซึ่งแทบจะเข้าไม่ถึงคนในยุคนี้เลย แต่นับว่ายังโชคดีที่สังคมชนบท ยังมีพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน แม้จะไม่เข้มแข็งดังสมัยก่อนรัชกาลที่ ๔ และยังเป็นเพียงจุดเล็ก ๆ ในสังคมบางจุดเท่านั้น ดังนั้น การให้ความสำคัญในการอันที่จะส่งเสริมให้พระสงฆ์ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม หรือเป็น

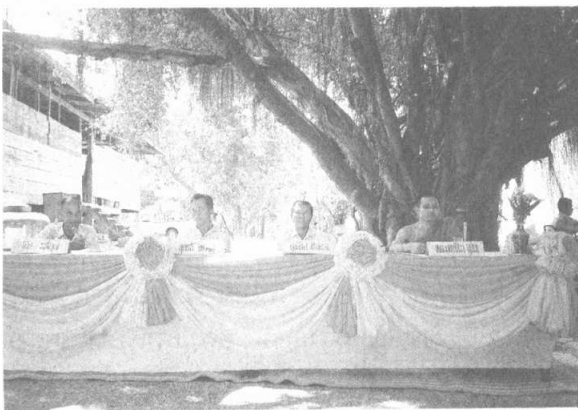

ผู้นำในการศึกษา จึงถือเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง โดยพระสงฆ์เองคงต้องน้อมนำมาพิจารณาอย่างแยบคายถึงอุดมคติทางการศึกษาที่พึงเป็นในสังคมไทย (มีศาสนาธรรมเป็นรากฐาน) และวิถีทางปฏิบัติที่จะไปพ้นจากการครอบงำของลัทธิทุนนิยม ซึ่งมาพร้อมกันกับวัฒนธรรมบริโภคนิยม

หากพระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตอย่างมีสันโดษธรรม และรู้เท่าทันอริยสัจ ๔ ของสังคม ชาวบ้านจะเริ่มเห็นความสำคัญในภูมิปัญญาของตน จะเริ่มเคารพธรรมชาติ ทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตนเองด้วย สำหรับในแง่ของชาวบ้านก็ควรให้การสนับสนุนกิจกรรมพระสงฆ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการศึกษา หากเป็นดังนี้ อุดมคติทางสังคมอันพึงประสงค์ก็อาจจะบังเกิดขึ้นได้ตามเหตุและปัจจัยอันสมควร”

เมื่อมองถึงมูลนิธิพิพิธประชานาถนี้ น่าจะเป็นความหวังที่เราจะได้เห็นการแสดงพลังของพระนักพัฒนา แม้จะเป็นเพียงจุดเล็ก ๆ จุดหนึ่งในสังคม และเชื่อได้ว่าในสังคมไทยยังมีพระสงฆ์นักพัฒนาอีกมาก ที่มีอุดมคติในแนวเดียวกันนี้

เราชาวเสขิยธรรมขอน้อมสักการะให้กำลังใจแด่ท่านเหล่านั้น และท้ายที่สุด ขอกราบแสดงมุทิตาจิตแด่หลวงพ่อนาน อันเป็นที่เคารพพึงของเรา

สวีเดนที่ไปเห็นมา

พระไพศาล วิสาโล

ไปเมืองนอกเที่ยวนี้ ได้เยือนยุโรปหลายประเทศ แต่มีสวีเดนประเทศเดียวที่เพิ่งไปเป็นคราวแรก เวลาจะเดินทางจึงรู้สึกกระตือรือร้นมากกว่าตอนไปประเทศอื่น แต่นั่นมิใช่สาเหตุเดียว ลักษณะพิเศษของสังคมสวีเดนก็มีส่วนทำให้เราอยากไปดูอยากไปเห็น

สวีเดนเป็นประเทศที่ถือกันว่าอยู่บนเส้นทางสายที่สาม คืออยู่กึ่งกลางระหว่างทุนนิยมกับคอมมิวนิสต์ แม้รัฐจะมีบทบาทในกิจการหลายอย่าง แต่ประชาชนก็มีสิทธิเสรีภาพอย่างยิ่ง มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และสามารถประกอบกิจการได้อย่างเสรี (ยกเว้นประเทศที่รัฐหรือชุมชนผูกขาดอยู่) **แต่ลักษณะเด่นที่สุดของสวีเดนคือ การเป็นรัฐสวัสดิการ และเป็นแบบฉบับในทางนี้มารวม ๖๐ ปีแล้ว** สวีเดนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ให้สวัสดิการและหลักประกันแก่ประชาชนอย่างสูง ไม่จำเพาะคนว่างงานหรือคนแก่ แม้คนทำงานตลอดจนเด็กเล็ก ก็ได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวถ้วนหน้า มีก็ประเทศเวลานี้ ที่ไม่สามารถทำงานมาเลี้ยงลูกอ่อนตลอดปีได้โดยได้รับเงินเดือนเกือบจะเต็มร้อย และยังสามารถลาต่อไปอีกเป็นปี ๆ โดยไม่ต้องออกจากงาน เด็กสามารถเรียนฟรีจนจบมหาวิทยาลัย โดยมีสิทธิกู้เงินจากรัฐสำหรับค่ากินอยู่ระหว่างที่เรียน เจ็บป่วยก็เกือบไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย ไม่ว่าอาการจะหนักแค่ไหน รักษาตั้งนานเท่าไรก็ตาม ก็จ่ายค่าธรรมเนียมแค่ ๔๒๐ บาท (๘๕ โครน) ทุกกรณี ส่วนค่ายานั้น ไม่ว่าถูกหรือแพง ก็จ่าย ๒๐๐ บาท (๔๐ โครน) ยืนพื้น เกินกว่านี้รัฐจ่ายหมด ถึง

เวลาเกษียณ รัฐก็จ่ายบำนาญให้ทุกเดือนเป็นจำนวน ๖๕% ของเงินเดือนสูงสุดโดยเฉลี่ยในรอบ ๑๕ ปี ระบบสวัสดิการเช่นนี้ แม้ประเทศทุนนิยมที่เน้นการแข่งขันเสรี โดยพยายามลดทอนบทบาทหรือการแทรกแซงจากรัฐ ให้เหลือน้อยที่สุดอย่างสหรัฐอเมริกา ก็ยังปฏิเสธไม่ได้เสียทีเดียว **กล่าวโดยรวม หากไม่นับเนเธอร์แลนด์และเดนมาร์กแล้ว คงไม่มีประเทศใดในโลกที่ใช้เงินทองเพื่อสวัสดิการของประชาชนมากเท่ากับสวีเดน (มากกว่า ๓๐% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติหรือ GNP.)**

เราไปสวีเดนโดยตั้งต้นจากอังกฤษ ผ่านฝรั่งเศส ความจริงมีทางที่ง่ายกว่านั้น แต่เลือกเส้นทางนี้เพราะถือเป็นโอกาสที่จะได้เยือนปารีส ซึ่งเราเคยสิงสถิตอยู่ ๓-๔ เดือนครึ่งเป็นพรวาสเมื่อ ๑๒ ปีก่อน นั่งเรือข้ามฟากไปฝรั่งเศสเที่ยวนี้ ราบรื่นโดยตลอด จะเรียกว่าเป็นเรื่องแปลกก็ได้ เพราะที่แล้วมา ทุกครั้งที่ใช้เส้นทางนี้ เป็นต้องมีเรื่องทุกครั้งไป ครั้งแรกคือเมื่อปี ๒๕๒๐ เราตกรถไฟเพียงเพราะว่าเบ้เจ้ากรรมทำพิษ ไม่ใช่เบ้ของเรา แต่เป็นของเพื่อนที่ไปด้วยกัน ขาเบ้ของเขาเกิดสอดเข้าไปในร่องม้ายาวขณะนั่งรอรถได้ดินเพื่อไปสถานีรถไฟคอดเรีย กรุงลอนดอน เมื่อรถมา เพื่อนลุกขึ้นได้แต่ตัว แต่เบ้ข้างหลังไม่ไปตาม กลับรั้งตัวเอาไว้ ขยับเท่าไรก็ไม่หลุด ครั้นพยายามกระชาก ม้ายาวก็ถ่วงเอาไว้ ยกแหยกย่นอยู่นาน ต่อเมื่อรถขบวนนั้นผ่านไปแล้ว จึงสามารถปลี้องเบ้ออกจากม้ายาวได้ กว่ารถขบวนใหม่จะมาก็ดังกรอเป็นสิบ ๆ นาที ถึงสถานีคอดเรีย รถไฟ

“ไม่นับเนเธอร์แลนด์และเดนมาร์ก แล้ว คงไม่มีประเทศใดในโลกที่ใช้ เงินทองเพื่อสวัสดิการของประชาชน มากเท่ากับสวีเดน”

ก็ไปเสียแล้ววันนั้นเป็นวันที่ ๓๐ กันยายน ที่จำได้ก็เพราะ ๒ ปีต่อมา วันเดียวกันนั้นเองเราก็มีเหตุที่ทำให้เกือบตก รถไฟ คำว่า “ตก” ในที่นี้มิได้หมายถึง การพลัดรถไฟ แต่เป็นการตกตามความหมายแท้ ๆ ของคำ ๆ นี้ คราวนี้เหตุ เกิดระหว่างเรากับขบวนรถไฟในประเทศฝรั่งเศส ขบวนนั้น คนขึ้นเยอะมากจนแน่นขนัด เราพยายามหาตัวว่างขึ้นก็ไม่ เป็นผล หากจนกระทั่งสัญญาณรถไฟเคลื่อนขบวนดังขึ้น พอ จะขึ้นรถไฟก็ปรากฏว่าประตูเลื่อนปิด เราเลยค้างอยู่นอก ประตู เข้าไปไม่ได้ ส่วนรถก็กำลังเพิ่มความเร็วมากขึ้น คน ที่อยู่บนรถเลยพยายามช่วยกันดึงเราขึ้นมา แต่คราวนี้เป้ ไบหนักของเราเกิดถ่วงไว้ข้างหลัง เราไม่มีกำลังพอที่จะรั้งตัว ขึ้นไป เหตุการณ์ชักจะคับขันยิ่งขึ้น เพราะรถไฟแล่นเร็ว แล้ว สุดท้ายเลยตัดสินใจสละเป้ พาตัวขึ้นมาได้ในที่สุด ภายหลังเป้ก็ได้คืน แต่เราต้องทำจดหมายชี้แจงถึงการรถไฟที่นั่น ว่า เรื่องทั้งหมดนี้เป็นความผิดพลาดของเราเอง ไม่เกี่ยวกับ พนักงานรถไฟแต่อย่างใด อีก ๒-๓ เดือนต่อมาได้ไปลอนดอน خاکลับ จะขึ้นรถไฟแล้วก็เลยไปเบกเบ้ที่ฝากไว้ที่สถานี คิว รอยาวเหยียด ระหว่างรอเอาเบ้ที่เคาน์เตอร์ ก็วางถุงใส่ของ ไบใหญ่ไว้ใกล้ขา พอเบกของมาได้ ปรากฏว่าถุงหายไปเสีย แล้ว ๒ ปีต่อมา จะข้ามฟากจากอังกฤษไปที่เนเธอร์แลนด์ ตัวที่จองเอาไว้เกิดพิมพ์เวลาผิด ต้องการออกค่ากลับพิมพ์ เป็นเข้า เกือบจะโละพอแล้ว ดีที่ไปก่อนเวลา เลยขอเปลี่ยน ตัวใหม่ ก็เลยหมดปัญหาไป

แต่ไปสวีเดนคราวนี้ ไม่มีเรื่องตื่นเต้นแบบนี้ จาก ปารีสถึงนังรโดตรงไปสต็อกโฮล์ม ใช้เวลาเกือบ ๒๖ ชั่วโมง ผ่านเบลเยียม เยอรมัน เดนมาร์ก แล้วข้ามช่องแคบถึงที่- หมายตอน ๑ ท่าเรือ เจ้าภาพที่มารับคือคุณชัยวัฒน์ เทอด- ธรรม ซึ่งไปอยู่สวีเดนไปร่วม ๒๐ ปีแล้ว จนเหมือนกับ

เป็นประเทศของตน แต่ก็ยังใส่ใจในความเป็นไปของเมืองไทย อย่างใกล้ชิด นักเขียน นักวิชาการและนักกิจกรรมคนใด ที่ไปสวีเดน เป็นต้องรู้จักนักเขียนและนักอ่านด้วยผู้นี้ทั้งนั้น ช่วงที่เราอยู่กับคุณชัยวัฒน์นั้น อ. สลักสิทธิ์ ศิวรักษ์ก็มา พักที่บ้านนี้ด้วย จึงทำให้วงสนทนาของคนไกลบ้านมีอรรถ- รสมากขึ้น ความจริงเราพบ อ. สลักสิทธิ์มาก่อนแล้ว ทั้งที่ ลอนดอน วัตอมรวาติ และปารีส สวีเดนเป็นที่สุดท้ายที่ พบกัน โดยหวังว่าจะได้พบกันอีกที่เมืองไทยในเร็ว ๆ นี้

สวีเดนมีประชากรแค่ ๘ ล้านคนเท่านั้น มองในแง่ประวัติศาสตร์ ก็ไม่สู้มีความสำคัญมากนักต่ออารย- ธรรมยุโรป นอกจากพวกไวกิงแล้วก็ไม่มีคนสวีเดนในอดีต ที่เด่นเท่าไร ไม่ว่าจะเป็นศิลปิน ดนตรี หรือวิทยาศาสตร์ แต่ถึง เวลานี้ **คนสวีเดนเป็นอันมากคงภูมิใจที่ประเทศของ** **ตนไม่ได้เป็นเจ้าลัทธิอาณานิคม ที่คอยล่าเมืองขึ้น** **อย่างประเทศทางใต้** ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์นี้เองที่ ช่วยให้ประเทศสวีเดนในสมัยหลัง ๆ มีนโยบายที่เอื้ออาทร ต่อประเทศโลกที่สามมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการช่วยเหลือทาง การเมือง หรือการให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านการเงิน และการทูต สวีเดนเป็นประเทศที่ให้เงินช่วยเหลือประเทศ ยากจนมากที่สุดเมื่อเทียบสัดส่วนกับผลิตภัณฑ์มวลรวม- ประชาชาติ (๐.๘๗% ของ GNP รองจากนอร์เวย์และเดนมาร์ก) และสวีเดนอีกนั่นแหละที่คัดค้านการที่อเมริกาไปทำ สงครามในเวียดนาม และถ้าจะถือว่าเสรีภาพทางความคิด- เห็นและทางการแสดงออก เป็นมาตรวัดความก้าวหน้าแล้ว สวีเดนก็ก้าวหน้ากว่าอเมริกาอยู่หลายขุม

แต่สวีเดนก็เริ่มจะมีปัญหาในเรื่องนี้แล้ว ก่อนที่เรา จะไปถึงสต็อกโฮล์ม ๑ วัน มีการชุมนุมประท้วงรัฐบาลใน

ตอนกลางวันแม่ที่มีเวลาเลี้ยงลูกด้วยตนเอง มักนิยมพาลูกเล็กออกมาเดินเล่นตามท้องถนน

เรื่องการช่วยเหลือคนต่างชาติ แม้ว่าคนร่วมประท้วงจะมีกันไม่กี่สิบคน และคงไม่เป็นที่สนใจของผู้คนเท่าไร แต่ก็เป็นที่สัญญาณเตือนภัยว่า **ลัทธินาซีหรือฝ่ายขวาหัวรุนแรงซึ่งกำลังเฟื่องในเยอรมันได้ระบดมาถึงสวีเดนแล้ว**

สิ่งบ่งชี้หรือตัวเร่งลัทธินี้ในสวีเดน ก็คงเหมือนกับในเยอรมัน ฝรั่งเศส และอังกฤษ ก็คือ ปัญหาเศรษฐกิจ สวีเดนไม่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมา ๑๐ ปีแล้ว คนว่างงานมี ๓% ซึ่งแม้จะน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ในโลกมาก แต่ก็สูงเกือบเป็นประวัติการณ์ของประเทศนี้ ซึ่งถือหลักการมาตลอดว่า ต้องมีงานให้ทุกคนทำ **ปัญหาเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้มีการเปลี่ยนรัฐบาล** ซึ่งคุมโดยพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยมาเกือบ ๖ ทศวรรษ รัฐบาลชุดใหม่มาจากหลายพรรคซึ่งคัดค้านนโยบายรัฐสวัสดิการ และต้องการพาประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีอย่างยุโรปตะวันตก

ตอนที่เรามาสวีเดนนั้น รัฐบาลบริหารประเทศมาแล้ว ๓ เดือน แต่ฟังจากคุณชยวัฒน์ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากนัก ดูไปแล้วการโค่นล้มระบบสวัสดิการคงจะทำได้ยาก เพราะฝังรากลึกมานานจนคนคุ้นเคย แม้ว่าข้อเรียกร้องของรัฐบาลสวัสดิการคือ เก็บภาษีสูงมาก (สวีเดนเป็นประเทศที่เก็บภาษีสูงมากที่สุด บางประเภทสูงถึง ๗๐%) แต่ข้อดีก็คือ ทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยคนจนมีไม่มากนัก

คุณชยวัฒน์เล่าว่า ตัวเองมีรายได้เดือนละ ๑๒,๐๐๐ โครน (ซึ่งถือเป็นรายได้ขั้นต่ำของคนที่นี่) เสียภาษีแล้วเหลือ ๙,๐๐๐ โครน ขณะที่พ่อตาของแกมีรายได้ ๓๐,๐๐๐ โครน เกือบ ๓ เท่า แต่พอจ่ายภาษีแล้ว รายได้สุทธิเหลือแค่ ๑๒,๐๐๐ เท่ากันแค่ ๓,๐๐๐ โครนเท่านั้น ที่เก็บภาษีแบบก้าวหน้าคือใครมีน้อยก็เสียน้อย ใครมีมากก็ต้องเสียมากในสัดส่วนที่สูงขึ้นไป ทางรัฐจะกำหนดรายได้ขั้นต่ำเอาไว้ ใครที่ได้ไม่ถึง ๑๕,๐๐๐ โครน จะเสียภาษีประมาณ ๒๒-๓๐% คนที่มีรายได้มากกว่านั้น ๑๕,๐๐๐ โครนแรกจะเสียภาษีอัตราเดียวกับคนที่มีรายได้ต่ำสุด จำเพาะส่วนที่เกินกว่า ๑๕,๐๐๐ จะถูกเรียกเก็บภาษีอัตราสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึง ๗๐% วิธีนี้เป็นการช่วยคนยากจน ซึ่งประเทศรวยทำกันเป็นปกติ แต่ประเทศจนอย่างเมืองไทย ทำกันไม่ได้ เพราะคนรวยกลุ่มน้อยไม่ยินยอม

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษีของสวีเดนก็คือ ภาษีส่วนใหญ่จะเป็นของท้องถิ่น ส่วนน้อยเท่านั้นที่ส่งไปให้ส่วนกลาง ท้องถิ่นแต่ละแห่งกำหนดอัตราภาษีของตนเอง บางเมือง ภาษีรายได้ต่ำสุดคือ ๒๒% แต่บางแห่งสูงถึง ๓๐% ทั้งนี้ สุดแท้แต่นโยบายของผู้บริหารที่ได้รับเลือกขึ้นมา อีก ๓% เป็นส่วนของรัฐบาลที่สต็อกโฮล์ม ที่ภาษีส่วนใหญ่ตกเป็นของท้องถิ่น ก็เพราะกิจการสาธารณประโยชน์ท้องถิ่นเป็น

“นี่นับว่าแตกต่างจากประเทศไทย ท้องถิ่นแทบไม่มีบทบาทเลย รายได้ทั้งหลายจากการเก็บภาษี ทุกประเภทเข้ารัฐหมด”

ผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นสถานพยาบาล โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก นี่นับว่าแตกต่างจากประเทศไทย ท้องถิ่นแทบไม่มีบทบาทเลย รายได้ทั้งหลายจากการเก็บภาษีทุกประเภทเข้ารัฐหมด แล้วรัฐจึงจ่ายแจกไปที่ท้องถิ่นอีกที ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ หลายจังหวัดหลายเมืองรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะหาเงินเข้ารัฐมากแต่กลับได้งบประมาณนิดเดียว ขณะที่จังหวัดอื่นกลับได้มากกว่าที่หามาได้

ในแง่ประชาชน การที่ทุกอย่างรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้ท้องถิ่นยากที่จะเติบโตหรือเข้มแข็งได้ ในเมื่อกิจการสำคัญที่เป็นผลประโยชน์ของท้องถิ่น ถูกกำหนดควบคุมและสั่งการมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน อำเภอสถานตำรวจ ท้องถิ่นไม่มีส่วนกำหนดนโยบายหรือตรวจสอบการทำงานของบุคลากรได้ ก็ยากที่กิจการดังกล่าวจะเป็นคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นได้จริง เปิดโอกาสให้มีการวิงวอนในระดับบนหรือที่กรุงเทพ ฯ แม้ผลงานจะไม่เป็นที่พึงพอใจของคนท้องถิ่นก็ตาม

ที่สวีเดน การที่กิจการสำคัญ ๆ ของท้องถิ่นไม่ได้บริหารโดยคนของรัฐ หรือคนที่ส่วนกลางส่งมา แต่ดูแลโดยนักการเมืองท้องถิ่น หรือคณะกรรมการที่ประชาชนเลือกขึ้นมา ประชาชนจึงมีสิทธิมีเสียงในกิจการดังกล่าวมาก ข้อดีของสวีเดนก็คือ เมืองแต่ละเมืองไม่ใหญ่hek และกิจการหลายอย่าง เช่น สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน กระจายให้ “คอมมูน” ทำคอมมูนนี้เปรียบกับบ้านเราก็คือตำบล แต่คงมีคนไม่มากอย่างบ้านเรา การมีส่วนร่วมของคนในคอมมูนจึงมีมาก ความเห็นของประชาชนในคอมมูนมีความหมายมากต่อการทำงาน และสถานะของเจ้าหน้าที่ในกิจการดังกล่าว ดังนั้น โอกาสที่จะเห็นเจ้าหน้าที่ของเขาทำตัวเป็น

เจ้านายราษฎรอย่างข้าราชการไทยในอำเภอหรือในหมู่บ้านจึงมีน้อยมาก

๓-๕ วันในสวีเดน เราอยู่ในเมืองแมสตร้าเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ได้ไปดูสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่เมืองอุปซาลา ซึ่งเป็นเมืองทั้งดงาม มีป่ามาก คนที่ประเทศนี้ สามและภรรยาต้องไปทำงานนอกบ้าน ดังนั้น หากลูกอายุได้ ๓ ขวบขึ้นไป ก็ส่งไปสถานเลี้ยงเด็ก หรือไม่ก็ให้ไปอยู่กับหญิงที่รับจ้างเลี้ยงเด็กเรียกว่า dogmama ซึ่งความจริงก็คือแม่ที่อยากเลี้ยงลูกด้วยตัวเอง แต่ในเมื่อต้องทำงานเป็นเวลานาน ๆ ก็เลยหารายได้ด้วยการรับเลี้ยงลูกคนอื่นพร้อมกับลูกของตัวเอง ค่าใช้จ่ายในสถานเลี้ยงเด็กนี้หรือเงินจ้างด็อกมามานั้น คอมมูนออกให้เกือบทั้งหมด ผู้ปกครองจ่ายเพียงส่วนน้อย (แต่ก็มากหากคิดเป็นเงินไทย) ที่สถานหรือบ้านเลี้ยงเด็กนี้ เด็กไม่ค่อยได้เรียนหนังสือเท่าไร หากแต่ไปเล่นมากกว่า สวีเดนไม่เหมือนบ้านเรา เขาถือว่าเด็กวัยนี้ไม่ควรเรียนให้รกสมองมาก หากควรเล่นให้มากเพื่อพัฒนาอารมณ์และพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้นั้นจะพัฒนาไปเองระหว่างที่เล่น ที่สถานและบ้านเลี้ยงเด็กจึงมีของเล่นมาก ทั้งเล่นคนเดียว และเล่นกับเพื่อน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ผลัดกันเล่น แต่ที่ขาดไม่ได้คือการไปเที่ยวเล่นนอกสถานที่ ทั้งในป่าและในเมือง ตอนกลางวันผู้ใหญ่จะไปทำงานกันหมด แต่จะเห็นเด็กเดินกันเป็นกลุ่ม ๆ มีครุณำมาโดยมักจะเข็นรถสำหรับเด็กเล็กมาด้วย ไปทางไหนก็จะเห็นเด็กมาเที่ยวในเมือง บางทีแม่ก็เข็นรถพาลูกอ่อนมาเที่ยวเอง คนไทยบางคนบอกว่า ที่สวีเดน ตอนกลางวันเด็กเป็นเจ้าของเมืองเลยทีเดียว

อยู่ในสังคมแบบนี้ ความจริงก็น่าจะสบาย เพราะ

ภายในศูนย์เด็กซึ่งทาง “คอมมูน” จัดไว้สำหรับเด็กโตหรือเด็กเล็กที่พ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดูในช่วงกลางวัน

สังคมจัดหาทุกอย่างให้เพียบพร้อมไปหมด มีความสะดวกสบายนานับการ รายได้ก็นับว่ามากเกือบสูงที่สุดในโลก มีหลักประกันในทุกขั้นตอนของชีวิตและในทุกสภาวะการณ์ ตั้งแต่เกิด โต แก่ไปจนถึงตาย รวมทั้งในเวลาป่วย ตั้งครรภ์ เวลาทำงาน หรือละเล่น รัฐพยายามเอาใจใส่ดูแลและกดดันให้ได้รับความปลอดภัยและสะดวกสบายที่สุด สภาพแวดล้อมก็สะอาด ทั้งในเมืองและชนบท ไม่มีสลัมหรือแหล่งยากจน คนจรจัดอย่างที่เราเห็นในอเมริกาหรือญี่ปุ่น โดยที่อุตสาหกรรมและศิลปวิทยาการของประเทศ ก็ไม่น้อยหน้าใคร ในสังคมแบบนี้ คนน่าจะมีความสุข พึงพอใจกับชีวิต

แต่มาเห็นก็รู้สึกว้า ความเข้าใจแบบนี้ผิดถนัด คนที่นั่นแม้จะมีความสุขเอื้ออาทรต่อผู้อื่น แต่ลึก ๆ ลงไปแล้วเขาก็เหงา ผู้คนต่างคนต่างอยู่ พ้นเวลาทำงานแล้วก็มักเก็บตัวกันอยู่แต่ในบ้าน สีหน้าไม่สู้มีชีวิตชีวาเท่าไร ๒ ปีก่อนตอนที่ได้ฟังโยฮัน กัลตุง นักสังคมศาสตร์ชั้นนำชาวนอร์เวย์พูดวิจารณ์คอนสแตนตินเวียด้วยกันว่า เป็นคนที่จิตซีดนั้น เรานึกภาพไม่ออก แต่พอได้เห็นก็เข้าใจ บุคลิกนี้ผสมผสานกับความเป็นคนช้อยของสวีเดนได้เป็นอย่างดี

(ตรงนี้ก็อีกเหมือนกัน ถึงสวีเดนแล้วยังไม่เชื่อนักกับความเห็นดังกล่าวของคุณชัยวัฒน์ แต่พอได้รู้จักกับคนสวีเดนหลายคนก็ต้องยอมรับ ใครที่วาดภาพสวีเดนไปต่าง ๆ นานาตามคำเล่าลือที่ว่าประเทศนี้เป็นสังคมพริตตี้ ก็คงจะไม่เชื่อในบุคลิกช้อยของคนสวีเดน นี่ก็คงไม่ต่างจากความรู้สึกของคนต่างชาติ ที่ได้บันทึกตีพิมพ์เมื่อเมืองไทย ว่าเป็นแดนโสเภณี แต่กลับพบเห็นผู้หญิงไทยในอีกบุคลิกหนึ่ง) ชีวิตที่ไร้ความสุขของคนที่นี่ดูได้จากตัวเลขการฆ่าตัวตายซึ่งสูงมาก

ใครที่คิดว่า ถ้าสังคมดีเพียบพร้อมแล้ว ประชาชนมีความสุขสบายทางวัตถุ มีหลักประกันในชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพทางสังคมแล้ว ผู้คนจะมีความสุข ถ้าได้มาเห็นสวีเดน ก็คงจะคิดหนัก ความสุขในชีวิตไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเรื่องพวกนี้เสมอไป ว่าไปแล้ว คนที่ยากไร้อย่างในอินเดีย ยังอาจมีความสุขมากกว่าคนสวีเดนเป็นอันมากด้วยซ้ำ หลายคนที่เราพบระหว่างอยู่ในอินเดีย หน้าเขามีชีวิตชีวา และตาก็มีประกาย

ทั้ง ๆ ที่ชีวิตเขาลำบากยากแค้นอย่างที่คุณสวีเดนคงนึก

**“ความสุขของคนนั้นขึ้นอยู่กับ
ภาวะภายในเป็นสำคัญ สังคมและ
สิ่งแวดล้อมเป็นตัวช่วยเท่านั้น
ความสะดวกสบายบางครั้งก็กลับ
บั่นทอนคุณภาพภายในของมนุษย์”**

ไม่ถึง แม้คนที่ไม่ได้ไปอินเดีย แต่หากอ่านหนังสือเรื่อง City of Joy ซึ่งโดมินิก ลาเปียร์เขียนจากประสบการณ์การใช้ชีวิตในสลัมกัลกัตตา ๒ ปี ก็อาจจะเห็นได้ว่า แม้คนที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพียงเพื่อประทังชีวิตให้อยู่รอดไปวัน ๆ ก็ยังสามารถประสบกับความสุขจากบางแง่มุมของชีวิต ซึ่งแวดล้อมด้วยญาติมิตรที่เอื้ออาทรในขณะที่ชีวิตซึ่งเพียบพร้อมด้วยความสุขสบายทางวัตถุ หากแต่อยู่โดดเดี่ยวนั้น กลับทุกข์มากกว่านัก

ความสุขของคนนั้นขึ้นอยู่กับภาวะภายในเป็นสำคัญ สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวช่วยเท่านั้น ความสะดวกสบายบางครั้งก็กลับบั่นทอนคุณภาพภายในของมนุษย์เดี๋ยวนี้ ในสวีเดนคนก็เริ่มขี้เกียจทำงานแล้ว ไม่ไปทำงานกันตื้อ ๆ โดยอ้างว่าป่วย นอกจากอยู่กับบ้านสบาย ๆ ไม่ต้องเหนื่อยแล้ว เงินก็ยังได้เท่าเดิม การขาดงานแบบนี้ กลายเป็นเรื่องธรรมดา ตัวเลขสูงถึงร้อยละ ๒๐-๓๐ ของจำนวนคนงานทั้งหมด ทั้งในภาคเอกชนและของรัฐโดยเฉลี่ยคนงานแต่ละคนป่วยปีละ ๖๕ วัน ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจทั้งมวล ทางออกของรัฐคือเปลี่ยนระเบียบ ๓ วันแรกที่ลางาน รัฐจะจ่ายให้เพียง ๗๕% ของค่าจ้าง แทนที่จะให้เต็ม ๑๐๐% เหมือนก่อน

นโยบายสวัสดิการ แม้จะไม่เปลี่ยนโดยรัฐบาลชุดใหม่

แต่ต่อไปก็อาจจะอยู่ไม่ได้ หากผู้คนคิดแต่จะตัดทวงความสะดวกสบายมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงขั้นไม่อยากทำงานให้เหนื่อยอีกแล้ว นี่เป็นปัญหาหนักอกของทุกประเทศที่มีระบบสวัสดิการ ฮอลแลนด์เวลานี้ คนมีแรงจูงใจทำงานน้อยลง เพราะภาษีรายได้สูงมาก ลืออยู่เนี่ย ๆ ไม่ได้ เพราะรัฐให้สวัสดิการมากมายแก่คนว่างงาน ส่วนที่เดนมาร์กประชาชนที่อาศัยสวัสดิการของรัฐเลี้ยงชีพนั้นมีถึง ๒๘% ของประชากรทั้งประเทศ ลื่นลื่นของงบประมาณถึง ๔๐% ยิ่งประเทศยากจนอย่างอาร์เจนตินาด้วยแล้ว รัฐบาลมีสภาพไม่ต่างจากเตี้ยอ้วนค่อมเท่าใดนัก

ในอนาคตเราจะได้เห็นระบบนี้ฟุ้งไปที่ละประเทศ ๆ ก็เป็นได้อย่างระบบคอมมิวนิสต์ แล้วก็คงจะมีระบบใหม่มาแทน เพื่อหวังจะให้สังคมดีเพียบพร้อมที่สุด แต่ถ้าเราหาทางออกอยู่แต่แค่นั้นโดยที่ไม่สนใจการพัฒนาจิตสำนึกของมนุษย์โดยตรงแล้ว ก็คงต้องวิ่งแก้ปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ปล้าฝักปลุกฝักมีบางที่ยังจะง่ายเสียกว่า

ตำนานแห่งพระอนุรักษ์

พระมหาจันทร์ คุณวุฑโฒ

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

“พระมหาจันทร์ คุณวุฑโฒ เป็นพระนักปฏิบัติ ผู้ซึ่งสามารถเข้าถึงคุณค่าของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง สืบเนื่องจากแนวทางการปฏิบัติสายสวนโมกข์ของท่านที่เน้นการเข้าถึงธรรมชาติ ประกอบกับนิสัยการเฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ ทำให้ท่านเล็งเห็นถึงคุณค่าป่าไม้ ซึ่งจะต้องอนุรักษและฟื้นฟูไว้ ทั้งเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติธรรมและเพื่อเป็นสมบัติใช้สอยอันยั่งยืนของชุมชน

ในพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์ทั้งหมดประมาณว่า ๒,๐๐๐ ไร่ ในเขตตำบลท่าลาดขาว อ. โชคชัย จ. นครราชสีมา และเขตตำบลดอน อ. บักรงชัย จ. นครราชสีมา ท่านได้ทำโครงการอนุรักษและฟื้นฟูสภาพป่าผ่านสภา

ตำบลทั้งสอง ทว่าท่ามกลางกระแสการพัฒนา ที่มุ่งเน้นแต่เพียงคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านดูเหมือนจะมองเห็นเพียงคุณค่าด้านเดียวของป่าคือ การตัดใช้สอย และถางทำเป็นที่ปลูกพืชและใช้เลี้ยงสัตว์ ละเลยคุณค่าทางจิตวิญญาณและผลประโยชน์อื่น ๆ ของป่าในระยะยาวไป จึงทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในความพยายามที่จะอนุรักษป่าของท่าน กับความต้องการของชาวบ้าน

พระมหาจันทร์ คุณวุฑโฒ นามเดิมของท่านคือ จันทร์ ไชคอน เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ บิดาชื่อนายเฒ่า ไชคอน มารดาชื่อนางทิพย์ ไชคอน มีอาชีพทำนา มีพี่น้องทั้งหมด ๘ คน เป็นชาย ๕ คนหญิง ๓ คน ท่านเป็นคนที

๗ ปัจจุบันพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ ๕ คน

ท่านเองเป็นคนที่บ้านบึงพระโดยกำเนิด เริ่มเรียนหนังสือชั้นประถมปีที่ ๑-๔ ที่โรงเรียนวัดบึงพระ จากนั้นจึงมาเรียนที่โรงเรียนศิริวิทยากร ในตัวจังหวัดนครราชสีมา จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในสมัยนั้น เมื่อจบแล้วจึงได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครู ท่านเรียนได้เพียงครึ่งปี ก็ตัดสินใจลาออก เพราะสามารถสอบบรรจุเป็นครูประจำบาลได้ก่อน

ในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๔๙๔ หรืออีก ๘ ปีต่อมา ท่านใช้ชีวิตเป็นครูประจำบาลอยู่ในหมู่บ้านของท่านเอง และวนเวียนไปยังที่อื่น ๆ ในอำเภอโชคชัย ภายหลังประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ท่านจึงได้แต่งงานมีครอบครัว และมีลูกทั้งหมด ๔ คน ซึ่งปัจจุบันมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว ต่อมาได้เลิกกับภรรยาเนื่องจากความขัดแย้งเป็นส่วนตัว

ชีวิตที่โลดโผนของท่านได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ท่านได้ลาออกจากชีวิตการเป็นครูและใช้ชีวิตเร่ร่อนไปทำงานเป็นลูกจ้าง ณ โรงพยาบาลสวนปรุง (โรงพยาบาลประสาท) จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ประมาณ ๑ ปี ต่อมาจึงไปทำงานอยู่กับ ดร. ประภัทร ลิทธิสังข์ โรงเรียนการเกษตรแม่โจ้ (ปัจจุบัน

เป็น “สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้”)

ชีวิตช่วงต่อมาของท่านปักหลักลงที่สวนผลไม้ใน จ. จันทบุรี และด้วยวิสัยไฟความรู้ทางเกษตรของท่านมาแต่เดิม ประกอบกับความอดทนพากเพียร ท่านได้ช่วยเหลือนายจ้างสวนผลไม้ นั่น จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการปลูกพืชผลเป็นอย่างดี ความสามารถทางการเกษตรของท่านเริ่มฉายแวว ณ บัดนั้นเอง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ท่านเข้าสู่พิธีอุปสมบท ณ วัดโป่งแรด ต. พลับพล อ. เมือง จ. จันทบุรี ด้วยความสนใจอยากลองของท่านเอง และด้วยการสนับสนุนขอเป็นเจ้าภาพการอุปสมบทของนายจ้างท่าน หลังการอุปสมบทพระภิกษุจันทร์ก็ได้จำพรรษาอยู่ที่วัดในจังหวัดจันทบุรีประมาณ ๒ พรรษา ขณะที่ยังไม่สามารถหาอาจารย์สอนกรรมฐานได้

มาภายหลังได้ยืมกิตติศัพท์ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกขพลาราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิวาทะที่ท่านพุทธทาสมีต่อ มรว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งในสมัยนั้นยกย่องถือกันว่าเป็นผู้ที่ฝีปากเก่งกล้าหาคนได้ไต่ถาม ชีวิตทางธรรมอีก ๘ พรรษาของท่าน จึงอยู่ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรมที่สวนโมกขพลารามนี้เอง และนับเป็นพื้นฐาน

“ภายหลังการเข้าศึกษาปฏิบัติธรรมที่สวนโมกขพลาราม ยิ่งทำให้ท่านประจักษ์ในคุณค่าของป่าไม้และธรรมชาติยิ่งขึ้นไปอีก”

ทางธรรมที่สำคัญของท่าน ซึ่งส่งผลต่อวิถีการปฏิบัติงานและ
ปฏิบัติตนในเวลาต่อมา

บ่มเพาะของวิสัยรักธรรมชาติ

นับแต่ชีวิตในช่วงวัยเด็กเป็นต้นมา พระภิกษุจันทร์
มีความใฝ่รักในธรรมชาติป่า ด้วยฝังใจในสภาพเดิมบริเวณ
บ้านบึงพระ ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นป่าอันอุดม และในช่วงที่ท่าน
เล่าเรียนที่ ร.ร. ศิริวิทยากร ในจังหวัดนครราชสีมา นั้น เวลา
ส่วนใหญ่ภายหลังการเรียน ท่านก็ได้ใช้ไปกับการพักผ่อนที่
วัดป่าศรีพุทธาราม ซึ่งเป็นวัดป่าร่มรื่นในตัวจังหวัด

ภายหลังการเข้าศึกษาปฏิบัติธรรมที่สวนโมกขพลาราม
ยิ่งทำให้ท่านประจักษ์ในคุณค่าของป่าไม้และธรรมชาติยิ่ง
ขึ้นไปอีก คติของท่านอาจารย์พุทธทาสเกี่ยวกับคุณค่า
ของต้นไม้ ที่ท่านน้อมนำใส่ใจเสมอมาก็คือ “การตัดต้นไม้
ก็เหมือนกับการฆ่าลูกของตัวเอง” ท่านเล่าให้ฟังอย่าง
สะเทือนใจต่อการตัดต้นไม้ของชาวบ้านอย่างไม่นับยะบันยัง
ว่า “คุณลองคิดดูซิ คนที่ฆ่าลูกตัวเองได้ นั้นขนาดไหน”
ตามแนวทางของท่านอาจารย์พุทธทาสนั้นท่านกล่าวว่า
“ธรรมะก็คือตัวธรรมชาติ” การเข้าถึงธรรมก็คือการเข้าถึง
ตัวธรรมชาตินั่นเอง เมื่อพระภิกษุจันทร์ได้ปฏิบัติธรรม-
ฐานและเจริญรอยตามแนวทางเจ้าคุณอาจารย์ของท่าน ท่าน
ก็ยิ่งประจักษ์ชัดถึงความลึกซึ้งของธรรมและรักธรรมชาติมาก
ขึ้นเรื่อย ๆ

ด้วยนิสัยที่บ่มเพาะมาแต่วัยเยาว์ และการเข้า
ถึงธรรมะในชีวิตพรหมจรรย์นี้เอง ที่มีบทบาทต่อ
ปฏิบัติการอนุรักษ์ป่าไม้ของท่านในเวลาต่อมา

นิสัยอีกประการหนึ่งที่ท่านมีติดตัวมาแต่เยาว์ และ
ได้รับการปลูกฝังยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อมาอยู่ที่สวนโมกข์ก็คือ ความ
มุมานะในการงานและความสมถะ คติสวนโมกข์ที่เลื่องลือ

นั่นคือ “การทำงานคือการปฏิบัติธรรม” ซึ่งท่านได้ยึดถือ
ตามแนวทางนี้มาตลอด ท่านเองจะนำพาพระเถระและชาว-
บ้านในการทำงานทุกอย่าง นับตั้งแต่การตัดถนน เพื่อการ
สัญจรติดต่อกับทางหลวง ทำแนวป้องกันไฟรอบป่า การนำ
เพาะชำและปลูกกล้าไม้ รวมทั้งกิจอื่น ๆ ที่จะทำให้วัดและ
หมู่บ้านสถานที่อันร่มรื่นและสะอาด ทั้งท่านยังไม่หลงไหล
ไปกับค่านิยม การสร้างศาสนสถานวัตถุที่ใหญ่โต และ
มีความสิ้นเปลือง ที่ท่านมุ่งหวังจะเป็นการปลูกฝังวิสัยที่
เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม และการสร้างศาสนสถานอัน
สลับ پایะ เหมาะแก่การยกระดับทางจิตวิญญาณเท่านั้น
และนี่เองจะเป็นสิ่งที่ก่อปัญหาระหว่างท่านกับชาวบ้าน

การเริ่มต้นชีวิตเจ้าอาวาสและงานอนุรักษ์

ในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๘ คณะญาติโยมทางวัด
บึงพระเล็งเห็นว่าท่านเป็นพระนักปฏิบัติ ประกอบกับ
ตำแหน่งเจ้าอาวาสที่วัดได้ว่างลง จึงพร้อมใจกันนิมนต์ท่าน
กลับมารับการตำแหน่งเจ้าอาวาส จนกระทั่งปี พ.ศ.
๒๕๒๓ จึงได้รับการตั้งเจ้าอาวาสอย่างเป็นทางการ

สภาพของบ้านบึงพระและวัดบึงพระในขณะนั้น ก็
เป็นเช่นเดียวกับหมู่บ้านในท่ามกลาง กระแสโลกาสนินวาส
ทางบริโภคนิยมทั่วไป กล่าวคือมีการหลงไหลไปกับค่านิยม
สมัยใหม่ต่าง ๆ โดยเฉพาะทางที่จะนำไปสู่ความเสื่อมทั้งหลาย
คืออบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการมหรสพก็ดี การพนันก็ดี
โดยที่สุดคือการเปลี่ยนแบบแผนแนวความคิดไปในเชิงวัตถุ
นิยมมากขึ้น มองเห็นธรรมชาติเป็นเพียงโภคทรัพย์ที่ตนจัก
ต้องแก่งแย่งกันมาใช้สอย เสนอสนองความต้องการอันยิ่ง ๆ
ขึ้น เพราะแรงกระตุ้นทางค่านิยม ที่แผ่มาแก่สื่อมวลชน
ในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวให้ชัดขึ้นก็คือบรรดาโฆษณาสินค้า
ทั้งหลาย ที่ทำให้เกิดความวู่วามรู้สึกลอยล้าได้สิ่งต่าง ๆ

“สิ่งแรกที่ท่านทำก็คือการพยายามพัฒนาวัดให้รกรกรี้มด้วยต้นไม้ เพื่อให้เกิดความวิเวกเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม”

ขึ้นมา

พระภิกษุจันทร์เข้ามาพร้อมกับความคิดและการปฏิบัติ ที่ดูจะสวนทางกับค่านิยมดังกล่าว สิ่งแรกที่ท่านทำก็คือ การพยายามพัฒนาวัดให้รกรกรี้มด้วยต้นไม้ เพื่อให้เกิดความ วิเวกเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม โดยได้ปลูกแซมต้นไม้ ลงบน ลานวัดที่ชาวบ้านเคยใช้จัดงานมหรสพตลอดมา และเริ่มต้น งานอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าช้าสาธารณะขนาด ๘๒ ไร่ ๒ งาน อันเป็นที่ดินส่วนกลางที่ชาวบ้านมักนำศพมาทำพิธี ซึ่งแต่เดิมก็เป็นป่ารก ยากจะหาผู้ใดเหยียบย่างเข้าไป แต่ ปัจจุบันเพราะแรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ไม้ใหญ่ ๆ ถูกแย่ง กันตัดออกจนหมดกระทั่งไม้เล็กที่จะเติบโตขึ้นเสริมแทนที่ ก็สิ้นบุญเสียด้วยคมขวาน กลายเป็นดินฟ้าเพื่อการใช้สอย เผาถ่าน

ปัญหาหนักอกที่ตามมาของการขยายพื้นที่อนุรักษ์ ออกไปพ้นบริเวณวัด ก็คือพื้นที่ป่าช้าสาธารณะขณะนั้น ถูกบุกรุกเข้าไปจับจองรุกร้าโดยชาวบ้านบางส่วน การตัดสินใจอนุรักษ์และฟื้นฟูป่านั้นหมายถึงการขัดผลประโยชน์ กับชาวบ้านกลุ่มนั้นใน ๒ ประการด้วยกันคือประการแรก ชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปตัดไม้เพื่อใช้สอย และใช้เป็นที่ เลี้ยงสัตว์อีกต่อไปได้ และประการที่สองท่านยังขอร้องให้ผู้ ที่บุกรุกพื้นที่ป่าช้าสาธารณะ ยอมคืนผืนดินนั้นให้เป็นของ ส่วนกลางอันชอบด้วยกฎหมายเสีย

ท่านปฏิบัติงานอนุรักษ์และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ ได้ประมาณ ๔ ปี จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ความ ขัดแย้งและคำติเตียนโดยชาวบ้านบางกลุ่ม เริ่มมีมากขึ้น เรื่อย ๆ ประกอบกับการที่ท่านคิดว่า ตัวเองคงยังไม่มีบารมี และความรู้เพียงพอที่จะโน้มน้าวจิตใจของชาวบ้าน ท่านจึงได้ หันหลังกลับ มุ่งไปเอาดีทางการศึกษาเล่าเรียนทางด้าน ปรัชญาธรรมที่วัดขันเงิน ต. วังตะกอก อ. หลังสวน จ. ชุมพร

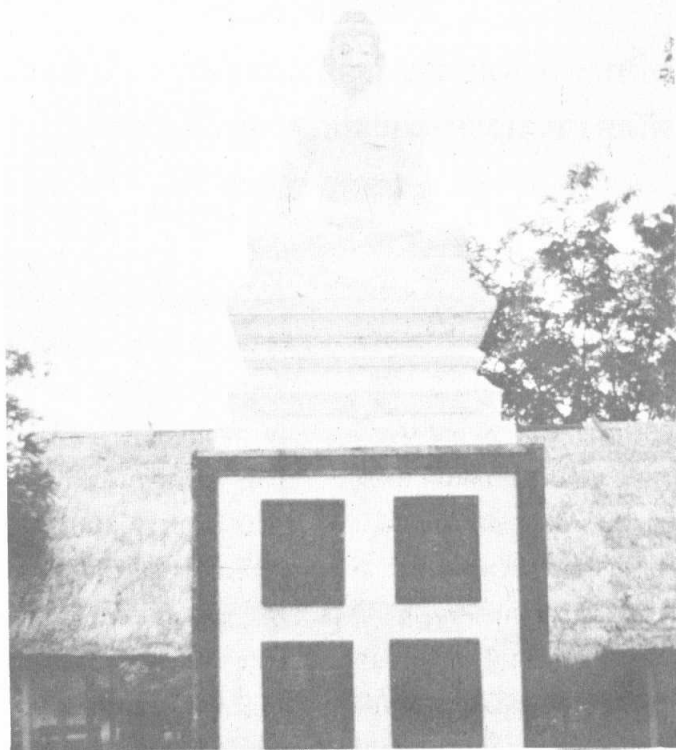
เริ่มเรียนทางด้านบาลีและสอบเรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านจึงสามารถสอบได้เปรียญธรรม ๗ ประโยค เมื่ออายุได้ ๕๖ ปีแล้ว ระหว่างการศึกษาเล่าเรียนที่จ. ชุมพร นั้น ท่านก็ได้ทั้งวัดบึงพระไปเสียทีเดียว ในช่วงระหว่าง ปรีมพรรษาท่านก็จะกลับมาจำพรรษาเป็นสิริมงคลแก่ ชาวบ้านบึงพระทุกปี ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับ ท่านจึงยังดำรงอยู่เสมอมา

แต่สิ่งที่ท่านได้รับเป็นบทเรียนจากการมุ่งเอาดีทาง การเล่าเรียน และแสวงหาประสบการณ์จากที่อื่นเป็นเวลา ๖ ปีนี้ ทำให้ท่านนึกคิดว่า ท่านไม่สามารถทำงานเพียงคน เดียวได้ การหาทางประสานงานกับองค์กรชาวบ้านในท้องถิ่น รวมทั้งการประสานงานกับองค์กรภายนอก เพื่อเสริมความ เข้มแข็งของงาน จึงจะทำให้งานลุล่วงด้วยดี

การริเริ่มโครงการอนุรักษ์

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ภายหลังจากพระมหาจันทร์กลับมา ท่านก็ได้เขียนโครงการเสนอขอฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพป่าใน เขตตำบลบึงพระ (อ. ไชยชัย) และเขตตำบลดอน (อ. ปัก-ธงชัย) ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้งหมด ๗ แปลง มีพื้นที่รวมกัน ทั้งหมดมากกว่า ๓,๐๐๐ ไร่ โดยได้ยื่นเสนอโครงการนี้ผ่าน การพิจารณาของคณะกรรมการสภาตำบล ทั้งตำบลท่า ลาดขาวและตำบลดอน และได้รับความเห็นชอบมีมติให้ ท่านสามารถเริ่มกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ ดังกล่าวได้ ทั้งนี้ท่านยังประสานงานกับทางอำเภอและสำนัก- งานที่ดินอำเภอ และผ่านการเห็นชอบให้ดำเนินการได้ด้วย

ในการดูแลรักษาป่าและฟื้นฟูสภาพป่า ท่านได้ร่วม- งานกับพระเถระในวัด และญาติโยมที่ศรัทธา เพื่อที่จะทำ การปลูกซ่อมแซมมีการนำเอาไม้เศรษฐกิจหรือพืชที่โตเร็ว อย่างเช่น สะเดา ชีเหล็ก กระถินยักษ์ และยูคาลิปตัสมา

ปลูก เนื่องจากท่านเล็งเห็นว่าไม้พวกนี้โตเร็ว ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสภาพป่า เพราะคลุมหน้าดินไว้ รวมทั้งสามารถทำเป็นแนวกันเขตพื้นที่สาธารณะได้อย่างชัดเจน และยังให้คุณค่าทางเศรษฐกิจอื่น ๆ อีกด้วย ที่เหลือจากพื้นที่ที่ท่านกันไว้สำหรับการปลูกป่าเศรษฐกิจคือพืชโตเร็วแล้ว ท่านยังปล่อยให้สภาพป่าบางส่วนฟื้นฟูขึ้นมาเอง โดยให้การดูแลรักษาและปลูกพืชอื่น ๆ แซมบ้าง และยังจัดทำแนวถนนรอบป่า เพื่อที่จะทำเป็นแนวป้องกันไฟป่าและยังการปลูกสร้างเรือนเพาะชำเพิ่มขึ้นอีก ๑ หลังด้วย

อาศัยที่ท่านเองเป็นผู้ที่ขยันใฝ่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรและพืชพรรณชนิดต่าง ๆ ซึ่งท่านได้ทำการศึกษาอย่างจริงจังมากกว่า ๓๐ ปี รวมทั้งท่านยังสนใจเข้าร่วมประชุมสัมมนา งานด้านการอนุรักษ์หรือความรู้เรื่องพรรณพืชอื่น ๆ เป็นประจำ จึงทำให้ท่านมีความรู้สูงมากในเรื่องพืชพรรณการเกษตร ซึ่งท่านได้ใช้วิทยาการทางการเกษตรสมัยใหม่ ให้เป็นประโยชน์กับงานอนุรักษ์ด้วย

ในด้านการประยุกต์หลักการทางพุทธศาสนา, ความ

เชื่อและพิธีกรรมเพื่อการอนุรักษ์ป่านั้น นอกจากท่านจะเทศน์อบรมชาวบ้านเสมอ ๆ ถึงคุณค่าของป่าทางด้านเศรษฐกิจ และในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม โดยท่านได้จัดงานอบรมธรรมขึ้นทุกปีในช่วงหน้าแล้ง มีการให้ชาวบ้านอยู่กลดเดินจงกรมและภาวนาในป่า เพื่อให้จิตใจของพวกเขาแนบแน่นกับป่าและขัดเกลากจิตใจตนเองมากขึ้น แล้วนั้น เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๓๐ ท่านยังชักชวนให้ระดมทุนเพื่อการจัดสร้างพระประธาน และประดิษฐานเป็นสง่าอยู่กลางป่าอนุรักษ์ ซึ่งต่อมาชาวบ้านเรียกขานพระพุทธรูปองค์นี้ตามลักษณะสีสนว่า “หลวงพ่อขาว” และยังติดภาพพุทธประวัติแบบที่สวนโมกขพลาราม สุราษฎร์ธานีไว้ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาอันจะเป็นประโยชน์กว้างขวางสืบไป” และยังได้ประกาศเป็นเขต “พุทธมณฑล” เพื่อการคุ้มครองป่าภายในพุทธมณฑลก็จะมีกฎและศาลาปฏิบัติธรรมซึ่งจะใช้ได้ทั้งกับภิกษุสามเณร ญาติโยม อุบาสก อุบาสิกาต่าง ๆ ที่ต้องการปฏิบัติธรรมในป่า เป็นประโยชน์อีกสอดหนึ่งด้วย

การดำเนินการอนุรักษ์ที่สาธารณประโยชน์
จำนวน ๗ แปลงของท่านอาจารย์มหาจันทร์ คุณวุฒไธ

ใช้ว่าจะราบรื่นมาโดยตลอด หากจะมองย้อนไปนับแต่ช่วงที่ท่านกลับจากสวนโมกข์มาใหม่ ๆ เพื่อมาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดบึงพระนี่แล้ว ดูเหมือนว่าการกระทำและแนวคิดต่าง ๆ ของท่าน จะสวนทางกับสภาพสังคมของบ้านบึงพระที่เป็นอยู่โดยสิ้นเชิง เนื่องจากการที่ชาวบ้านคุ้นเคยกับการใช้ประโยชน์จากป่าในระยะสั้น ดังเช่น การตัดไม้ทำฟืน เป็นต้น จนกระทั่งการขยายพื้นที่ป่าช้าจำนวน ๘๒ ไร่เศษ ไปเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่กว้างขวางออกไปจนถึงเขตอำเภออื่นคือ อ. บักรังชัย ก็ย่อมจะทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น ตามลำดับ

ท่านอาจารย์เปรียบเทียบกับความรักธรรมชาติของคนในสมัยนี้ว่า “รักเหมือนกับเห็นหมูอ้วน ๆ หรือไก่อ้วน ๆ” คือมองเห็นเพียงประโยชน์ที่จะได้จากการบริโภคธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่ความรู้สึกรัก เมตตา หรือการเข้าถึงคุณค่าทางนามธรรมของป่าไม้นั้นไม่มี ดังนั้นป่าที่มีอยู่จึงถูกถางทำลายลงอย่างน่าเสียดาย

ประกอบกับมีผู้นำและผู้มีอิทธิพลบางท่าน ไม่พอใจในบุคลิกของท่านที่ค่อนข้างเป็นคนตรงไปตรงมา และไม่ค่อยยอมอ่อนข้อให้ใครในเรื่องความถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่องที่

ท่านจะไม่ยอมให้ใครเข้ามาแทรกแซง ถือเอาประโยชน์อันมิชอบในการบริหารวัด จึงมีการยื่นจดหมายร้องเรียนไปยังพระเถระผู้ปกครอง ตั้งแต่ระดับเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ จนถึงเจ้าคณะจังหวัด และการเดินขบวนร้องเรียนโดยชาวบ้านที่หลงผิดบางส่วน ที่ร้ายแรงที่สุดเห็นจะเป็นคราวที่ท่านไปไกลที่บริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรมในปี ๒๕๓๒ เพื่อจะให้เป็นสวนในเวลากลางวัน ซึ่งพอดกกลางคืนก็มีการยิงปืนเข้ามารบกวน

แต่สิ่งเหล่านี้ท่านเองไม่ได้ใส่ใจเอาความแต่อย่างใด เพราะเห็นว่าการตอบโต้มีแต่จะทำให้เรื่องราวเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก และพระผู้ใหญ่ที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอยู่คือพระราชสิมาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา ก็เข้าใจงานที่ท่านทำ เพราะท่านคอยรายงานพระผู้ใหญ่ให้ทราบอยู่เป็นระยะ ๆ

บทสรุป

งานที่ท่านอาจารย์มหาจันทร์ กำลังทำอยู่ทุกวันนี้ จะเป็นงานที่หนักและท้าทายเอาการต่อท่าน โดยเฉพาะเมื่อ

**“ถ้าใครเป็นเจ้าของอวาสมาเจอเจ้าพ่ออย่างนี้
ผมเองก็คิดว่าพระหนุ่ม ๆ ก็อาจจะอยู่ไม่ได้”**

พิจารณาชีวิตซึ่งล่วงเข้าสู่ปัจฉิมวัยของท่านแล้ว ความยากลำบากที่เกิดขึ้นแก่ท่านทางร่างกาย คงจะเป็นที่คำนวณได้ แต่ก็อาศัยการยึดมั่นในปณิธานอย่างแน่วแน่ในเรื่องการอนุรักษ์ กอปรกับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในตัวธรรมะหรือธรรมชาติในความหมายของชาวสวนโมกข์ จึงยืนหยัดฟันฝ่าอยู่ได้ ท่านเคยกล่าวถึงความรู้ลึกที่ท่านต้องเข้ามารับภาระที่หนักอึ้งของงานอนุรักษ์ของท่านในการประชุมพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ป่าครั้งหนึ่ง (การสัมมนาพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ๒๗-๓๐ พ.ย. ๒๕๓๓ วัดพรหมราชนครราชสีมา) ว่า

“ความที่ว้ารักแผ่นดิน รักสัตว์ รักต้นไม้ ถึงปีสุนัขจึงจอกมันก็จะมาร้องในฤดูนี้ เดือนสิบสอง เดือนอ้าย กระต่ายปากมี พวกนกต่าง ๆ ก็มี มันอดที่จะสงวนไว้ไม่ได้ ถ้าสงวนไว้ได้มันก็เป็นสิ่งที่ตั้งมเกลือกิน ใครเห็นก็พอใจ แต่ก่อนเด็ก ๆ มันจะรู้จักต้นไม้ต้นหญ้า เคี้ยวนี้ไปถามดูเลยต้นเต็งเป็นอย่างไร มะค่าเป็นอย่างไร ไม้รู้เด็กก็ไปไกลเหมือนกัน ความเปลี่ยนแปลงทำให้เด็กไม่รู้จัก

สภาพความเป็นอยู่ เพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่”

จะเห็นได้ว่าความรักความเมตตาที่ท่านมีต่อธรรมชาติ นั้น ไม่เพียงแต่จะมีต่อคนเท่านั้น ยังแผ่ไปถึงสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้งนก หนู แมลงต่าง ๆ ที่ต่างก็ร่วมกันอาศัยหากินอยู่ในป่าผืนเดียวกัน ทุกวันนี้ท่านมักจะกล่าวกับคนที่สนิทกับท่านว่า “นกเริ่มกลับมามีมากขึ้นและจะส่งเสียงร้องลั่นป่า เมื่อเวลามันกลับรังในตอนเย็น” ภายหลังจากการที่ปาวนุรักษ์เริ่มจะฟื้นฟูเข้าสู่สภาพเดิมของมันบ้างแล้ว

ทว่ากับกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม ที่ต้องสูญเสียผลประโยชน์ไปจากการทำงานอนุรักษ์ของท่าน หรือผู้ที่มองไม่เห็นคุณค่าของป่าที่ท่านทำการรักษา ต่างก็หาอุบายต่าง ๆ มากลั่นแก่ง และข่มขู่ ซึ่งรวมไปถึงการเดินขบวนและยื่นหนังสือร้องเรียน เพื่อให้ท่านออกจากตำแหน่งเจ้าอวาสให้ได้ ท่านสะท้อนภาพนี้ในที่ประชุมการสัมมนาครั้งเดียวกันว่า

“ถ้าหากว่าเราตัดผมออกจากเจ้าอวาสได้ เมื่อนั้นเขาก็มีอิสระ ที่ดินสาธารณประโยชน์ก็สุดแล้วแต่ มันจะผันแปรไปตามที่เขาต้องการ วัดมันก็จะผันแปรไปตามที่เขาต้องการ ถ้าใครเป็นเจ้าของอวาสมาเจอเจ้าพ่ออย่างนี้ ผมเองก็คิดว่าพระหนุ่ม ๆ ก็อาจจะอยู่ไม่ได้ เขาเดินขบวนมากก็ไม่ใช้ธรรมดา ไปแจ้งตำรวจ แทนที่จะมาคนเดียวเขาก็เอาพรรคพวกฝ่ายตรงข้ามมากับตำรวจ ผมอยู่ไม่ได้ก็ต้องออกจากวัด ครั้งสุดท้ายเขายกขบวนมาประท้วงให้ออกจากเจ้าอวาสอีก ผมสู้ไม่ได้ก็ต้องออกจากวัด ก็ตามกันจั่วละหวั่น เจอที่ไหนก็เก็บที่นั่น วัน ๆ ถึงขนาดนั้น ถ้าเจอเขาก็คงจะเป็นเหยื่อเขาจริง ๆ”

พฤติกรรมเหล่านี้บางครั้งก็อดทำให้ท่านหัวโนไปบ้างมิได้ แต่ก็อาศัยกรรมฐานและปัญหาเข้าช่วย จึงทำให้จิตใจท่านสงบเย็นลงได้บ้าง กระทั่งทุกวันนี้ แม้จะมีอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย แต่ท่านก็ยังคงปฏิบัติตามอุดมการณ์ที่ตนเชื่ออยู่ต่อไป

มองลอดหน้าต่างวัด

ห้ามหมิ่นประมาทสมเด็จพระสังฆราช

ไทยรัฐ ๒๔ มี.ค. ๒๕๓๕ น. ๘

นายเสมอ นาคพงษ์ อธิบดีกรมการศาสนาเปิดเผยว่า พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปรับปรุงเพิ่มเติมจาก พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้มีการเพิ่มเติมบทลงโทษที่สำคัญคือ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสมเด็จพระสังฆราช ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ และผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ หรือคณะสงฆ์อื่น อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งบทลงโทษดังกล่าวไม่เคยระบุไว้ใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์มาก่อน นอกจากนี้ยังมีการระบุใน ม.๗ ว่า พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชหนึ่งองค์ ซึ่งเดิมไม่ได้ระบุจำนวนแต่เกรงว่า จะเกิดความแตกแยกนิกายอื่นขึ้น จึงให้มีการระบุจำนวนเพื่อป้องกันไว้ก่อน

อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวว่า ใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ฉบับใหม่นี้ยังมีการเพิ่มจำนวนกรรมการมหาเถรสมาคม โดยการแต่งตั้งจากเดิมไม่เกิน ๘ รูป เป็นไม่เกิน ๑๒ รูป ซึ่งทางมหาเถรสมาคมจะดำเนินการแต่งตั้งเพิ่มในเร็ว ๆ นี้ และเพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัย และเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ ให้มหาเถรสมาคมสามารถรากลุ่มมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครองสำหรับพระภิกษุและสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ได้ ส่วน

การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ธรณีสงฆ์ หรือศาสนสมบัติกลาง ซึ่งเดิมกระทำได้โดย พ.ร.บ. นี้เท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า จึงได้อนุโลมให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาได้ หากมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้องและได้รับคำผาติกรรมนั้นแล้ว จะช่วยให้การโอนกรรมสิทธิ์ง่ายขึ้น ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว

ศาสนากับการเมือง มติชน ๑๖ มี.ค. ๓๕ น. ๘

ศาสนาควรจะแยกออกจากการเมืองอย่างเด็ดขาดหรือไม่ และพระควรแยกตัวเองออกจากการเมืองอย่างเด็ดขาดหรือไม่ เป็นคำถามที่ถูกเถียงกันมานาน ดูเหมือนว่าทุกศาสนาในโลกมักประสบกับปัญหานี้เหมือนกัน ดังนั้นคงจะยากยิ่งที่จะชี้ดวงชี้ขาดออกมาให้ชัดว่า ควรจะแยกศาสนาออกจากการเมืองหรือไม่ ถ้ามองในแง่พื้นฐานของศาสนาในโลก ก็ย่อมแตกต่างกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและการเมืองแตกต่างกัน ฉะนั้นจึงยากยิ่งที่จะขีดเส้นแบ่งความเกี่ยวพันกันออกชัดเจนระหว่างศาสนากับการเมือง

สำหรับเมืองไทยแล้วการเมืองวิ่งเข้าหาศาสนา เกี่ยวพันกับวัดและพระเพื่อหวังผลประโยชน์ เรื่องที่น่าวิตกของพระเถระคือเกรงว่าจะใช้ศาสนาเพื่อผลประโยชน์ของการเมือง หรือเกรงว่าศาสนาและพระจะเป็นเครื่องมือทางการเมือง ดังนั้นดาร์ของพระเถระที่ไม่ต้องการให้พระสงฆ์เกี่ยวข้องกับการเมือง จึงเป็นเรื่องที่มีเหตุผล แต่การชี้ชัดเจนนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะศาสนา การเมืองพัวพันกันกับชาวโลกีย์ เป็นความสัมพันธ์สองด้านของบุดูชน

เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องของความเหมาะสมของศาสนจักร ที่แต่ละปัจเจกจะจำกัดเอาเอง มิให้การเมืองเข้ามาหาประโยชน์จนเกินเลย ถ้าหากรักษาความพอดี ความเหมาะสม ความงามของสมณะ ปลอดจากโลกวัชระ มิได้ล่องเข้าไปในการเมืองจนเสียความพอดี มนุษย์บุดูชนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่า เกิดดุลยภาพขึ้นหรือไม่ระหว่างศาสนากับการเมืองในแต่ละปัจเจกของแต่ละศาสนา

วัดเชตุพนพื้ชาดคนเฝ้าวัด รำพันญาติโยมมุ่งสร้างโบสถ์-เจดีย์เมืนศาสนทายาท

มติชน ๑๘ มี.ค. ๓๕ น. ๑๘

พระมหาสุวัฒน์ สุวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชตุพนและผู้จัดการ ร.ร.เชตุพน จ.เชียงใหม่ ได้บรรยายเรื่อง ร.ร.พระปริยัติธรรมในโครงการขยายโอกาสการศึกษา เมื่อเร็วๆ นี้ที่โรงแรมแก่นอินทร์ จ.ขอนแก่น ท่านได้บรรยายถึงโครงการขยายโอกาสการศึกษาและงานของท่าน โดยท่านให้เหตุผลว่าปัจจุบัน ร.ร.ปริยัติธรรมแผนกสามัญมีพระเณรที่จะเข้าไปเรียนนับว่าน้อยลงทุกปี ในโอกาสขยายการศึกษาเช่นนี้ ทางกระทรวงศึกษาธิการต้องให้กรมศาสนาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัด ร.ร.ปริยัติธรรม และถือเป็นการส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างศาสนทายาทไปด้วย

อย่าง ร.ร.ปริยัติธรรมของท่าน ปัจจุบันมีเด็กยากจนที่มีปัญหาทางครอบครัว ตลอดจนเด็กเกรที่รับมาจากสถานพินิจ ที่ถูกสังคมทอดทิ้งเข้ามาเรียนมากขึ้น โดยจัดการเรียนการสอนให้ฟรีทุกอย่าง และอยากจะเรียกร้องให้ญาติโยมหันมาสนใจเรื่องของการพัฒนาคนมากกว่าการสร้างวัตถุ

สมยศ สันตพันธุ์ พระมหาดำเนิน จิตตโสโพน พระหนุมผู้สานช่องว่างระหว่าง วัยรุ่น กับพระพุทธศาสนา มติชน ๒๕ มี.ค. ๓๕ น. ๓๒

สภาพปัจจุบันดูเหมือนสังคมจะละเลยศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนจนห่างเหินพุทธศาสนา หรือวัดวาอาราม ภาวะเช่นนี้เองที่มีพระกลุ่มหนึ่งมองเห็นปัญหาดังกล่าว และพยายามที่จะแก้ปัญหาด้วยการปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน โดยอาสาสมัครเป็นวิทยากรบรรยายให้แก่นักเรียน ร.ร.สระแก้ว จ.ปราจีนบุรี

พระมหาดำเนิน จิตตโสโพน แห่งวัดนาคกลางวรวิหาร กรุงเทพฯ หัวหน้าวิทยากรประจำอยู่ที่ ร.ร.พุทธศาสนาวินาศวิทยาวัดประยูรวงศาواس ด้วยความคิดถึงบ้านเกิดและวัยเพียง ๒๑ พรรษา ได้มองเห็นความห่างเหินระหว่าง

พระสงฆ์กับเยาวชน จนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อศาสนา อันส่งผลไปถึงจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและคุณธรรม

และในระหว่างที่ ร.ร.สระแก้ว ได้ออกค่ายพุทธบุตรนี้เองพระดำเนินและคณะพระวิทยากรได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นการประยุกต์ธรรมะให้เข้ากับสังคมวัยรุ่น โดยใช้ภาษาที่เรียบง่ายและดึงดูดความสนใจตลอดจนให้ความเป็นกัลยาณมิตร ให้พวกเขามีความรู้สึกว่า พระสงฆ์มิใช่สิ่งที่อยู่สูงเกินไปหรือพูดแต่ภาษาธรรมะ

ทแก้ว ภูกล้า ชูระพระศาสนา ไทยรัฐ ๑๖ มี.ค. ๓๕ น. ๑๗

สมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัสฯ ในฐานะกรรมการมหาเถรสมาคม ดึงการเทศนา ถิ่นที่รักสามัคคี ธรรมาธิปไตยของพระยันตระว่า ไม่สมควร เพราะเกรงว่าจะตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง ทว่าพระยันตระเดินทางไปได้ดังนี้ ในสายตาของกรรมการมหาเถรสมาคมอีกรูปหนึ่ง อย่างสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี ก็เห็นว่าไม่มีข้อครหาที่น่าตำหนิ เมื่อไม่เข้าไปยุ่งกับการเมือง ถือว่าไม่ฝืนนิมิตมหาเถรสมาคม

แต่ถ้าพระอยู่ในกรอบความเป็นพระไม่ล้ำเส้นพระธรรมพระวินัย กฎหมายและ พ.ร.บ.สงฆ์ ก็ดำรงอยู่ในความเป็นพระได้

ไม่ว่าพระยันตระจะไปที่ไหนข่าวที่เข้ามาคือ ประชาชนเหมือนกระแสน้ำที่หลังไหลพียงเทคนกัน ผมฟังคำสอนก็ยังจับความพิสดารอันใดไม่ได้ กระทั่งถื่นที่รักสามัคคี ธรรมาธิปไตยพียงไปแล้วก็ยังไม่ไ้ดวงตาเห็นธรรม อาจจะเป็นเพราะท่านมีวัตรปฏิบัติหมดจดงดงาม น่าเลื่อมใส มีวิธีสอนธรรมะที่น่าสนใจ ดูเหมือนว่าคนไทยส่วนใหญ่แล้งศรัทธาต่อพระในศาสนามานาน เมื่อมาเจอบ่อศรัทธาใหม่ก็แตกตื่นกันตรงนั้นมหาเถรสมาคมน่าจะนำไปเป็นหัวข้อสนทนาในการประชุมต่อไป ว่าพระรูปไหนจะไปเทศน์เรื่องอะไร เหมาะกับกาลเทศะหรือไม่

ขอเชิญซื้อหนังสือ

สนทนากับท่านพุทธทาสภิกขุ

ว่าด้วยเรื่อง

การศึกษา นิเวศวิทยา และการเมือง

โดย

ส. คีวรักษ์

คำนำโดย น.พ. ประเวศ วะสี

รายการเวทีชาวบ้าน ดำเนินรายการโดย เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ราคาจำหน่ายเล่มละ ๕๕ บาท
ท่านที่สนใจสั่งซื้อโดยตรง จะได้รับราคาพิเศษลด ๒๐% เหลือ ๔๔ บาท โดยธนาณัติ

ส่งจ่ายในนาม

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา

๑๒๔ ซ. วัดทองนพคุณ ถ. สมเด็จพระเจ้าพระยา

คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

* ค่าจัดส่งฟรี *

บทสัมภาษณ์

ผู้หญิงกับพุทธศาสนา

ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

● ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้หญิงมีบทบาทอย่างไรในพระพุทธศาสนา

ต้องย้อนไปในสมัยพุทธกาล ศาสนาพุทธมีพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นตัวแปรที่จะบอกว่าศาสนาพุทธจะดำรงอยู่หรือเสื่อมลง เมื่อดูในกลุ่มภิกษุณี พระผู้หญิงในสมัยนั้นปฏิบัติเหมือนพระ คือทำพิธีกรรม ปฏิบัติธรรม เทศน์ เป็นผู้ชี้้นำชาวาส

ส่วนบทบาทของอุบาสิกา นอกจากจะเป็นผู้ปฏิบัติธรรมแล้ว ยังเป็นผู้สนับสนุนคณะสงฆ์ เป็นที่ปรึกษา คณะสงฆ์ เป็นผู้ที่ย่อยชี้นะได้ หากพระสงฆ์กระทำผิด

ปัจจุบัน ไทยไม่ยอมรับให้มีภิกษุณี พุทธบริษัทจึงยืนอยู่บนสามขา ไม่มีบทบาทของผู้หญิงที่เป็นบุคคลที่ควรแก่การกราบไหว้บูชาและสืบทอดศาสนา และบทบาทของอุบาสิกาที่เหลือเพียงผู้ปฏิบัติธรรมเท่านั้น และเป็นเพียงผู้สนับสนุนคณะสงฆ์ คือ ใส่บาตรตอนเช้า

อาจารย์มองภาพรวมของผู้หญิงที่นับถือศาสนาพุทธในปัจจุบันอย่างไร

ผู้หญิงในบ้านเรา ขาดการศึกษาทางพุทธศาสนา ไม่มีระบบให้ผู้หญิงศึกษาพุทธศาสนาเลย ขณะที่ผู้ชายมีสิทธิ์บวชอย่างน้อยก็ ๓ เดือน ผู้หญิงจึงไม่มีความรู้ ทำได้เพียงปฏิบัติธรรม ซึ่งก็ปฏิบัติไปอย่างงู ๆ ปลา ๆ พระสอนอะไรก็เชื่อ ไม่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อย่างพระนิกร แม้จะปาราชิกแล้ว ก็ยังมีผู้หญิงสี่ห้าร้อยคนมาเดินตาม

นี่เป็นเพราะผู้หญิงไม่สามารถแยกแยะคำสอนที่ถูกหรือผิดได้ มีแต่ศรัทธานำหน้า ไม่มีปัญญาตามควบคุม ฉะนั้น ผู้หญิงจึงอยู่ในภาวะที่ล่อแหลม อันตรายในแง่ของศาสนา เพราะไม่เข้าใจ ไม่มีโอกาสได้เรียน ไม่มีระบบการศึกษาอย่างแท้จริง

แสดงว่าบทบาทของผู้หญิงด้อยลงมาก

มันเสื่อมลงไม่เฉพาะค่านิยมของสังคมในวงกว้าง ก่อนข้างจะมีปฏิกิริยาเชิงลบต่อผู้หญิงเช่น ความเชื่อว่าผู้หญิงสกปรก ตามสตูป เจตีย์จะเห็นว่ามีป้ายติดไว้ ห้ามผู้หญิงเข้า เราก็จะเกิดคำถามว่า---ทำไม??

พระบางรูปอธิบายว่า เวลาก่อเจตีย์จะใส่พระบรมสารีริกธาตุไว้ในเจตีย์ หากผู้หญิงขึ้นไปเดินทักษิณาวัตรรอบเจตีย์จะทำให้พระธาตุเสื่อม นี่ไม่ใช่ความเชื่อทางศาสนา

พุทธ แต่เป็นความเชื่อทางสังคมไทย ทำให้ผู้หญิงมองว่าตัวเองต่ำด้อยไม่มีค่า สกปรกและเป็นศัตรูต่อพรหมจรรย์

แล้วจริง ๆ ผู้หญิงเป็นศัตรูต่อพรหมจรรย์หรือเปล่า

ศัตรูพรหมจรรย์มันเป็นด้วยกันทั้งสองฝ่าย หญิงก็เป็นศัตรูพรหมจรรย์ของชาย ชายก็เป็นศัตรูของหญิง คำสอนในพระไตรปิฎกบอกไว้ชัดเจนเลย แต่บ้านเรามีแต่พระสงฆ์เท่านั้นเป็นผู้สอน จึงตอกย้ำว่าหญิงเท่านั้นที่เป็นศัตรูพรหมจรรย์

ฉะนั้น ผู้หญิงเข้าวัดไม่ได้ เข้าไปทำให้พระวุ่นวาย แต่ความวุ่นวายที่จริงไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้หญิง แต่อยู่ที่ใจของพระเอง อาจไม่มีผู้หญิงคนไหนเข้ามาบ้านเข้านั่น พระสงฆ์ก็อาจวุ่นวายด้วยจินตนาการของผู้หญิง ที่อยู่ในหัวใจของพระเองได้ สิ่งนี้สังคมไทยไม่เคยวิพากษ์ เราจึงปล่อยให้การตอกย้ำนั้นวันจะทวีความรุนแรงขึ้น

มีทฤษฎีอย่างไรต่อกรณีความสัมพันธ์ล้าลึก ระหว่างพระสงฆ์และลัทธิ

จริง ๆ แล้วมารของพุทธศาสนามันอยู่ในใจของผู้ปฏิบัติเอง ถ้ามีความยึดมั่น ไม่ว่าจะมีความเชื่อมาเฝ้าโลมอย่างไรก็สามารถผ่านพ้นไปได้ มีคำสอนอีกตอนหนึ่งที่สังคมไทยไม่ค่อยนำมาสอน ซึ่งตรงมาก คือ สอนว่า ถ้าพระเห็นผู้หญิงที่อายุไล่เลี่ยกับแม่ ก็ปฏิบัติต่อเขาเหมือนแม่ ถ้าเขาอายุไล่เลี่ยกับน้องเราก็ให้ปฏิบัติต่อเขาเหมือนน้อง คำสอนนี้ไม่ค่อยนำมาพูด พูดแต่ว่าให้หลีกเลี่ยง เหมือนผู้หญิงเป็นตัวปัญหา เป็นตัวกิเลส แต่ปัญหามันไม่ได้อยู่ที่ผู้หญิง มันอยู่ที่ใจของพระ

ให้เราจัดผู้หญิงออกไปจากวัดทั้งหมด ก็ไม่ได้หมายความว่าพระบางรูปจะเลิกฟังชาน มันอยู่ที่จิตใจ รูปปั้นมันไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยตาหรอก แต่เห็นได้ในจินตนาการ

ในความรู้สึกของคนที่เกี่ยวข้องอาจคิดว่าศาสนาเสื่อม แต่เมื่อปีที่แล้วเราพูดกันถึงวิกฤตทางศรัทธา คือศรัทธาเสื่อม ไม่ใช่ศาสนาเสื่อม เคยทำวิจัยจากเด็กในมหาวิทยาลัย ผลออกมาชัดมาก คือส่วนมากยังเคารพในคำสอนของพุทธศาสนา แต่ไม่เคารพในคำสอนของพระสงฆ์

วิธีแก้ปัญหานี้จะทำได้อย่างไร

พระสงฆ์บ้านเราก็มืดมนอยู่มากในระบบการศึกษา พระสงฆ์บ้านเราใครก็เข้ามาบวชได้ เมื่อบวชแล้วก็ไม่มีกฎเกณฑ์ว่าจะต้องเรียน

ฉะนั้น เราจะได้พระสงฆ์ส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นตาสีตาสา ลูกชานาเข้ามาบวชเหลืองหม่นเหลือง ทำพิธีกรรมทางศาสนาและเข้าใจพุทธศาสนาได้บ้างระดับหนึ่ง แต่ไม่เข้าใจถ่องแท้

ดังนั้น ถ้าเราไปคาดหวังให้พระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้อบรมสั่งสอน พูดถึงปัญหาสังคม ความคาดหวังของเราไม่มีฐาน

นี่เป็นระบบที่พระสงฆ์เองต้องสังคายนา คือจัดระบบการศึกษาของพระสงฆ์ พระสงฆ์ทุกรูปที่บวชต้องเรียนต้องให้เป็นกฎ เพราะถ้าบวชแล้วไม่เรียนก็จะเป็นที่คาดหวังผิด ๆ ของชาวบ้าน เป็นการ “คัดเลือก” คนที่เข้ามาบวช เป็นวิธีการจัดพระที่ไม่รู้จริงออกไปได้ในระดับหนึ่ง แต่คงไม่ทั้งหมด

แล้วหนทางแก้ปัญหาในส่วนของผู้หญิงเองล่ะ

ต้องให้การศึกษาพุทธศาสนากับผู้หญิง อย่างน้อยในขั้นพื้นฐาน เราจะได้รู้ว่า ทำอย่างนี้ผิด สอนอย่างนี้ผิดแล้ว ไม่งั้นผู้หญิงจะไม่รู้อะไรเลย ไม่ว่าใครชักนำไปทางไหน พอถูกใจหน่อยก็ศรัทธาตามเขาไป ตอนที่พระนิกรมาพูดที่ธรรมศาสตร์ ผู้หญิงนั่งขวบตามมาฟังไม่รู้ก็รื้อยก็พันคน แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเองไม่มีหลักทางใจเลย ความศรัทธานำหน้า มันก็พาไปไหนไม่รู้

ผู้หญิงจะช่วยผู้หญิงกันเองได้ดี คือ มีสำนักปฏิบัติธรรมที่ผู้หญิงเป็นอาจารย์สอนกรรมฐาน จะเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้หญิงดีที่สุด

ฉะนั้น ถ้าเราเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทใน

การสอนธรรมะได้จะกันและแก้ปัญหาตรงนี้ไปได้จุดหนึ่ง ตอนนี้ก็เริ่มมีบ้างแล้ว

และผู้หญิงต้องมั่นใจในศักยภาพของตัวเองว่า สามารถบรรลุธรรมได้ อย่างน้อยเนื้อตัวใจว่าเกิดเป็นลูกผู้หญิงไม่สามารถทำบุญให้พ่อแม่ขึ้นสวรรค์ได้ แต่ลูกผู้ชายสิให้พ่อแม่เกาะผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ นี่ไม่ใช่แนวคิดของพุทธ แต่เป็นแนวคิดของฮินดู พ่อแม่จะไปสวรรค์หรือลงนรกขึ้นอยู่กับตัวพ่อแม่เอง

การเปิดโอกาสให้มีการบวชภิกษุณีจะเป็นวิธีแก้ปัญหาทางหนึ่งหรือเปล่า

การบวชภิกษุณียังเป็นเรื่องไกลตัวมาก ที่ใกล้ตัวคือแม่ชี ทำอย่างไรเราถึงจะยกระดับเขา ให้การศึกษาเขา และในที่สุดแม่ชีก็สามารถเป็นองค์กร เป็นปัจจัยบุคคลกลุ่มใหม่ที่จะให้การศึกษากับผู้หญิง แต่ในปัจจุบัน แม่ชีก็ยังไม่มีความพอ เพราะแม่ชีก็มีความรู้แค่ ๔ เราก็ต้องยกระดับเขาโดยการให้การศึกษาแก่เขา

บางคนไม่เข้าใจว่า ทำไมเราถึงต้องพูดเรื่องปัญหาแม่ชี เป็นปัญหาของชนกลุ่มน้อย เขาไม่เข้าใจว่า แม่ชีกับปัญหาพระสงฆ์เป็นการสะท้อนภาพความต้องการของผู้หญิงในพุทธศาสนา ว่าผู้หญิงต้องการใกล้ชิดกับศาสนา แต่มันไม่มีโอกาส ฉะนั้น การแก้ปัญหาแม่ชีในที่สุดแล้ว มันก็จะเป็นการแก้ปัญหาผู้หญิงในส่วนรวม เพราะถ้าแม่ชีมีการศึกษา ช่วยตัวเองได้ ในที่สุด เขาก็จะช่วยสังคมและคนอื่นได้

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓๒ หน้า ๒๔

ตู้หนังสือเสขิยธรรม

นับ

ถอยหลังไปเมื่อประมาณ ๒ ปีที่ผ่านมา มีการรวมตัวของพระนักพัฒนากลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งโดยใช้ชื่อ “เสขิยธรรม” จากวันนั้นมาเสขิยธรรมมีกิจกรรมที่ปรากฏสู่สายตาของทุกคนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กับนับวันเสขิยธรรมก็มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จนถึงวันนี้กลุ่มพระนักพัฒนา ภายใต้เสขิยธรรมมีอายุการจัดตั้งกลุ่มครบรอบ ๒ ปีแล้ว เพื่อเป็นการระลึกถึงโอกาสอันดีนี้ กองสภารณียกรเสขิยธรรมขอให้คำสัญญาจะจัดทำจดหมายข่าวเสขิยธรรมให้มีคุณภาพที่สุดสำหรับในคอลัมน์ตู้หนังสือเสขิยธรรมเอง ก็จะพยายามจัดทำหนังสือที่แน่นด้วยคุณภาพมาถวายเป็นบรรณาการแก่ท่านสมาชิกมากขึ้น ขอเพียงท่านทำตามกติกาที่เราได้ระบุไว้ข้างล่างนี้ หนังสือที่มีสาระที่ทางกองสภารณียกรได้แนะนำไปก็ถึงมือท่านแน่นอน และก็เช่นเดียวกัน ในฉบับนี้เราก็มีหนังสือดี ๆ มาแนะนำให้ท่านได้ลองพิจารณาดูหลายเล่มทีเดียว ลองอ่านอย่างพิจารณาดูสิครับ

วิระพันธ์ วุฒิบุญญะ

ทำทางกริยา กับบวชตามขนบธรรมเนียมเท่านั้น หากแต่เป็นการฝึกหัดขัดเกลาดนเอง ให้มีความรู้เท่าทัน ควบคุมตนเองได้ดี และยังบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมเป็นอเนกประการ นอกจากนี้ยังเป็นการสืบต่ออายุพระศาสนาให้ยั่งยืนต่อไปด้วย การบวชจะให้มื่ออันสูงส่งนั้น ผู้บวชต้องมีความตั้งใจในการศึกษา และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง และมีครูบาอาจารย์คอยเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำสั่งสอนอย่างถูกต้องทุกขั้นตอนในแง่มุมของการบวช

ดังนั้นหนังสือคำสอนผู้บวชใหม่ (นวกานุสาสน์) เล่มนี้ จึงเหมาะสำหรับผู้ที่จะเข้าไปบวชใหม่ ทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการบวชการประพฤติพรหมจรรย์ และความหมายคำที่ใช้เรียกภิกษุในพุทธศาสนาและกิจวัตรของพระได้เป็นอย่างดี

ธรรมโย

จิตวิทยากับพุทธศาสตร์และจิตวิทยาในพุทธศาสนา
พุทธทาสภิกขุ

อติมมโย จัดพิมพ์ หนา ๗๐ หน้า ราคา ๒๐ บาท

คำสอนผู้บวชใหม่ (นวกานุสาสน์)

พุทธทาสภิกขุ

จัดพิมพ์โดย อติมมโย

หนา ๕๕๓ หน้า ราคา ๖๐ บาท

หนังสือคำสอนผู้บวชใหม่ เล่มนี้อ่านแล้วนึกถึงพระที่มีวัตรปฏิบัติ ไม่เหมาะสมกับความเป็นพระขึ้นมา โดยหนังสือเล่มนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความเป็นมา และความหมายของการบวชตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบันไว้อย่างชัดเจนมาก โดยเฉพาะผู้ที่เข้ามามบวชใหม่ หรือพระที่บวชมาหลายพรรษา แต่ยังมีวัตรปฏิบัติไม่เหมาะสม หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย

การบวชในพุทธศาสนา ใช้ว่าเป็นการบวชเพียง

หนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมธรรมบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุเรื่อง “จิตวิทยากับพุทธศาสตร์” ซึ่งท่านได้แสดงแก่คณาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยา ที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาจิตวิทยาพุทธศาสตร์ ณ สวนโมกขพลาราม เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๑ การสัมมนาครั้งนั้นจัดขึ้นเนื่องจากปัจจุบัน มีการเห็นพ้องกันว่า “จิตวิทยา” มีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันมาก เนื่องด้วยมนุษย์เราขณะนี้ ทุก ๆ วันต้องเผชิญกับปัญหาเกินคณานับ เมื่อหาทางแก้ไม่ได้ จึงหันมาพึ่งจิตวิทยาแบบตะวันตก ซึ่งกำลังมีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาของไทยมาก แต่เนื่องจากสังคมไทยมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างจากตะวันตก การนำทฤษฎีตะวันตกมาใช้กับคนไทย

ทุกคน คงไม่ได้ผลแน่ สิ่งแน่แท้ที่จะแก้ปัญหาวางจิตของคนไทยได้ น่าจะเป็นพุทธศาสนาเสียมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องจิตใจอย่างละเอียด และเข้าถึงคนไทยได้มากที่สุด

ในเนื้อหาคำบรรยายช่วงแรกนั้น ท่านพุทธทาสได้อธิบายความหมายทางจิตวิทยาคือคำว่า จิตวิทยา, จิตศาสตร์ ตลอดจนอธิบายเรื่องของจิตในคำจำกัดความของท่าน หลังจากนั้นท่านได้อธิบายคำว่า พุทธวิทยา พุทธศาสตร์ พุทธธรรม และอีกหลาย ๆ คำเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาและพุทธศาสนา ทั้งนี้การอธิบายของพุทธทาสภิกขุ อาจจะแตกต่างไปจากนักวิชาการอยู่บ้าง แต่ก็เห็นว่าน่าสดับตรับฟังและนำศึกษาทีเดียว ตามทัศนะของท่านนั้น ท่านเห็นว่าการที่มีความเข้าใจไม่ตรงกันในทางจิตวิทยามาก เนื่องจากการเห็นแก่ตัว เห็นว่าตนแก่กล้าในวิชา ดังนั้นจึงบัญญัติศัพท์กันมาก ต่างคนต่างบัญญัติกันด้วยความเข้าใจต่างกันคนละแง่มุม จะเห็นได้ว่า แม้คำพูดคำเดียวกัน ยังมีความหมายที่ไม่ตรงกันตลอดเวลา การแก้ปัญหาตรงจุดนี้ ก็โดยการหันมาปรึกษาหารือกันให้มากที่สุด

และสิ่งที่ทำให้คนเราทุกวันนี้เป็นทุกข์มาก เนื่องจากคนตกอยู่ภายในกองกิเลส มกิลเลสเข้าครอบงำจิต ทำให้คนมีตัณหา มีความอยากรุนแรง ดิฉิยว่า ตัวกูของกู หนทางแก้คือการต้องบังคับจิต ท่านเสนอว่า “ขอให้เลิกโง่ว่าจิตเป็นตัวตน ให้จิตเป็นเพียงธาตุตามธรรมชาติ เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน” การที่คนรู้เรื่องจิตดี รู้เรื่องจิตถูกต้องและครบถ้วนนั้น มันก็สามารถจะใช้ชีวิตให้ทำประโยชน์แก่มนุษย์สูงสุด และการที่เรารู้จักพุทธศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ในสิ่งที่เรียกว่า “จิตตามธรรมชาติ” โดยสัญญาติญาณแห่งความรู้ ธาตุที่อาจจะเป็นพุทธะ เรารู้จักพุทธภาวะหรือ พุทธพีช ที่มันมีอยู่ในจิตแล้ว ขอจงปลูกเพาะให้เหมือนกับปลูกต้นไม้ให้งอกงามขึ้นมาเป็นพุทธศาสตร์แล้วจึงเป็นพุทธลักษณะ เป็นพุทธะเต็มที จึงจะได้รับผลสูงสุดตามหลักพุทธศาสนา

ในภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้คือ จิตวิทยาในพุทธศาสนานั้น เป็นคำบรรยายที่พุทธทาสภิกขุได้แสดงแก่คณะนิสิตปริญญาโทภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ เพื่อสรุปความและขยายคำบรรยายในเรื่องแรกบางส่วนให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอธิบายถึงวิธีการมีชีวิตอยู่ โดยการไม่ต้องเป็นทุกข์ ทำงานโดยไม่ต้องเป็นทุกข์ ไร้คอนข้างละเอียดเข้าใจง่าย และท่านมักย้ำเสมอถึงทางดับทุกข์ ด้วยให้อบรมจิตเสียใหม่ อย่าไปโง่หลงเรื่องบวกเรื่องลบนี้คือจิตวิทยาแท้ ๆ ของพุทธศาสนา

วิวัฒน์ ทศนพิทักษ์

ปริศนาธรรมไทยชุดกายนคร

พุทธทาสภิกขุ บรรยาย

อติम्मโย จัดพิมพ์ ราคา ๔๐ บาท หนา ๑๒๒ หน้า

อันภูมิปัญญาไทยโบราณนั้น ท่านย่อมแสดงให้เห็นปรากฏออกมาในหลายรูปลักษณะ หลายประการที่สำคัญส่วนหนึ่งคือ สิ่งที่ปรากฏในรูปของลายลักษณ์อักษร จารึก ชีตเขียนบนสมุดข่อย ใบลานศิลา หรือวัสดุอื่นที่คงทนเสมอเหมือน โดยเป็นรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแบบพรรณนาโวหารก็ดี แลภาพยักกลอน โคลง ฉันท์ก็ดี แตกต่างหลากหลายไปตามแต่สมัยนิยม และเอตทัคคะของผู้รจนา ข้อที่ต่างอีกประการหนึ่งคือ สิ่งที่ปรากฏเป็น “รหัสลับ” อันมุ่งให้เกิดการตีความ เพื่อความเข้าใจในสารที่ผู้รจนาต้องการแสดงออกมา นัยหนึ่งก็จะได้เกิดการ - ผักผ่นในภูมิปัญญาปฏิภาณของผู้อ่าน ในการตีความสิ่งนั้น และอีกนัยหนึ่งก็เพื่อแสดงถึงความชาญฉลาดของผู้ที่ต้องการถ่ายทอดสารเหล่านั้น ออกมาในรูปแบบที่ชวนขบคิด น่าพิศวง และชวนติดตาม

ดังในหนังสือเรื่อง “ปริศนาธรรมไทย ชุดกาย

นคร” ซึ่งเป็นการรวบรวมภาพปริศนาธรรมเก่าแก่
มาไว้ ประกอบการพากย์บรรยายโดย**ท่านพุทธทาส-
ภิกขุ** ซึ่งจำเดิมเป็นการบรรยายของท่านเมื่อวันที่
๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ ต่อมาอาจารย์สุลักษณ์
ศิวัรักษ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นบรรณาธิการสำนักพิมพ์
ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย เล็งเห็น
คุณค่าและได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก การจัดพิมพ์
ในครั้งนี้ จึงเป็นการพิมพ์ขึ้นใหม่ ดังเหตุผลที่ปรากฏ
ในคำนำของผู้จัดพิมพ์ที่ว่า “หนังสือดังกล่าวได้ขาด
คราวไปนานแล้ว และมีผู้ถามหาอยู่เสมอเมื่อมาชม
ภาพจิตรกรรมที่จำลองไว้ที่ฝาผนังโรงมหรสพทาง
วิญญาณ ในสวนโมกขพลารามแล้วไม่เข้าใจความ-
หมาย”

โดยวัตถุประสงค์ที่สำคัญของหนังสือเล่มนี้
สามารถสาธกโดยคำพูดตั้งก้านทับดินของผู้บรรยาย
ว่า “เป็นการช่วยให้เพื่อนพุทธบริษัทส่วนใหญ่ ได้
เห็นสิ่งที่ยังไม่เคยเห็น, และมีความฉลาดเพิ่มขึ้นกว่า
เดิมตามสมควร” และยิ่งกว่านั้นยังเป็นการทำให้
“ความฉลาดและเรี่ยวแรงของบรรพบุรุษในการทำ
ภาพประเภทนี้ขึ้นไว้ในโลก ไม่กลายเป็นหมันเปล่า”

ภายในเล่มแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือส่วนที่เป็น
ภาพและส่วนที่เป็นคำบรรยาย ซึ่งประกอบเป็นทั้ง
ภาพและคำบรรยายอย่างละ ๔๗ ภาพ/เรื่อง เรียง
ลำดับตั้งแต่ข้อธรรมชั้นหยาบ คือการกล่าวถึง “ธาตุ
ทั้งหก” และ “นามรูป” เป็นต้น ไปจนถึง ข้อธรรม
ชั้นละเอียด กล่าวคือ “วิภูสงสารและนิพพาน” ท้าย
ที่สุดยังมีกรรมพจนานะ “สรุปเรื่องย่อ ๆ มีความสำคัญ
ที่ควรสำเหนียกไว้ เป็นข้อปฏิบัติ” ซึ่งเป็นการสรุป
รวมความทั้งหมดของสภาวะที่ปรากฏในรูปและคำ
บรรยายทั้งหลายเหล่านั้น แต่โดยที่เป็นการเน้นเพื่อ
การนำไปปฏิบัติ ดังที่ผู้เขียนจั่วหัวไว้

หากใครไม่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ จักเป็นที่น่า
เสียดายอย่างยิ่ง และแม้ได้อ่านแล้ว ย่อมไม่อาจวาง
ลงได้โดยง่าย เพราะมีรสผูกพันเพลิดเพลินกับอรรถรส
ทางธรรม เรียกว่าเป็น “ธรรมบันเทิง” ประการ

หนึ่ง ทั้งผู้ที่อ่านแล้ว ก็ยังอ่านได้อีกไม่รู้จักเบื่อ ตราบ
ที่ยังไม่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งทางตลอดในข้อธรรมนั้นๆ
“อรชุน”

กัมมกิริมรณศาสตร์แห่งทิเบต

เชอเกียม ตรุงปะ rinโปเช เขียน

อนุสรณ์ ดิทยานนท์ แปล

พระไพศาล วิสาโล บรรณาธิการ

กระดาษปอนด์ หนา ๑๗๑ หน้า

ราคา ๕๕ บาท

ข้อความเปิดเผยเรื่องเร้นลับเกี่ยวกับความตาย
ในหนังสือเล่มนี้ มิได้เขียนสำหรับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะ
ผู้ที่ตายแล้วย่อมไม่สามารถอ่านได้ หากแต่เป็น
หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับคนที่มิมีชีวิตอยู่อย่างเรา ๆ
ท่าน ๆ ให้พึงตระหนักถึงความตายในทุกปัจจุบัน
ขณะ ความตายหาใช่สิ่งที่น่ากลัวไม่ มันเป็นสัจธรรม
ที่ทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การดำรงชีวิตอยู่ต่างหาก
เป็นสิ่งที่น่ากลัว เพราะการที่จะดำรงชีวิตที่ดีได้ไม่ใช่
ของง่ายในปัจจุบัน หนังสือที่เกี่ยวกับความตายเล่มนี้
จึงสามารถบอกเราได้ว่าควรดำรงชีวิตอยู่อย่างไรใน
ปัจจุบัน

อุดมคติของสามัญชน บนทางเปลี่ยนแห่งยุคสมัย
 ปาฐกถามูลนิธิโกลด์คิมทอง ประจำปี ๒๕๓๔
 (ครบรอบ ๒๐ ปี แห่งการเสียชีวิตของครูโกลด์ คิมทอง)
 โดย รสนา โตสิตระกูล
 กล่าวนำโดย ส. ศิวรักษ์
 บทกวีโดย อังคาร กัลยาณพงศ์
 หนา ๓๙ หน้า ราคา ๒๐ บาท

ในท่ามกลางยุคสมัยที่เปลี่ยนไป คนเรามีรูปแบบการบริโภคและการใช้ชีวิตที่เอาเปรียบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก จนเกิดเป็นภาวะวิกฤติในปัจจุบัน ดังนั้นทุกคนในสังคมจึงควรช่วยกันแก้ไขการแก้ไขจะทำให้ได้ก็ต่อเมื่อมีการปฏิวัติในทางจิตสำนึก อุดมคติจึงไม่ใช่เรื่องของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไปแล้ว ควรจะเป็นเรื่องของสามัญชนคนส่วนใหญ่ในสังคม

สวนโมกข์ทำไม? ทำไม สวนโมกข์ : อ. ญาณวณ อินทรกำแหง

สำนักพิมพ์ อตัมมโย

ราคา ๓๕ บาท ๑๑๑ หน้า

ความเรียง ๑๖ บทชุดนี้ เคยตีพิมพ์มาก่อนใน “มติชนรายสัปดาห์” เล่าถึงเหตุการณ์เข้ามาทดลองเรียนธรรมะจากสำนักสวนโมกข์ของผู้เขียน ซึ่งท่านอาจารย์พุทธทาสได้ใช้วิธีการสอนธรรมะอย่างลัดสั้น ดัดตรง ฟุ่งแรงเข้าสู่ใจกลางของการดับทุกข์ ด้วยการให้เฝ้าดูจิตของตนเองจนกระทั่งการต้องการมาอยู่อย่างเงียบ ๆ เพื่อความเห็นแก่ตัวเอง กลายมาเป็นผู้ร่วมทำงานเผยแผ่ธรรมะอย่างมีความสุขทุกขณะในการทำงานอย่างไม่มีตัวตน เพื่อส่วนรวมในฐานะคนที่เคยมีประสบการณ์การเป็นครูมาก่อน เมื่อมาช่วยเผยแผ่ธรรมะจึงมีกลวิธีการสอนที่น่าฟัง จับใจ ทั้งเป็นการฝึกฝนตนเองให้แจ่มแจ้งในธรรม โดยละการยึดมั่นถือมั่นในตัวกู ของกู ให้ดับไม่เหลือเข้าถึงความว่างจากตัวตน ผู้เขียนใช้ภาษาสละสลวยเล่าถึงเมื่อแรกที่มิทุกข์ แล้วเข้ามาอยู่สวนโมกข์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ฝึกปฏิบัติธรรมจนกระทั่งเข้ามามีส่วนร่วมสอนธรรมะแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มาแสวงหาความสงบ แต่จิตใจเพื่อดับทุกข์ สำนักสวนโมกข์จะปล่อยให้มีการศึกษาปฏิบัติอย่างอิสระตามถนัดของแต่ละคน จนเป็นที่ทราบทั่วกันว่า ผู้เข้ามาอาศัยอยู่เมื่อมาขออนุญาตอยู่อาศัยปฏิบัติธรรม ผู้นั้นต้องมีความเข้าใจดีแล้วว่า ควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร เช่น อาจเริ่มจากการเฝ้าดูจิตที่ควรทำให้ทุกท่านหายใจเข้า-ออก, อ่านหนังสือธรรมะ, ศึกษาธรรมชาติด้านชีววิทยาและยิ่งใหญ่ ศึกษาธรรมะจากภาพที่โรงมหรสพทางวิญญาณหรือช่วยกวาดลานวัด เป็นต้น

เมื่ออ่านหนังสือกะทัดรัดเล่มนี้จบลงแล้ว ผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่าทำไมผู้เขียนจึงเลือกมาอยู่สวนโมกข์และอยู่มาจนเป็นบ้านแห่งสุดท้ายของชีวิต จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนธรรมะที่มีความสุขกับการงานอันเบิกบาน จนทราบเท่าทุกวันนี้ ●

มหาสิปโป

สากยธิดา : บุตรีแห่งพระพุทธเจ้า

(Sakyadhita : Daughters of the Buddha)

กัมมะ เล็คซี โสโม บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์สโนว์โลออน, นิวยอร์ก, ๒๕๓๑

การประชุม ภิกษุณีนานาชาติที่ถูกจัดขึ้น ณ เมืองพุทธคยา, อินเดีย ในปี ๒๕๓๐ นับเป็นการรวมตัวกันของสตรีชาวพุทธทั่วโลกเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์โลก หนังสือเล่มนี้ซึ่งเป็นการรวบรวมคำรายงานที่ได้นำเสนอในที่ประชุม บ่งบอกถึงเรื่องราวของชีวิตและความปรารถนาของภิกษุณีและสตรีชาวพุทธจากทั่วโลก หนังสือเล่มนี้ได้รับการบรรณาธิการโดยภิกษุณีสายทิเบตชาวอเมริกัน มีเรื่องเกี่ยวกับศักยภาพของสตรีในพุทธศาสนา, ความยากลำบากที่พวกเขา กำลังเผชิญ และความหวังต่อความปรารถนาที่จะรื้อฟื้นสายการอุปสมบทภิกษุณีขึ้นในประเทศที่หมดไปแล้ว

ถึงแม้ว่าพระพุทธองค์จะทรงสั่งสอนหนทางสู่การหลุดพ้นแก่สรรพสัตว์อย่างไม่มีเลือกจะแบ่งแยกมาแต่เดิม และให้น้ำหนักต่อความสำคัญขององค์ประกอบ ๔ ในสังคัมพุทธคือภิกษุ, ภิกษุณี, อุบาสก, อุบาสิกา วัฒนธรรมแบบปิตาธิปไตยได้กีดขวางสตรี

จากการที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างสมบูรณ์ ปัจจุบันยกตัวอย่างในประเทศไทย สถานะของสตรีมากกว่าหนึ่งแสนคน ทั้งไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักบวชสตรี (เพื่อส่วนลดค่าโดยสาร์) และฆราวาส (เพื่อสิทธิในการออกเสียงลงคะแนน) พวกเขาถูกทอดทิ้งโดยไม่ใยดีจากสังคม และปราศจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและปฏิบัติธรรม

ยังโชคดีที่ในส่วนอื่นๆ ของโลก อย่างเช่นที่เกาหลีและไต้หวัน สถานการณ์ของสตรีชาวพุทธดีกว่าเป็นอันมาก ในประเทศเหล่านี้สตรีจะได้รับความสนับสนุนอย่างเต็มที่ และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเท่าเทียม รวมทั้งได้รับการอุปสมบทอย่างถูกต้อง ผลก็คือในประเทศเหล่านี้ภิกษุณีได้ปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญอย่างเต็มที่ ในการที่จะเผยแผ่คำสอนทางพุทธศาสนา และช่วยในการพัฒนาสังคมคุณค่าต่อสังคมเหล่านั้นประจักษ์ได้อย่างชัดเจน

เพื่อที่พุทธศาสนาจะได้เป็นกำลังอันสำคัญสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของมนุษยชาติ จะต้องมีการแผ่แผ่ความเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมต่อทุก ๆ คนในโลก ทั้งสตรีและบุรุษ หนังสือเล่มนี้เป็นการบันทึกปัญหาและศักยภาพทั้งหมดของสตรีตามแนวทางพุทธ

หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการใช้บริการตู้หนังสือ เสขิยธรรม

๑. หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนงค์ พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอมาได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

๒. การให้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรมนี้เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก ดังนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระ

คุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงค์พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทาง ศพพ. ในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ตู้หนังสือเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา คลองสวน กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัติสั่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ปณ.คลองสาน

“แต่...หลวงพ่อบา”

แต่ คิษย์ตาคัดผู้	อริยสงฆ์
หลวง ไหญ่ปฏิบัติตรง	มรรคต้อง
พ่อ แห่งวัดป่าพง	ผู้บุกเบิกแฮ
ชา ชื่อนี้นามช้อง	วิเศษเพียง โพธิญาณ
ความรู้ประอมหนึ่ง	แต่น่าทึ่งมีคิษย์หลาย
ทั้งไทยเทศมากมาย	มอญกายถวายตัว
กลสอนวิธีสั่ง	ล้วนน่าฟังครอบคลุมทั่ว
คมคิดขันระรัว	จับหัวใจให้เบิกบาน
ข้อวัตรกติกา	ภาวนากรรมฐาน
เพียรทำบำเพ็ญญาณ	สีสืบสานสรรพธรรม
พาทำเป็นแบบอย่าง	“เลิก ละ วาง” ใหรู้จำ
เกลาจิตสงบคำ	ตื่นตัวตามแต่ภายใน
บัดนี้ท่านจากไป	เหมือนไม่ได้จากไปไหน
สังขารเสื่อมสิ้นไป	ธรรมนั้นไซ้ครองใจคน

คิษย์รุ่นเยาว์, ปัญญาสาโรและสโตการี
ประพันธ์ถวาย ๕ มีนาคม ๓๕

ภูเขาน้ำร้อน
ตรงกลางโล่งว่างกว้างขวาง
เถาววัลย์ไต่ตามสันหินแกร่ง
สกุณา กระรอก ลิงเรืงร้อง
เบื้องล่างมีธารน้ำแร่ร้อนไหลผ่าน
ไกลโพ้นเห็นทิวมะพร้าวเป็นแนวยาว
อ่าวบ้านดอนเห็นอยู่ลิบ ๆ ...พาใจข้ากลับถิ่นเดิม

พิธีกรรม สำหรับ พุทธศาสนิกกร่วมสมัย

ส. ศิวรักษ์

ปรับปรุงจาก Plum Village Chanting Book

ของท่านนัท ฮันท์

คำนำ

ข้าพเจ้าเห็นว่าประเพณีและพิธีกรรมของฝ่ายพุทธในบ้านเรา ปรับใหญ่ครั้งสุดท้ายโดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ แล้วก็ขาดตอนเรื่อยมา มีแต่แต่งเติมตัดต่อบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ทางสวนโมกข์ก็เพียงเพิ่มคำแปลและเติมปาฐะที่ควรใช้เตือนใจในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมขึ้น หากคนรุ่นใหม่ที่ห่างวัดออกไปสื่อกับพิธีกรรมแทบไม่ได้ที่สุดจนงานศพ งานมงคลสมรสก็ยากจะหาสาระในทางธรรมให้ได้ แม้จนพิธีปลงอาบัติและปวารณาของพระ ซึ่งควรมีความหมายยิ่ง ก็คงไว้แต่รูปแบบอย่างชาดสาระที่เป็นแก่นไปอย่างน่าเสียดายนัก

ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงประเพณีและพิธีกรรมของเราอยู่เนืองๆ โดยอาศัยท่าน นัท ฮันท์ เป็นแนวทาง ตั้งได้แปลและเรียบเรียงงานของท่านออกมาเล่มหนึ่งแล้ว คือ **ปัจจุบันเป็นเวลาประเสริฐสุด** ส่วนอีกเล่ม ข้าพเจ้าเรียบเรียงขึ้น ชื่อ **ประยุกต์พิธีทำบุญ**

ทั้งสองนี้ เป็นความพยายามที่ใครเสนอให้คัดพิธิแบบพุทธเพื่อแยกออกไป โดยใช้เวลาหลายปีมาแล้ว หากยังได้ผลน้อยเต็มที่

ต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควรมีการประยุกต์พิธิให้มากขึ้น ให้เข้าถึงแก่นธรรมให้ได้มากขึ้นด้วย โดยทิ้งเปลือกกะพี้และพิธิวิธีต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์ยิ่ง ๆ ขึ้นด้วย

ที่แปลและปรับปรุงมานี้ อาศัยสมุดคู่มือ และบทสวดของอาศรมต้นบวชในประเทศฝรั่งเศสของท่านนัท ฮันท์เป็นหลัก แม้ท่านจะอยู่ทางฝ่ายมหายาน แต่พวกเราทางเถรวาทก็น่าจะรับฟัง อะไรที่ยังรับไม่ได้ จะตัดออก หรือข้ามไป แม้จนเรียบเรียงขึ้นใหม่ ให้เหมาะกับของเรอย่างไทย ๆ ก็ได้ โดยเราต้องไม่ลืมว่าพิธีกรรมของเรา จนถึงสมัยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส มีบทสวดที่มีอิทธิพลมาจากมหายานเกี่ยวข้องอยู่ด้วยแทบทั้งสิ้น มากน้อยตามส่วน

ที่น่าเสนอมานี้ ใครให้หยอกลงพิมพ์ใน **เสขิยธรรม** เพื่อพระและฆราวาสในกลุ่มนี้จะนำไปทดลองใช้ แล้วปรับปรุงให้เหมาะสมกันต่อไป

อนึ่ง ใครให้ทดลองใช้ที่อาศรมวงศ์สนิทด้วย ซึ่งฆราวาสน่าจะประกอบพิธีกรรมได้โดยไม่ต้องมีภิกษุหากด้วยซ้ำไป เป็นแต่คฤหัสถ์ชนนั้น ๆ ควรประพฤติตนให้สมควรแก่การเป็นอุบาสก อุบาสิกา จึงจะชอบ

อย่างงานมงคลสมรสนั้น ที่ทำกันอยู่ในเวลานี้เป็น

พราหมณ์มากกว่าพุทธ เป็นวังมากกว่าบ้าน ดังสังข์เป็นพยาน และมงคลแผ่นนั้น พระธรรมนิเทศทวยหาญ (อยู่อุดมคิลปี) บรรณาธิการเหมือนที่เขาสวมนักโทษ แม้จะตั้งพระพุทธรูปก็ออกจะเก๋ ๆ เพราะธรรมเนียมของเรา ถ้าไม่มีพิธีสงฆ์ ไม่ตั้งพระพุทธรูป และเท่าที่ปรากฏมักให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวไหว้เท่านั้น คนอื่นที่มารดน้ำ ก็เดินผ่าน ๆ ไป อย่างตึกยมกมโหฬารอย่างเสียไม่ได้ โดยการรดน้ำก็ปราศจากความหมายเสียแล้ว

ยังงานศพ ก็ไร้ความหมายในทางธรรมเอาเลย ยิ่งพิธีปลารดน้ำด้วยแล้ว น้ำที่ขรวาสจะปรับเอามาใช้ให้ได้ผลทั้งนี้รวมถึงกิจวัตรประจำวัน ประจำบ้าน ฯลฯ

แม้เล่มนี้ จะไม่ได้รวมพิธีกรรมทั้งหมด แต่ผู้ที่มีสติปัญญาก็น่าจะประยุกต์ใช้ได้ สำหรับงานวันเกิด สำหรับช่วยคนเจ็บ คนใกล้ตาย คนในคุก ฯลฯ

หวังใจว่า ที่เสนอนานี้ คงมีผู้รับไปตำริและประพฤติปฏิบัติ เพื่อความเป็นพุทธมามกะอย่างสมภาคภูมิต่อไปเรื่อย ๆ

ขอขอบพระคุณท่านนัท อันห์ ผู้กรุณาอนุญาตให้แปลข้อเขียนและความคิด คำสอนของท่านได้ตลอดมา ทั้งนี้โดยไม่นับบุญคุณอย่างอื่น ๆ ของท่าน ซึ่งมีอยู่มากมายรวมถึงการรับ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม ไว้ในอุปถัมภ์ด้วย

ขอขอบคุณอาร์โนลด์ คอตเลอร์ เจ้าสำนักพิมพ์ Parallax Press ซึ่งให้หนังสือเล่มนี้มา ทั้งยังให้เล่มอื่น ๆ รวมทั้งจัดพิมพ์หนังสือเล่มใหม่ของข้าพเจ้า ในชื่อว่า Seeds of Peace : A Buddhist Vision for Renewing Society

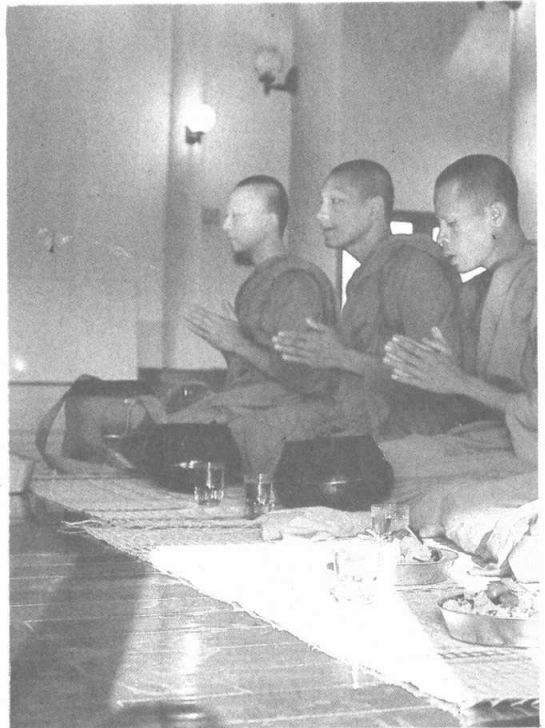
ขอขอบคุณพระไพศาล วิสาโล และขอขอบใจนายวิเศษฐ์ วังวิญญู นายสันติสุข โสภณสิริ นายนิพนธ์ แจ่มดวง นายธำรง ปัทมภาส นายเฉลิมชัย ทองสุข และโดยเฉพาะก็ นางสาวดารารากรณ์ สุคนธสิงห์ ที่ช่วยจัดแจงตีพิมพ์ ยังคนอื่น ๆ ที่ช่วยในการจัดพิมพ์ กับขอตั้งความหวังไว้ว่า พระคุณเจ้าในกลุ่มเสถียรธรรมและนอกจากกลุ่มนั้นบางรูปจะให้การสนับสนุนหนังสือนี้ ยิ่งมีทางนำเด็กและเยาวชนเข้าหาพุทธพิธีอย่างสง่า อย่างน่าประทับใจได้เพียงไร จักเป็นคุณแก่เขาและพระศาสนาเพียงนั้น

ส. ศิวรักษ์

๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๔

Buddhist Studies Program,
University of Hawaii at Manou
Honolulu, HI 96822 U.S.A.

พิธีกรรมสำหรับกิจวัตรประจำวัน

ทำวัตรเช้า

ก่อนเริ่มพิธี จุดเทียนสองเล่ม และถ้ามีดอกไม้ไว้หน้าพระพุทธรูปด้วยก็ดี

๑) นั่งสมาธิภาวนา

อาจารย์ควรแนะนำหัวข้อธรรมสั้น ๆ ก่อน ให้รู้จักหายใจเข้าออก นั่งเพียง ๑๒ นาทีก็พอ

จบแล้วจึงจุดธูป ๓ ดอก พร้อมบทสวด

๒) ถวายธูป

- ข้าฯ ขอจุดธูปบูชาคุณพระพุทธรูปเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหาปัญญาและพระมหากรุณาตราบเทือนนันทกมล

- ขอให้เราได้ดำรงสติมั่น ด้วยความไม่ประมาท เจริญตามรอยพระพุทธรูป

- ขอให้เราและสรรพสัตว์จึงตื่นขึ้นจากความหลง เพื่อเข้าถึงพุทธภาวะฯ (ตีระฆัง)

๓) กราบ

ครั้งที่หนึ่ง พร้อมบทสวด

- ข้าฯ ขอคารวะสักการ พระศาสดามหามหามุณีสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยเศียรเกล้า อย่างสำนึกในพระคุณ ที่ทรงสั่งสอน

สัตว์ให้พ้นทุกข์ (ติระซัง)

ครั้งที่สอง พร้อมบทสวด

- ข้าฯ ขอคารวะสักการ พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ ด้วยเศียรเกล้า อย่างสำนึกในพระคุณที่ทรงช่วยตัดอวิชชา ให้จิตใจและความคิดของเราได้ตื่นขึ้นฯ (ติระซัง)

ครั้งที่สาม พร้อมบทสวด

- ข้าฯ ขอคารวะสักการพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ ด้วยเศียรเกล้า อย่างสำนึกในพระคุณ ที่ทรงช่วยให้สรรพสัตว์ได้ประกอบกิจกรรมอย่างมีสติและอย่างมีสุขฯ (ติระซัง)

ครั้งที่สี่ พร้อมบทสวด

- ข้าฯ ขอคารวะสักการ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ผู้เปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ด้วยเศียรเกล้า อย่างสำนึกในพระคุณ ที่ทรงช่วยสรรพสัตว์ผู้ทุกข์ยากอย่างหาประมาณมิได้ฯ (ติระซัง)

ครั้งที่ห้า พร้อมบทสวด

- ข้าฯ ขอถวายคารวะสักการ พระศรีอารยเมตไตรย์ องค์อนาคตพุทธ ด้วยเศียรเกล้า อย่างสำนึกในพระคุณ ที่ทรงเป็นดังเมล็ดพันธุ์อันก่อให้เกิดความตื่นและความรักในบรรดาเด็ก ๆ ของเรา ให้เจริญงอกงาม อย่างบรรสานสอดคล้องไปจนตลอดทั่วทั้งสรรพสัตว์ฯ (ติระซัง)

- ข้าฯ ขอถวายคารวะสักการ พระสังฆเจ้า และพระอาจารย์เจ้า องค์อื่น ๆ ด้วยสำนึกในพระคุณ ที่ท่านสั่งสอนพระพุทธธรรมสืบ ๆ กันต่อมา อย่างปราศจากภยากติ และเปี่ยมไปด้วยการุณยธรรม ทั้งวิถีชีวิตทางพรหมจรรย์อันประเสริฐของท่าน ก็เป็นแบบอย่างให้พวกเราเกิดความศรัทธาปสาทะ ที่จะดำเนินรอยตามฯ (ติระซัง)

๔) ก่อนเชิญพระคัมภีร์ออกอ่าน ให้ใช้บทสวดนี้

- พระธรรมนั้นล้ำลึกและวิจิตรพิสดารนัก บัดนี้เราจักมีโอกาสได้แลเห็นพระธรรมเพื่อนำมาศึกษาและปฏิบัติ

ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะเข้าให้ถึงสาระที่แท้ของพระธรรมฯ

๕) อ่านบทยัสสุตรแห่งปรัชญาปริมาตา

- พระอวโลกิเตศวร โพธิสัตว์ ขณะแนบสนิทอยู่อย่างลึกซึ้งกับความรอบรู้อันประเสริฐสุด คือทรงพระปัญญามอันยิ่ง ได้ทรงแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า ชนทั้งหลายนั้นคือความเป็นศูนย์ เมื่อเข้าถึงขั้นนี้แล้ว ย่อมข้ามพ้นสภาวะทุกข์ทั้งปวงฯ (ติระซัง)

- สารีบุตร ฟังสดับดังนี้ว่า

ธรรมทั้งหลายย่อมไม่ก่อให้เกิดขึ้น และย่อมไม่ถูกทำลายลง ย่อมไม่โสโครกและไม่บริสุทธิ ย่อมไม่เพิ่มและ

ไม่ลดฯ ด้วยเหตุฉะนั้น ภายในความเป็นศูนย์ ย่อมไม่มีรูป (ร่าง) ไม่มีเวทนา (ความรู้สึก) ไม่มีสัญญา (ความจำได้หมายรู้) ไม่มีสังขาร (การรวมตัวกันของความคิด) ไม่มีวิญญาณ (ตัวกำหนดรู้) ไม่มีตา ไม่มีหู ไม่มีจมูก ไม่มีลิ้น ไม่มีกาย ไม่มีใจ ไม่มีรูป ไม่มีเสียง ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส ไม่มีสัมผัส และไม่มีธรรมารมณ์ (คือการรับรู้ได้ด้วยใจ) ไม่มีอายตนะภายในภายนอกต่าง ๆ (การรับรู้จากตาจนถึงกำหนดรู้ทางใจ) ไม่มีการเกิดขึ้นอย่างพึ่งพาซึ่งกันและกัน และไม่มีการดับไปโดยวิธีการดังกล่าว ไม่มีทุกข์ ไม่มีเหตุแห่งทุกข์ ไม่มีการดับทุกข์ และไม่มีมรรค ไม่มีการรู้ และไม่มีการตรัสรู้ฯ (ติระซัง)

- เหตุเพราะปราศจากการเข้าถึงการตรัสรู้ บรรดาพระโพธิสัตว์ ซึ่งแนบแน่นอยู่ในปัญญามอันยิ่ง ย่อมไม่พบอุปสรรคที่ขัดขวางจิต เมื่อปราศจากอุปสรรค ย่อมเอาชนะภยากติได้ ย่อมปลดตนให้พ้นจากมายากล เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระนฤพานอันอุดมฯ

- เพราะเข้าถึงปัญญามอันยิ่งเช่นนี้ พระพุทธเจ้าในอดีต ในปัจจุบัน และในอนาคต ย่อมเข้าถึงพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณฯ (ติระซัง)

- ด้วยเหตุฉะนั้น จึงควรรู้ถึงปัญญามอันยิ่ง ซึ่งเป็นอนุตรมณเฑียร ไม่มณเฑียรอื่นใดจะเทียบเท่าได้ เป็นมณเฑียรอันทำลายความทุกข์ เป็นสัจจะอันไม่อาจทำให้แปดเปื้อนได้ มณเฑียรแห่งปัญญามอันยิ่ง จึงควรแก่การประกาศ ฟังประกาศ มณเฑียรนั้นว่า

คเต คเต ปรคเต

ปรส คเต

โพธิ สวาหะ ฯ

(ติระซัง ๓ ครั้ง)

๖) บทประณามคุณพระรัตนตรัย

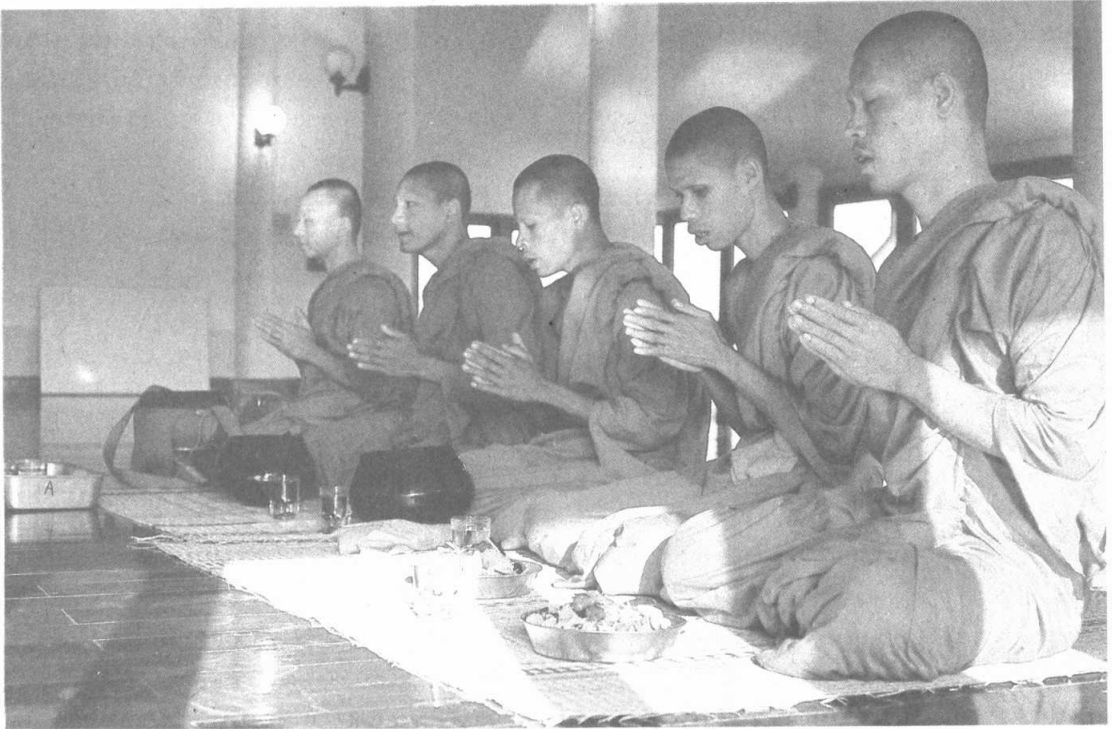
- พระผู้ซึ่งประทับ ณ โคนโพธิพฤกษ์ อย่างสงบบอย่างดงาม พร้อมด้วยแยมพระสรวล ทรงเป็นต้นตอที่มาแห่งความรู้และความรัก

ข้าฯ ขอถือเอาพระพุทธรูปองค์เป็นที่พึ่งอย่างสูงสุดฯ (ติระซัง)

- มรรคาแห่งการดำรงชีวิตอย่างมีสติ ที่ช่วยนำสัตว์ให้พ้นทุกข์ ให้ประสบสุข และให้ได้ตรัสรู้ นับเป็นหนทางแห่งความสงบโดยแท้

ข้าฯ ขอถือเอาพระธรรมเป็นที่พึ่งอย่างสูงสุดฯ (ติระซัง)

- คณะบุคคลผู้ประพฤติธรรม ด้วยความรักอย่างปราศจากความเห็นแก่ตัว อุดหนุนจนเจือกันและกัน ให้เกิด

- ความบรรสานสอดคล้องกัน อย่างมีสติและอย่างหลุดพ้น
- ข้าฯ ขอถือเอาพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอย่างสูงสุดฯ (ต๊ะระซัง)
 - ข้าฯ รับรู้แล้วว่าแก้วทั้งสามอันประเสริฐอยู่ในดวงใจของข้าฯ แล้วฯ
 - ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะเข้าถึงพระไตรรัตน์นั้นฯ
 - ข้าฯ ขอตั้งใจมั่นที่จะกำหนดลมหายใจเข้าออกอย่างมีสติและอย่างยั้งยั้งแจ่มใส เพื่อเข้าใจในสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้งฯ
 - ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะเข้าใจสรรพสัตว์และความทุกข์ของสรรพสัตว์ เพื่อก่อให้เกิดความเมตตา ความกรุณา เพื่อปฏิบัติให้เกิดมฤตดา และอุเบกขาด้วยฯ (ต๊ะระซัง)
 - ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะให้ใครคนหนึ่งมีความสุขตอนเช้าวันนี้ และจักช่วยอีกคนให้พ้นจากความโศกเศร้าตอนบ่ายวันนี้ฯ
 - ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะดำรงชีพอยู่อย่างเรียบง่าย อย่างไม่ฟุ้งเฟ้อ หรือบ้าคลั่ง พอใจกับของกินของใช้ง่าย ๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยจะรักษาร่างกายให้มีสุขภาพดีฯ
 - ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะปล่อยวางความวิตกกังวลอันร้อนรนต่าง ๆ เพื่อข้าฯ จะได้เบาบางและเป็นอิสระฯ (ต๊ะระซัง)
 - ข้าฯ รู้ดีว่าข้าฯ เป็นหนี้บุญคุณบิดา มารดา และ

- บรรพชน ตลอดจนครูอาจารย์ มิตรสหาย และสรรพสัตว์
- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะปฏิบัติตนอย่างเต็มที่ ให้มีค่าสมกับที่เป็นการสนองคุณท่านนั้น ๆ เพื่อความรู้และความรักจักได้งอกงามขึ้นในตัวข้าฯ และข้าฯ จะได้ช่วยสรรพสัตว์ให้รอดพ้นจากความทุกข์ฯ
 - ขอพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ได้อภิบาลและเกื้อหนุนให้สมมโนรตปรารถนาด้วยเทอญ (ต๊ะระซัง ๓ ครั้ง)ฯ
- ๗) บทประกาศคุณพระโพธิสัตว์
- เราขอประกาศพระนาม พระอวโลกิเตศวรฯ เราใคร่ขอเรียนวิธีที่พระองค์ทรงสดับเพื่อช่วยดับทุกข์ให้ในโลกฯ พระองค์ทรงมีอุปบายในการฟัง เพื่อให้เกิดความรู้ เราขอประกาศพระนามของพระองค์ เพื่อฝึกวิธีฟังอย่างตั้งใจเต็มที่ และอย่างเปิดใจเต็มที่ด้วยฯ เราจะนั่งลงฟังอย่างปราศจากอคติฯ เราจะนั่งลงฟังอย่างไม่ลงมติดัดสินหรือโต้ตอบฯ เราจะนั่งลงฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจฯ เราจะนั่งลงฟังอย่างตั้งใจมั่น เพื่อจะได้รู้จักได้อีกว่าอีกคนพูดว่ากระไร แม้ที่เขาไม่ได้พูดก็อาจช่วยให้เราเข้าใจได้ฯ เรารู้ว่าเพียงการฟังอย่างลึกซึ้งก็ช่วยลดความทุกข์และความปวดร้าวในอีกคนได้มากแล้วด้วยข้าฯ (ต๊ะระซัง)
 - เราใคร่ขอรับรู้วิธีที่พระองค์ ทรงแน่วแน่และทอด

พระเนตรเข้าไปอย่างลึกซึ้ง ถึงหัวใจของมนุษย์ทั้งหลายและของสรรพสิ่งฯ เราจึงมองอย่างเต็มที่และอย่างเปิดหัวใจกว้างๆ เราจึงมองอย่างไม่ตัดสินและอย่างไม่ได้ตอบ เราจึงมองอย่างลึกซึ้ง เพื่อเราจะได้เห็นและเข้าใจถึงรากเง้าของความทุกข์ของความไม่เที่ยง และของความไม่มีตัวตน อันเป็นธรรมชาติของสรรพสิ่งฯ เราจึงปฏิบัติตามวิธีที่พระองค์ทรงใช้พระพรรคแห่งปัญญาตัดความทุกข์ให้ขาดจนเราเองและสรรพสัตว์ได้เข้าถึงความหลุดพ้นฯ (ติระซัง)

- เราขอประกาศพระนาม พระสมันตรภัทรฯ เราขอตั้งปณิธานที่จะปฏิบัติดังที่ทรงปฏิบัติการ ด้วยพระเนตรและพระหฤทัยอันเปี่ยมไปด้วยกรุณธรรมฯ เราขอตั้งปณิธานที่จะช่วยให้ใครสักคนหนึ่งได้มีความสุขในเช้าวันนี้ และช่วยใครสักคนให้พ้นจากทุกขเวทนาในบ่ายวันนี้ เรารู้ว่าความสุขของคนอื่นคือความสุขของเรา เราขอตั้งปณิธานที่จะปฏิบัติตนให้มีความสุขโดยวิธีการรับใช้ผู้อื่นฯ เรารู้ว่าทุกคำพูด ทุกอาการกิริยาที่มอง ทุกกิจกรรม และทุกขณะที่ยิ้ม ช่วยให้คนอื่นมีความสุขได้ฯ เรารู้ว่าถ้าเราปฏิบัติตนอย่างเต็มที่ เราเองย่อมกลายเป็นบ่อเกิดแห่งความสงบและความสุขได้อย่างไม่รู้จักรบจักสิ้น เพื่อให้คนที่เรารักและคนที่รักเราได้รับความสงบและความสุขไปด้วย (ติระซัง ๓ ครั้ง)

๔) บทรับไตรสรณคม

- ข้าฯ ขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันสูงสุด เพราะทรงนำทางให้ข้าฯ ในชีวิตนี้ นโม พุทธายะ ฯ
- ข้าฯ ขอถือเอาพระธรรมเจ้า เป็นที่พึ่งอันสูงสุด

เพราะพระธรรมคือความรู้และความรัก นโม ธรรมายะ ฯ

- ข้าฯ ขอถือเอาพระสังฆเจ้าเป็นที่พึ่งสูงสุด เพราะหมู่สงฆ์ดำรงชีพอยู่อย่างบรรสานสอดคล้องและอย่างรู้ตัวทั่วพร้อม นโม สังฆายะ ฯ

๑ พุทธ สรณ คจณามิ

๒ พุติยมปิ พุทธ สรณ คจณามิ

๓ ตติยมปิ พุทธ สรณ คจณามิ

๑ ธมม สรณ คจณามิ

๒ พุติยมปิ ธมม สรณ คจณามิ

๓ ตติยมปิ ธมม สรณ คจณามิ

๑ สงฆ สรณ คจณามิ

๒ พุติยมปิ สงฆ สรณ คจณามิ

๓ ตติยมปิ สงฆ สรณ คจณามิ

๕) บทสวดสรุป

สวดบทจากพระสูตร หมายความว่าปฏิบัติตนอย่างมีสติ ก่อให้เกิดอานิสงส์อย่างหาขอบเขตอันจำกัดมิได้ เราขออธิษฐานที่จะแบ่งผลบุญอันนี้แก่สรรพสัตว์ เราขออธิษฐานที่จะอุทิศส่วนกุศลนี้แก่บิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติมิตร และสรรพสัตว์ ผู้ซึ่งมีส่วนช่วยเกื้อกูลให้เราได้ดำเนินตามครรลองของพระอริยมรรคได้ฯ

(อ่านต่อฉบับหน้า)

เหตุผลที่เด็กต้องตาย

พระราชอาพระองค์หนึ่งทรงสุบินว่า มีมนุษย์รูปรูปร่างประหลาดตนหนึ่ง มาตะโกนใส่พระกรรณฟังไม่ได้ศัพท์เกรงว่าจะเป็นลางพินาศแห่งราชสมบัติหรือรัชทายาท และกระทั้งต่อพระองค์เอง จึงได้ตรัสถามพวกพราหมณ์ปุโรหิต พราหมณ์เหล่านั้นมีดแปดด้าน ครั้นจะตอบว่าไม่ทราบก็เกรงจะเป็นการขัดลามกของพวกตน จึงกราบทูลว่า

“จะเป็นอันตรายต่อราชสมบัติจริง ๆ ต้องแก้ด้วยการบูชาญชีวิตส์ตัวอย่างละ ๑๐๐ คือ ช้าง ม้า วัว ควาย แพะ แกะ สุกรและไก่ พะยะคะ”

พอกราบทูลมาถึงตรงนี้ก็เกรงจะมีผู้รู้มาติเตียนว่าพวกพราหมณ์ปุโรหิตเหล่านั้นเห็นแต่จะกิน ให้บูชาญชีเฉพาะสิ่งที่พวกตนเองจะกินได้เท่านั้น จึงกราบทูลต่อไปว่า

“เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงอีกอย่างละ ๑๐๐ ด้วย พะยะคะ”

แขวงแขว

ดงขมิ้น

● “**เสขิยธรรม**” ฉบับที่ ๑๑ “พฤษภาคม-มิถุนายน” ขอต้อนรับสภาก และรัฐบาลที่จะสถาปนาใหม่ เสียใจที่ไม่ทราบว่าเป็นฝ่ายไหน เพราะเขียนล่วงหน้าหนึ่งเดือน

● พระไม่เกี่ยวกับการเมือง แต่เกี่ยวกับความถูกต้อง ใครเป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้ แต่ใครคนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติประการแรกคือ ได้ผ่านการคัดเลือกจากประชาชนว่า ให้เป็น ส.ส. มาแล้ว เพราะมันเป็นกฎขั้นพื้นฐานของประชาธิปไตย

● โปรตทราบ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาต ต่อสมเด็จพระสังฆราช” ต้องโทษจำคุก ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนการใส่ความคณะสงฆ์ หรือทำให้สงฆ์แตกแยก รวาคก็เท่ากัน **ใครที่ขยันทออกใบปลิวบ่อย ๆ ควรจะสังวรไว้บ้าง เดียวหาว่า “ศีลพรต” ไม่เตือน** ขี้เกียจทอดผ้าป่าหาเงินประกันตัว

● ท่านประธานกลุ่ม “เสขิยธรรม” พระครูพิพิธประชานาถนั้น ไม่ใช่ธรรมดาเสียแล้ว เมื่อสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีมติให้ถวายปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาสังคมศาสตร์ ขาวว่า **สีจิวรี่เปลี่ยนด้วย** ใครพบเห็นก็อย่าแปลกใจเลยที่ไม่เปลี่ยนก็เห็นจะเป็นจิตใจที่แน่วแน่ในการช่วยเหลือชาวบ้านผู้ยากไร้ ให้พอลืมตาอ้าปากได้ “**มูลนิธิพิพิธประชานาถ**” ที่เปิดเมื่อ ๑๕ มีนาคม เป็นเครื่องย้ำเจตนานั้น

● เป็นโครงการแปลก ใหม่ และมาแรง คือโครงการอบรม “**ธรรมและอนามัยแก่สตรีผู้มีศรัทธา**” ของพระมหาเสรี จันทวโส วัดใหม่ศรีมากทอง สุรินทร์ สันโครงการ

แล้ว ประเมินผลให้เพื่อน ๆ ทราบด้วยนะครับ

● ส่วนโครงการ “ปลูกป่า และอนุรักษ์สัตว์ป่า” ของหลวงพ่อเลื่อน ยโสโร ที่สุรินทร์ น่าสนใจเหมือนกัน แต่งบประมาณ ๕ หมื่นบาท ถ้าเสนอเรื่องไปที่พรรค **สามัคคีธรรม** น่าจะสำเร็จ ก็เชื่อมั่นพ้อง ๆ กับ “เสขิยธรรม” นะครับ

● ร้อนแรง แดงพอพอกกับแสงอาทิตย์ **สามเณร ผจล ศรีมาวงศ์** (ชื่อ-นามสกุลเด็ดขาดจริง ๆ) จากวัดเขาพุท โคตม ชลบุรี ไปทำความดี มั่นสั แปลก ใหม่ ให้กับเด็ก ๆ ที่ **ชุมชนเกือกกล-นครนายก** ได้นเด็ก ๆ ร้องพร้อมกันว่า “เอา อึก ๆ ๆ ๆ” อยากรู้ว่าพ่อเณรทำอืทำไหน (หมายความว่าทำอย่างไร) เจอหน้าถามเอาเองเถิด

● อาจารย์สุรพล จรรยากุล จากวิทยาลัยครูจอมบึงราชบุรี “พี่หมูของน้อง ๆ ที่ ศ.พ.พ.” พูดได้ เสียงดัง ฟังชัด แจ่มแจ้งและเพลิดเพลันดี **เมื่อเปรียบเทียบการทำโครงการกับการทำอาหาร** พระผู้เข้าร่วมสัมมนาโครงการ “พระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ที่อาศรมวงศ์สนิท นครนายก ๒๔-๓๐ มีนาคม ว่ามาอย่างนั้นจริง ๆ “ศีลพรต” มาถึงบางอ้อก็เมื่อน้อง ๆ บอกว่า “**พี่หมู โทร. คุยกับแฟนบ่อย**” เหตุนี้เองจึงพูดเรื่องการทำอาหารได้คล่องแคล่ว **โทรศัพท์จะเสียก็นับว่าคุ้ม**

● พบ “**พระครูสิริชัยนาถ**” ที่วัดกรวด สุราษฎร์ธานี เมื่อต้นเดือนมีนาคม ในงานสัมมนาที่ **มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย** จัดขึ้น พอมาปลายเดือนมีนาคม หนังสือพิมพ์ต่างประเทศออกข่าว (หนังสือพิมพ์ไทยไม่ออก) ว่า ท่านได้ทำพิธี **สวดเคราะห์ เพื่อป้องกันโครงการอพยพย้ายถิ่น** ณ บ้านนางิ้ว อ. สังคม จ. นนทบุรี เห็นแผ่นป้ายในรูปถ่ายว่า “**หยุด ค.จ.ก.**” แปลความว่าอย่างไร ต้องรอดูใจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

● “**ทำตามใบสั่งกับทำตามใจสั่ง**” ไหนจะแนวกว้างกัน **พระอาจารย์ประจักษ์ คุตตจิตโต** สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุด-ปะคำ บุรีรัมย์ แจ้งไปว่า ยังมีการชักลากไม้ ออกจากป่าดงใหญ่อยู่ทุกวัน แถมยังชุกคามท่านไม่ได้หยุดหย่อน **ใครที่บอกว่ารักษาไว้เป็นต้นน้ำลำธาร ระวังโกหกนั้น**

ตายตกรก ๗ ๗ ๗ ๗

● พังหลวงพ่อดำเขียน สุวณฺโณ พุดเตือนแล้ว ได้แต่สะท้อนใจ “พวกเราต้องรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนกันอย่างจริงจัง เน้นการปฏิบัติ ช่วยเหลือกัน ผมมีบทเรียนจากโครงการ ค.จ.ก.”

● ไม่ให้ยุ่งก็ไม่ยุ่ง เชื้อนปากมูล ก็สร้างกันไป จะปรากฏผลอย่างไร เชื้อนรับกรรมเอาเอง ใครใช้ให้เกิดมาเป็นลูกแม่มูล ว่าแล้ว (ศีลพรตว่าเอง) พระครูมงคลฯ จากอำนาจเจริญ ร่วมขบวนเผยแผ่พุทธศาสนาในต่างประเทศของพระอาจารย์ไชยยศ ขยยโส แห่งศูนย์พุทธธรรมหนองฮ่อ-เชียงใหม่ ท่องแคนมังกรน้อย (ฮ้องกง) เป็นเวลา 2 เดือน หมุดโครงการเมษายนนี้ คงมีเรื่องดี ๆ มาเทศน์ให้ญาติโยมฟังบ้างเป็นแน่

● มหาศไทยระบุแล้งหนัก ๕๓ จังหวัดขาดแคลนน้ำดื่ม หนังสือพิมพ์พาดหัวข่าวต้นมีนาคมนี้ เหนือ-กลาง-ใต้ ประสบปัญหา วนภาคอีสาน เพราะมีโครงการต่าง ๆ ช่วยเหลืออยู่แล้ว ข้าราชการว่าดังนี้ คนโชคดี จึงเป็นผู้อยู่ภาคอีสานกันบ้างละคราวนี้ แต่อย่าเข้าใจว่าคนโชคร้ายในภาคอื่น ๆ จะไม่ใช่คนที่มาจากภาคอีสาน (ก็พวกเขาเป็นลาวอพยพไปอยู่ทุกภาคแล้ว)

● เชื้อเลย ที่มีคนบางคนพูดว่า ประเทศไทยจะพัฒนาทันตาเห็นถ้าเอาข้าราชการออกเสียครึ่งหนึ่ง ก็ดูกรณีแม่น้ำเนาซิ แม่น้ำชีเนาปลาตายเป็นเบือ ลำน้ำพองเนา จากขอนแก่น ถึงยโสธรแล้ว ส่วนแม่น้ำป่าสัก-ลพบุรีก็เนาเห็น ๆ กันอยู่ ไททัศน์ออกข่าวว่าเจ้าของโรงงานยอมรับว่ามีส่วน แต่ข้าราชการผู้มีส่วนรับผิดชอบต่างแถลงข่าวไม่เป็นขึ้นเป็นอัน เหมือนจะมองตากันว่า ใครจะลงมือแก้ก่อน

● พระมหาเจิม สุวโจ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาจุฬาฯ ออกเดินสายให้ความรู้แก่เพื่อน ๆ ในแวดวงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปลายพฤษภาคมนี้ ขึ้นเหนือจัดสัมมนา ที่วัด

อรัญญาวาส-น่าน

● พระปลัดสงวน จารุณฺโณ เจ้าอาวาสวัดอรัญญาวาส-น่าน ความสามารถเกินตัว แม้ความรู้พื้นฐานเพียงแค่ ป.๔ แต่เป็นนักประสานงานชั้นยอด ที่สามารถรวมองค์กรเอกชนในจังหวัดน่าน รวมเป็น “กลุ่มฮักเมืองน่าน” ได้สำเร็จ พุดคล่อง แต่นุ่มนวล รูปหล่ออีกต่างหาก อาจารย์ปริดา เรื่องวิชาธร ว่าฝากมานะ

● เพื่อนพ้องอีกคนหายหน้าหายตาไปนาน ถ้าไม่พบจดหมายส่งเงินสนับสนุนงานเสด็จธรรม ๑,๐๐๐ บาท ไปให้ ก็คงจะลืมไปแล้ว นะครับ ท่านพระครูรัตนภาส อุดรธานี

● และขอแสดงความยินดีกับพระครูเกษมธรรมรังษี พระดิศร์สุราษฎร์ ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์เรียบร้อยแล้ว หวังว่าคงจะเป็นส่วนส่งเสริมงานอนุรักษ์ให้ก้าวหน้ากว่าเดิม

● ปิดท้ายแขวงแขวด้วยข่าวผู้หญิง ๒ เรื่อง เรื่องแรกทางอ. ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ จัดพิธีบวช “พุทธ-สาวิกา” ที่วัดทรงธรรมกัลยาณี นับว่าประสบผลสำเร็จงดงามมาก เมื่อวันหยุด ๔-๖ เมษายน ที่ผ่านมา และข่าวการประชุมใหญ่ประจำปีของสถาบันแม่ชีไทย 7-9 เมษายน ณ วัดบวรนิเวศฯ รุ่งกันพอสมควร เพราะมีการปรับปรุงวิธีดำเนินการประชุม โดยบรรจุเทคนิคการแบ่งกลุ่มย่อยเข้าไปด้วย ถึงเวลานัดเข้าจริง เกิดโกลาหล ทุกคนต่างมองหน้ากันแล้วถามว่า “เราจะแบ่งกลุ่มย่อยคุยเรื่องอะไรกันดี” เพราะผู้ดำเนินการไม่ได้กำหนดหัวข้อที่จะประชุมกลุ่มย่อยไว้ก่อนเลย การแก้ปัญหาจะเป็นอย่างไร ติดตามเอาเอง สวัสดิ์

ศีลพรต

ขอเชิญรับหนังสือ
บันทึกการสนทนากับ

พระอาจารย์พงษ์ศักดิ์ เตชธมฺโม
เรื่อง

ชาวเขากับปัญหาการทำลายป่าต้นน้ำภาคเหนือ

ภาคผนวก : บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ จากกรณีพระประจักษ์

จัดพิมพ์โดย กลุ่มพิทักษ์ชีวิตมาตุภูมิ

กติกาส่งจดหมายพร้อมสอตสแดมปีเป็นค่าส่ง ๕ บาท มายัง

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ที่อยู่ดูปกหน้าด้านใน)

***** จำนวนจำกัด *****

**ใบบอกรับการเป็นสมาชิกจดหมายข่าว
เสวียธรรม**

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____
ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

บอกรับเป็นสมาชิก ☐ ๑ ปี (๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
 ☐ ๒ ปี (๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
 ☐ ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย ☐ ธนาณัติ ☐ ตัวแลกเงิน ☐ เช็ค ☐ เงินสด

ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
 ธนาณัติ ส่งจ่าย ปณ.คลองสาน

=====

ใบบอกรับการเป็นสมาชิกอุปถัมภ์

โดย ☐ ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นควรจะได้รับจดหมายข่าวเสวียธรรมอ่านเป็นประจำ
 ☐ มอบให้อื่น ๆ ตามชื่อที่อยู่ข้างล่างนี้

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด) บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

บอกรับเป็นสมาชิก ☐ ๑ ปี (๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
 ☐ ๒ ปี (๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
 ☐ ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย ☐ ธนาณัติ ☐ ตัวแลกเงิน ☐ เช็ค ☐ เงินสด

ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
 ธนาณัติ ส่งจ่าย ปณ. คลองสาน

ความตื่นตัวของ พระภาคใต้ต่อ คจก.

ชลพนา ณ แดนใต้

ท่าม กลางลมที่พัดพาความเย็นเข้ามา ทำให้รู้สึกคลายความร้อนอบอ้าวที่บังเกิดขึ้นอยู่ทุกขณะจิตในช่วง คิมหันตฤดูลงได้บ้าง ปัจจุบันแทบทุกส่วนทุกอณูของผืนแผ่นดินไทย หากความร่มเย็นที่เกิดจากพืชพรรณไม้ตามธรรมชาติได้ยากเต็มที ดันไม้ฉั่นเป็นบ่อเกิดของความร่มเย็น ถูกตัดโค่นลงทุกวินาที โดยฝีมือของมนุษย์ผู้ละโมภ และภาคใต้ซึ่งเคยได้ชื่อว่า เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์ของไทย ถึงตอนนี้ความสมบูรณ์เหล่านั้นหายไปแทบหมดสิ้น ความแห้งแล้งของผืนแผ่นดินเข้ามาแทนที่ ป่าชายเลนและป่าบกถูกทำลายไปเกือบหมด กับทั้งในอนาคตต่อไป ป่าเหล่านี้ก็มีวิวัฒนาการที่จะหมดไปจากดินแดนนี้ได้เช่นกัน เมื่อโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคใต้ และโครงการจัดที่ทำกิน

เพื่อราษฎรผู้ยากไร้ในเขตป่าสงวนเสื่อมโทรมซึ่งกำลังขยายผลมาจากภาคใต้ในอีกไม่ช้านี้ ชาวบ้านเมื่อประมาณ ๑๐-๒๐ ปีที่ผ่านมาเคยอาศัยพึ่งพิงอยู่กับป่าเกือบจะทุกขณะจิต ตอนนี้เริ่มได้รับผลกระทบจากการที่ป่าไม้ถูกทำลายไปมาก ความยากจนเริ่มคืบคลานเข้ามาใกล้ชาวบ้านทุกที่ ๆ เหลือบ่มองไปท้องครครต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือชาวบ้านอย่างจริงจังได้ ก็มีน้อยเต็มที ยังคงมีแต่พระสงฆ์เท่านั้นที่เห็นเป็นที่พึ่ง พราศธรรมและคอยช่วยเหลือชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา ด้วยตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมเช่นนี้ ทางกลุ่มพระสงฆ์เสฉยธรรม ร่วมกับชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ. สุราษฎร์ธานี กป.อพช. ใต้ และมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและ

“การอนุรักษ์ป่าไม้กับสัตว์ป่าเป็นการอนุรักษ์ชาติไว้ ดังนั้นเราในฐานะพระสงฆ์ จึงควรดำเนินรอยตามองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า”

พรณพืชมแห่งประเทศไทย จึงได้จัดงานสัมมนาพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ป่า กรณีภาคใต้ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๗-๙ มีนาคม ๒๕๓๕ ณ วัดกรวดสันตติวรธรรม ต.กระแตง่อ อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้โดยมี**พระราชธรรมเมธี** เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้กล่าวโอวาทเปิดการสัมมนาในครั้งนี้ เมื่อเช้าวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ว่า “ประวัติของพระพุทธองค์เกี่ยวข้องกับป่าโดยตลอด ถึงแม้ในชาดกก็ยังเกี่ยวข้องกับป่าไม้มาก การที่พระองค์สละความสะดวกในพระนครก็เพื่อแสวงหาความวิเวก และเมื่อพระองค์ประทับอยู่ในป่า แม้แต่อาภัพกิริยา ก็แสดงความเอื้ออาทรกับสัตว์” และ “การอนุรักษ์ป่าไม้กับสัตว์ป่าเป็นการอนุรักษ์ชาติไว้ ดังนั้นเราในฐานะพระสงฆ์ จึงควรดำเนินรอยตามองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า”

ถึงช่วงภาคบ่าย บรรยายภาคการสัมมนาเริ่มคึกคักขึ้น เนื่องจากการอภิปราย เรื่อง **ปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภาคใต้** โดยวิทยากรจากหลายหน่วยงาน เริ่มแรก **คุณพิศิษฐ์ ชาญเสนาะ** นายกสมาคมหยาดฝน จ.ตรัง ได้กล่าวถึงสภาพเดิมและการแปรเปลี่ยนไปของระบบนิเวศวิทยาในภาคใต้ ป่าหลายประเภท ทั้งป่าบกและป่าทะเลเริ่มหมดไป ดินในที่น้ำก็มีคุณภาพที่เสื่อมไปมาก เนื่องจาก

การรุกรานหน้าของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนคุณอัมพร แก้วหนู จาก กป.อพช.ใต้ ก็กล่าวเสริมว่า “ป่าชายเลนอันเป็นตัวกันชนของลมทะเลและเป็นแหล่งเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของประชาชนเริ่มหมดไป ทั้งนี้เนื่องจากการทำนาเกลือ ป่าชายเลนมากขึ้นทุกที ปัจจุบันเด็กที่เป็นลูกหลานชาวประมงเริ่มมีการเป็นโรคขาดสารอาหาร ด้าน**คุณวีระศักดิ์ สุวรรณศักดิ์** จากชมรมอนุรักษ์ฯ สุราษฎร์ธานี ได้พูดจำกัดวงแคบลงมาถึง สภาพแวดล้อมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ความว่า “สุราษฎร์ธานีก็มีปัญหาคล้ายๆ กับจังหวัดอื่นๆ ทางภาคใต้ อีกทั้งปัญหาที่เพิ่มขึ้นคือ จากเดิมที่ชาวนาทำนาได้ปีละสามครั้ง แต่ปัจจุบันชาวนาในจังหวัดนี้ เริ่มจะล้มสลายไปเสียแล้ว เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ที่เปรียบประดุจอ่างเก็บน้ำตามธรรมชาติได้ถูกโค่นไปมาก ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการผลิตเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งถึงตอนนี้ มันก็แสดงผลมันออกมาแล้วว่า เป็นการผลิตที่ผิดพลาด ทางราชการคิดแก้ปัญหาการขาดน้ำโดยการสร้างเขื่อน หากแต่ผลลัพธ์ที่ได้ มันไม่คุ้มกับที่เสียไป และเมื่อความเจริญทางวัตถุเข้ามามาก ชาวบ้านเริ่มเห็นแก่ตัวมากขึ้น” ตรงจุดนี้คุณวีระศักดิ์เสนอว่า พระสงฆ์น่าจะเข้าไปมีส่วนในการผลักดันให้ชาวบ้าน ได้มีการรวมกลุ่มกันช่วยเหลือกัน ดังเช่นกรณี**พระบุญณรงค์ อคฺคธมฺโม** วัดท่าสะท้อน ที่จัดตั้งกลุ่มกระจุต และกลุ่มอ้อมทรัพย์ ทั้งนี้

เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาวบ้าน อันจะเป็นแรงผลักดันให้ชาวบ้านมุ่งเข้าหาวัดมากขึ้น หากปัญหาด้านนี้ทุเลาลง

กับช่วงหนึ่งของการอภิปราย **คุณโสภณ ทองสอน** ชาวบ้านจากอำเภอพระแสงได้กล่าวรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับโครงการ **คจก.** ว่า “จังหวัดที่เป็นเป้าหมายแรกของโครงการ **คจก.** ในภาคใต้คือ **ที่ชุมพรและสุราษฎร์ธานี**” ซึ่งพอพูดถึงโครงการ **คจก.** ขึ้นมา พระสงฆ์ก็ยิ่งแสดงความสนใจขึ้นมามาก เพราะถือได้ว่าเป็นโครงการใหม่ ที่จะก่อผลกระทบต่อคนจำนวนมาก และช่วงสุดท้ายของการสัมมนาวันแรกนี้ วิทยากรทั้งหมดเห็นด้วยกันว่าทางหนึ่ง ในการแก้ปัญหาความยากจนของชาวใต้ในตอนนี้เป็น **“เกษตรผสมผสาน”**

วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันที่สองของการสัมมนา ภาคเช้าเป็นการเปิดวงกว้างอภิปรายทั่วไปเรื่อง **“พระกับการอนุรักษ์ป่า กรณีภาคใต้”** ดำเนินรายการโดย **คุณสมเจตนา มุณีโมโน** จากชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตรัง

เนื้อหาช่วงนี้เป็นการให้พระสงฆ์ที่เข้าร่วมสัมมนาทุกรูปได้บอกกล่าวถึงผลงานการทำงานอนุรักษ์เท่าที่ผ่านมา ให้เพื่อนสหธรรมิกได้รับทราบ ซึ่งส่วนใหญ่ของพระที่มาร่วมสัมมนาในครั้งนี้ ซึ่งมีประมาณ ๒๐ รูป จัดได้ว่าเป็นพระที่

ทำงานอนุรักษ์มาโชกโชก และมีผลงานที่โดดเด่นมากทีเดียว การอนุรักษ์ป่าของพระภิกษุได้เหล่านี้ ไม่ได้ทำตามศาสตร์ที่ได้เรียนมาจากตำราใด แต่ทำจากจิตใจที่เปี่ยมด้วยความรักธรรมชาติเป็นทุนเดิมอยู่ และเมื่อได้ศึกษาพุทธบัญญัติก็ยิ่งทำให้มีใจรักธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

ช่วงบ่ายของการสัมมนาวันที่สองนี้ มีการนำเสนอกรณีศึกษาตัวอย่างของพระสงฆ์ที่ทำงานอนุรักษ์ป่า ๒ กรณีคือ **พระอาจารย์วิวัฒน์ วิธมโม** จากสำนักสงฆ์บ้านตาเปะ อ. คำชะอี จ. มุกดาหาร ที่ทำการอนุรักษ์ป่า โดยรักษาและทำการสำรวจต้นไม้เพื่อขึ้นบัญชีไว้ และได้ทำพิธีผ้าป่าต้นไม้คู่ชีวิตขึ้นมา ทั้งยังมุ่งเน้นปูพื้นฐานให้เยาวชนมีความรักต้นไม้ขึ้นมา โดยต้นไม้ให้เหล่าเยาวชนในหมู่บ้าน ที่ท่านได้สอนหนังสืออยู่ รวมกลุ่มกัน และสำรวจชื่อต้นไม้ พร้อมกับสรรพคุณต่าง ๆ มาส่งท่าน

พระครูเกษมธรรมรังษี จากวัดสุทธาวาส ต. โมถ่าย อ. ไชยา จ. สุราษฎร์ธานี ก็เป็นอีกกรณีศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจในผลงาน กล่าวคือ ผลงานอนุรักษ์ป่าของท่านรุกคืบหน้าไปทุกขณะ ถึงตอนนี้ท่านได้ส่งพระรูปหนึ่งให้ไปสอนหนังสือเด็ก กับให้อนุรักษ์ป่าต้นน้ำไชยาไปด้วยในตัว ส่วนตัวท่านก็ได้ขึ้นไปตรวจดูป่าอยู่เป็นระยะ ๆ

ต่อมาในตอนเย็น กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาส

“จังหวัดที่เป็นเป้าหมายแรกของ
โครงการ คจก. ในภาคใต้คือ ที่ชุมพร
และสุราษฎร์ธานี”

เดินทางไปกราบนมัสการ**พระอาจารย์สด วิชชาโร ฌ**
วัดสวนเวฬุวัน ที่ อ.ดอนสัก กับได้มีโอกาสเยี่ยมชมการ
รักษาระบบนิเวศในบริเวณป่าไผ่ของท่าน ซึ่งกลุ่มผู้เข้าร่วม
สัมมนารู้สึกพึงพอใจกับธรรมชาติอันงดงามที่ยังดำรงอยู่ของ
วัดแห่งนี้มาก

วันที่ ๙ มีนาคม ผู้ดำเนินรายการคือ **พระมหาเจิม**
สุวโจ ได้เปิดให้มีการอภิปรายทั่วไป แลกเปลี่ยนแนวความคิด
และประสบการณ์ของพระภิกษุทุกรูป ประสบการณ์
ด้านการอนุรักษ์และการประสพภัยโครงการ คจก. มาแล้วของ
พระอาจารย์วีรวัฒน์ วีรธมฺ และ**พระครูสิริชัยนาถ** จาก
หนองคายที่ได้เดินทางจากแดนไกล เพื่อมาถ่ายทอดความ

เป็นจริงให้เพื่อนสหธรรมิกทางภาคใต้ได้รับทราบ ได้รับความ
สนใจฟังจากพระทางภาคใต้มาก และคงทำให้พระสงฆ์ภาค
ใต้ได้มีโอกาสตื่นตัว เพื่อเตรียมรับกับโครงการ คจก. ที่จะ
ขยายผลมาถึงภาคใต้ ในอีกไม่ช้านี้

สุดท้ายของการสัมมนา **พระครูเกษมธรรมรังษี**
ได้แสดงคำปรารภเชิญชวนให้มีการสร้างเครือข่ายพระ
นักอนุรักษ์ภาคใต้ เพื่อจะได้ทำงานอนุรักษ์กันได้มากขึ้น
อีกไม่นานนักคงจะได้เห็นผลในลักษณะรูปธรรมมากขึ้น
และงานอนุรักษ์ก็จะมีความหนักแน่นมากขึ้น กลุ่มผู้จัด
สัมมนาทุกคนหวังเช่นนั้น

บริการข้อมูล

นักเทศน์สมัยใหม่

รายชื่อบทความข้างล่างนี้ เป็นข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ของสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดีหากพระคุณเจ้าหรือท่านผู้อ่านต้องการบทความใด กรุณาเขียนจดหมายสอจดแสดมปี ๒ บาทต่อหนึ่งบทความ ส่งมายัง ฝ่ายศูนย์ข้อมูลคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.) เรายินดีที่จะจัดส่งไปให้ท่านทันที

สุนทร ขวาลศิลป์ “ขอป่าอีสานคืนมา อีกก้าวใหม่ของ
การอนุรักษ์” เดลินิวส์ ๒๓ ส.ค. ๓๕ น. ๒๐

เขาเหล่านั้นอยู่กันมาหลายชั่วอายุคน จู่ ๆ ก็มีผู้ขีดเส้นบนเศษกระดาษว่าเป็นเขตป่าอนุรักษ์ให้โยกย้ายออกจากพื้นที่ ภายใต้เงื่อนไข โครงการ คจก. ทำให้เขาเหล่านั้นต้องอพยพย้ายที่อยู่ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ความสับสนวุ่นวาย ความหวงแหนในถิ่นกำเนิด หรือความทุกข์ยากเกิดขึ้นมากมายได้ คำขวัญที่ว่า “รัฐได้ป่า ประชาได้ที”

ดร. พระมหาจรรยา สุทธิญาโน “จะทำอย่างไรกับเศรษฐกิจ
ฉาววิชา” สยามรัฐ ๖ ส.ค. ๓๕ น. ๑๓

สถานการณ์ของวงการคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ดูจะมีเรื่องมัวหมองมาเประเปื้อนอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวสารข้อมูลของสื่อมวลชนในทางลบ การสะเดาะเคราะห์ การสอนธรรมะและพิธีกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์ ที่นำมาเป็นเครื่องมือหากินของพระอยู่เนืองนิจ ในปัจจุบัน เรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า เศรษฐกิจฉาววิชา หากพุทธจักรและอาณาจักรไม่จับเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณาอย่างจริงจัง ความสับสนและความมอยดิธรรมจะเกิดขึ้นไม่รู้จักจบสิ้น

วิเศษ งามข้า “คจก. บทสรุปที่ลงท้ายด้วยน้ำตา” ไทยรัฐ
๒๓ มี.ค. ๓๕ น. ๑๗

บทความได้สรุปเรื่องราวชาวอีสานนับแต่ประสบกับภัยธรรมชาติ ตลอดจนถูกกระทำจากภาครัฐที่ปฏิบัติต่อประชาชนชาวอีสานอย่างไร้มนุษยธรรม จนมีกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ข้าราชการ และพสกนิกรชาวไทยได้เก็บไปขบคิดกัน

“โลกไร้: ผลกระทบต่อคนไทย” ผู้จัดการรายวัน

๒๔ ส.ค. ๓๕ น. ๑๓

จากวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการรั่วของโอโซนในชั้นบรรยากาศโลกขณะนี้ ทำให้ปริมาณรังสีอุลตราไวโอเลตในแต่ละภูมิภาคของโลกเพิ่มขึ้นจากระดับปกติมาก โดยเฉพาะซีกโลกด้านเหนือและใต้ ถ้าดูสถิติระดับแสงอุลตราไวโอเลตบางประเทศแล้วนับว่าน่าวิตกมาก แต่โชคดีที่คนไทยยังไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงในเวลานี้แต่ในระยะยาวก็ไม่แน

เรณู ไพศาลพาณิชย์กุล “นโยบายป่าไม้...ความไม่ชัดเจน
ของรัฐ” ผู้จัดการรายวัน ๖ ส.ค.๓๕ น. ๑๓

ป่าไม้เป็นบ่อเกิดแห่งสรรพสิ่ง แต่กำลังถูกทำลายลงไปเรื่อยจนไม่มีทำที่จะหยุดยั้งได้ อนาคตเมืองไทยจะเป็นเช่นไร หากรัฐบาลยังไม่สามารถมองปรากฏการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นดีพอ ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันของป่ากับชุมชน และการจัดการที่ดินในประเทศ แล้วโครงการที่อ้างการพัฒนาประเทศและเกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่า ควรจะให้โครงการต่าง ๆ เหล่านั้นผ่านความเห็นชอบของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้นในลักษณะของเวทีประชาชน

วัลลภ ปิยมโนธรรม “คนประภคณางามอยากดัง
ทั้งนั้น” (คอลัมน์แซ่กซ์เชิญ) มติชน ๒๓ มี.ค. ๓๕
น. ๑๔

บทสัมภาษณ์ของอาจารย์วัลลภ ปิยมโนธรรม นักจิตวิทยาชื่อดัง หัวหน้าศูนย์ให้คำปรึกษาสุขภาพชีวิต มศว. ประสานมิตร สอนทางการประภคณางาม ทั้งสาวไทยและนางงามจักรวาล โดยอาจารย์ได้ชี้ให้เห็นผลของการประภคณางามในแง่จิตวิทยา ดังบทสัมภาษณ์บทหนึ่งว่า

“ผมไม่เคยเห็นด้วยอยู่แล้วกับการประกวดนางงาม และผมก็ศึกษาหน้านั้น คนที่เข้าประกวดนางงามเกือบครึ่งมีปัญหาทางสุขภาพจิต”

จุฑา กฤษณามระ “บทบาทสถาบันเอกชนในการพิทักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ” สยามรัฐ ๘ ส.ค. ๓๕ น. ๕

ปัจจุบันสถาบันเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น รู้จักแสวงหาและนำมาซึ่งวิธีการที่ดีเหมาะสมต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการตัดสินใจและการเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะดำเนินการประสานแผนงานและรวมขอมกันอย่างไร ในเรื่องใดก็ตามถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นที่ตั้งเหนือกว่าประโยชน์ของตนและคณะบุคคลแล้ว อนาคตก็คงจะเป็นที่หวังได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลายของประเทศจะมีสภาพที่ดีขึ้นตามกาลเวลา

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี “มลพิษโรงงานวิกฤต คนงานนับแสนอันตราย” ไทยรัฐ ๑๑ มี.ค. ๓๕ น. ๕

สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในยุคที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาไปสู่สังคมอุตสาหกรรม เหตุการณ์การสูญเสียคนงานในโรงงานด้วยสารพิษและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นล้วนแต่สะท้อนให้เห็นสภาพอันน่าเป็นห่วงของสถานการณ์

กตฤติติ ผลกระทบจากการทำงานในโรงงานและแรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมนับว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

“วันสตรีสากลกับที่มาแห่งความตื่นตัว” สยามรัฐ ๑๑ มี.ค. ๓๕ น. ๕

เหตุการณ์ความเป็นมาของสตรีที่ต่อสู้เพื่อสิทธิและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ได้จารึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยเริ่มแรกในฝรั่งเศส เรื่อยมาจนถึงเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ทำให้สตรีได้ผนึกกำลังมุ่งหน้าต่อสู้เพื่อความเสมอภาคจนเกิดวันสตรีสากลขึ้นตราบนานทุกวันนี้

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี “พลิกตำนานหมู่บ้านอีสานคนกับป่าต้องอยู่ด้วยกัน” ไทยรัฐ ๑๖ มี.ค. ๓๕ น. ๕

ป่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของชาวอีสาน การไปแย่งสิทธินี้มาจากชาวบ้าน จึงเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่มีทางยอมได้ เมื่อถูกบังคับก็จะบุกเบิกป่าต่อไป ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลไม่ยอมรับในจุดที่ว่าคนกับป่าต้องอยู่ด้วยกันแล้ว ปัญหาก็คจะมีอยู่ต่อไปไม่รู้จักจบสิ้น

ฝ่ายศูนย์ข้อมูลศาสนาเพื่อการศึกษาและพัฒนา

ข้าพเจ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ประสบการณ์การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิต
สมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

ยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

บรรณาธิการผู้พิมพ์และโฆษณา

นายอรรถ บัณฑาส

คณะสาราณียกร

ฝ่ายสงฆ์

พระอธิการสมนึก นาโ

พระอธิการทับทิม อนาวโร

พระอธิการวิทยา จิตตธมโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีโป

พระมหานันท สุกธมโม

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วชิรญาณ

ฝ่ายฆราวาส

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

นายปรีดา เรืองวิสาธร

น.ส.ลัดดา วิวัฒน์สุระเวช

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

นายวีระพันธ์ วุฒิบุญญะ

น.ส.ปณิตตา ยรรยงค์ยุทธ

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๖ ฉบับ ราคาฉบับละ ๒๐ บาท ค่า
สมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท/๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนา
ณัติหรือตัวแลกเงินในนามนายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอย
วัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธ
ศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อ
การพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อ
หนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะ
เฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็น
ข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุล
ของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น
บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่ม
เสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา เขตคลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๙๔๔๕, ๔๓๗-๙๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑.ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
- ๒.แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา
พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
- ๓.ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วย
งานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

- ตราสัญลักษณ์ : ได้ความบันดาลใจมาจากรัศมีวงรอบพระเศียรพระ” (ยอดแหลม) ซึ่งมีลักษณะเป็นกลีบบัวหรือดอกบัว อันเป็นสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนา
- : อักษร สขร. ที่บรรจุลงภายในเค้าโครง มีความหมายถึง แนวคิดหลักที่นำมาร่วมในการเผยแพร่ธรรม คือ ความคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาของกลุ่มเสขิยธรรม
- : กนกประดิษฐ์ที่รองรับตัวอักษร เปรียบได้กับสิ่งที่มารองรับการกระทำแห่งการอนุรักษ์และพัฒนานั้น คือ บรรทัดฐานของสังคมนั่นเอง
- : กนกประดิษฐ์ส่วนยอด หมายถึง เมื่อได้กระทำตามความคิด แนวทางที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมที่รองรับอยู่ ก็จะปราศจากอุปสรรคบรรลุสู่เป้าหมายสูงสุด